

FRENK LARAMI

DOŠ CENA 8 DINARA
HOLIDEJ BROJ 58
DOŠAO JE TIHO
I UŠAO U LEGENDU

**ZABORAVLJENI
RANČ**

Frenk Larami

Zaboravljeni ranč

Kada se Ajvor Roberts obreo u Frederiksburgu, za njim je ostala loša uspomena na Ostin, prljave krčme i prljavu vodu u koju je zamakao ruke i sudove.

Bili su to bedni, monotoni dani momka koji nije imao ništa oko sebe: ni kuću, ni zemlju, ni porodicu. Odrastao je kao siroče u jednom domu na periferiji, da bi kasnije nastavio da životari kao sluga, spoljni momčić, trčkaralo, danguba ili probisvet.

Naučio je da čita i piše, ne može se reći da je bio glup, ali šansu da nešto više postigne nije dobijao.

Vršnjaci su ga izbegavali ili mu se rugali. Bio je bez doma i roditelja; spavao je po senicima ili iznajmljenim sobičcima od dva dolara mesečno, bez ikakvog nameštaja.

Bio je više gladan nego sit.

Posmatrac je mnoge koji dolaze u Ostin.

Posmatrao i divio se.

Zavideo je raskošnim kočijama koje su prevozile imućne gradske veličine. Divio je nisko pripasanim koltovima na mršavim momcima mračnog pogleda. Treptao je pred hitrim prstima kockara i gomilom dolara s kojim su se igrali kao sa hromom stare haruže.

Ništa od toga nije mu „ležalo“.

S cruzjem se sastavljao samo ne-

koliko puta, jer nije imao petlju da pripaše oko bedara.

Karte nije umeo ni da drži. Propisale bi mu se kroz prste kao pesak.

Dakle, nije imao ništa čime bi mogao sebi da prokrči put do bogatstva.

Čak ni dovoljno novaca da se otisne nekuda dalje, kao što su to pre nje ga činili mnogi momci.

Istina, neki su se brzo vraćali oborene glave, ali neki su ostajali.

O njima su bar kružile priče.

Vilijems, kovačev nećak, obogatio se, gore, u Montani gajeći stoku.

Darlou, onaj slinavko, odmetnuo se u bandite i već se „naslikao” na poternici! Mora da se zbog toga nadvuava poput žapca!

A on, Ajvor Roberts, znao je da negde, tamo na Zapadu, postoji neko ko mu je rod. Stric, ili tako nešto, ko zna — u svakom slučaju, bila je to priča koju su neki mogli jednostavno da izmisle kako bi mu olakšali život.

Bio je mršav, velikog ružnog nosa, niskog čela i tankih usta. Izgledalo je da sunca nije često viđao, toliko mu je koža bila bolesno bleđa.

Koraćao je povijenih leđa, oborenog pogleda, kao da izbegava susrete sa živim bićima. Pantalone mu nikada nisu prelazile čukljeve; nosio je tregere preko prugaste košulje i podsećao na strašilo.

Poslednji posao imao je u salunu „Ptica”; radio je kao kuvarev pomoćnik, u malo, polumračnoj

prostoriji koja je zaudarala na iskuvavani veš, sudove i sapun.

Verovatno su to bili njegovi najcrnji dani.

Sve dok nije stigla vest...

Ostinski advokat poturio mu je jednog popodneva pod nos papir.

Nije razumeo mnogo; oči su mu bile zakrvavljene od duvanskog dima i pare. Bio je pasje umoran, a čovek u cvikerima mu je pričao, tapšao ga ramenu i mlatarao papirom kao zastavom.

Tek kad se skljkao na drvenu klupicu, malo mu se razbistrilo.

Tek tada je počinjao da shvata: postao je naslednik nekog ranča blizu Frederksburga!

— On — naslednik!

Šta je to trebalo da znači? Neka šala?

Advokat je morao da ponovi svoje: dobio je pismo sa pečatom, propisno overeno i potpisano. Ajvor Roberts, bez roditelja, siroče iz Doma za nezbrinutu decu u Ostinu, nasledio je ranč nedaleko od Frederiksburga.

Darodavac, izvesni Klint Roberts, osobenjaka i čovekomrzaca, izjavio je pred svedocima da je mladi Ajvor sin njegove pokojne sestre iz Freniza.

Klint Roberts je svoj ranč, zvani „Devica”, ostavio svom jedinom živom rođaku u Ostinu. Nikakvih drugih podataka nije bilo.

Nije ni bilo važno.

Pečat je bio propisno udaren, sa potpisom sudije Malorija. Sa tim papirom, Ajvor Roberts je mogao

mirne duše da se useli na svoj ranč!

I to kao vlasnik!

Jedva je verovao u sve što je čuo.

Čutao je i njihao glavom.

Advokat je pitao vlasnika „Ptice“ da momak nije pijan. Međutim, svi su znali da se Roberts grozi viskija i da je jednom, kada ga je okusio, povraćao celu noć.

Tutnuli su mu dokument u košulju i ostavili ga.

Sudopera iz „Ptice“ je hteo da se odmah otisne na Zapad. Ali, za tako nešto trebalo je imati konja, sedlo, bolje odelo i opasač.

Kako bi jedan vlasnik ranča mogao da se pojavi u novom gradu kao poslednji odrpanac?

Zbog toga je ostao čitava tri meseca u Ostinu da prištedi taj luksuz za sebe. Prvo je kupio kolt i, krišom, odlazio s njim u brda da vežba pucanje.

Posle je nabavio kljuse; i s njim je bilo slično. Krišom je vežbao da jaše, iako je konjić bio pitom kao kokoš.

Krpe je zamenio polovnim odelom, za svega tri dolara. Takav popust činili su mu mnogi, čuvši da treba da ode.

Sedlo mu je poklonio vlasnik „Ptice“, čizme sarač Perkins, a trgovac Rajli snabdeo ga je mecima, hranom za put i jednim lasom.

Bio je to događaj za Ostin.

Odjednom su mnogi osetili da će im nedostajati to lice koje već dva-deset četiri godine susreću na ulicama.

Neki su čak pokušali da ga odvrate od puta. Govorili su da je to daleko, taj Frederiksborg, da nije za momka kao što je on tako dalek i opasan put, da neće umeti sam da se snađe...

Ali, što su više oko njega dizali buku, Ajvor Roberts je bivao sigurniji u svoju odluku.

Otići će, osamostaliće se, postaće neko!

Preobučen, izbrijan, na konju, izgledao je zaista sasvim drukčije!

Čim je prešao Kolorado River, smestio se u kočiju za Tajopu. Tu je već bio osamnaest milja od Frederiksburga. Ostatak puta rešio je da pređe na svom zelenku.

Mislio je da će preći brzo.

Ali, imao je utisak da će mu se kukovi raspasti na sedlu.

Što je duže klackao na konju, sve mu je manje padao na um ranč, a sve više neki dobar krevet i bokal vode.

Imao je kod sebe sve osim čuturice. Zašto se niko toga nije setio? Do vruga i laso, i čebad, i opasač, i sedlo, kad su mu usta bila kao pustinjska provalija.

Najzad je i to pregurao.

U Frederiksborg je ujahao samo sa jednom mišlju: da napoji sebe i konja.

Šeširom je iz korita na ulici zahvatio vodu i sručio sebi na glavu. On-da je ispumpao novu i pio odmer-nim gutljajima.

Tek kad se osvežio, obazreo se oko sebe.

Gradić je u poređenju s Ostinom bio selo. Jedna ulica, dosta žučka-

ste prašine, dva reda niskih kuća i niz grubo ispisanih natpisa iznad saluna, berbernica, trgovine, pivnica, magacina...

Nešto boljih zgrada bilo je u južnom delu, gde se video niz oštih ivica balkona na prvim spratovima. Kao i svaki grad u Teksasu, uz reku, i Frederiksborg je imao lice i naličje.

Roberts se, izgleda, našao u naličju.

Čopor musave, čupave dece projurio je kraj njega dižući prašinu i graju.

Dakle, najzad je stigao!

Seo je na ivicu korita, očekujući da mu neko pokloni bilo kakav znak pažnje. No, to se nije desilo. Ajvor Roberts nije bio ličnost za pažnju.

Takvih kao on, dnevno je protutnjalo kroz grad na desetine možda.

Šta bi pravi Zapadnjak trebalo sada da učini, razmišljao je.

Zna se: da pronađe salun za sebe!

Posle dugog, zamornog puta trebalo je sedlo zameniti udobnijom stolicom. I popiti... da, viski ne, ali vodu... Ne, ni to! Bar jedno pivo!

On stavi navlaženi šešir na glavu i maramicom obrisa lice.

Jedan postariji, trbušast čovek učini mu se pogodan za izmenu nekoliko rečenica. Posle tolikog puta, na kome je samo svom zelenku dobacivao psovke ili kletve, prija bi mu razgovor.

— Oprostite...

Čovek zastade i odmeri ga od glave do pete. Ličio je na trgovca, ili

rančera koji je sa pašnjaka sišao u grad preobučen za neku dužu sedeljku.

— Da, mladiću?

— Ja sam ovde stranac i...

— Vidi se — prekida ga čovek. — Tražite hotel? Ili šerifa?

— Zašto... zašto šerifa? — zablenu se u njega Roberta.

— Pa, stranci uglavnom to traže.

— Ja sam hteo da pitam za „Devicu"... Kako bih najlakše mogao doći do „Device“?

Čovek nabra obrve.

— Mene ste našli da zaviljavate? — pocrvene. — Device? Ako vam je do ženidbe, a vi dajte oglas u mesnim novinama — pokazao je prema jednoj obližnjoj zgradi.

— Ali, ja...

Čovek besno mrdnu ramenima i napusti ga.

Roberts nikako nije mogao da dokuči šta je to razgnevalo staroga. Pitao je samo za „Devicu"...

Pakao!

Mora da se nisu razumeli: momak se raspitivao za ranč, a ovaj je to protumačio kao da se radi o devojci!

On povede konja prema najbližem salunu. Zvao se „Rajski put“.

Roberts priveza zelenka za gredu, zatim prebroja sitniš iz džepa. Napabirčio je čitava četiri dolara. Mršavo, ali ne i beznađežno.

Otresao je mokrim rukama sa sebe prašinu, zagladio krajeve kaputa, malo pritegao opasač i zakoračio. Bio je to prvi susret Ajvora Roberta sa Zapadom, iako Frederiksborg nije bio „bogu iza leđa“, već samo

preko Kolorado Rivera, nekih sedam stotina milja! Sitnica!

Ali, za momka koji nije napuštao vrevu Ostina, to je bila divljina puna opasnosti i neizvesnosti.

To je odmah osetio na svojoj koži.

Nije ni dotakao vratanca, a ona su se otvorila i na njega se sručilo neko telo!

Bio je to udar od koga je izgubio vazduh!

Zamah je bio silovit; prešao je ceo trem, čak i stepenište, da bi se stropoštao na ulici.

Kada je uspeo da se povрати i nekako zauzme polusedeći položaj, uvideo je da od njegovog izgleda više nema ništa.

Odelo je bilo prosto urnisano, šesir spljošten, jedno koleno poderano od reza mamuze nepoznatog kaubojaja koji je uleteo u njega...

Robertsovo lice bilo je ispisano istinskim očajanjem.

Na njegovom mestu pravi čovek bi opsovao, potegao kolt i naučio pameti sve one koji su mu priredili ovakvu scenu.

On, međutim, nije bio svestan takvih mogućnosti.

Nije imao ni takvu narav.

Čovek koji ga je oborio, smrdeo je na viski i tupo je zurio pred sebe. Kao da se priseća nečega, ali sporo, bez žurbe.

— Nemojte tamo... — promumlao je on, buljeći u Roberta sa zakrvavljenih očiju... tamo su ludaci... razbojnici... ubice!

— To govoriš svakih pola sata — začu se s ulaza.

Dva momka stajala su i podsmešljivo posmatrala pijanicu.

— Ja kažem da su ovde sve ubice — mumlao je dalje čovek, nemajući snage da stane na noge.

— Tvoj ubica je viski — rekli su oni tamo i nestali.

— Viski? — podrignu čovek, klateći glavom prema Robertsu. — Čašu ili dve, šta je to? Ništa! A vi... Ko ste vi? Ako mi platite jednu bocu, mogu da vam ispričam jednu tajnu... Ali za celu bocu! Ništa manje...

Ajvor Roberts je mislio da je najbolje da se osmehne; i pored svog jadnog položaja u kome se našao.

— Ja ne pijem — rekao je i zakašljao se. — I, oprostite što sam naleteo na vas...

— Na mene? — iskrivi usta pijanac. — Vi... na mene? Vi ste ljudi, mister... Neću da vam odam onu tajnu... Idite do đavola! I vi ste ubica... Svi ste ubice!

Ovog puta je uspeo da se podigne i dijagonalno pređe ulicu. Mada se činilo da će zaobići, ipak je uspeo da pogodi vrata „Dadlijeve kantine“.

Roberts se tužno izdiže iz prašine.

„Rajski put“ pred njim nije ga dočekao u rajskom stilu. Naprotiv!

Pa ipak, Roberts je računao da se u gradu neće dugo zadržavati. Samo toliko da se raspita za put i za mogućnosti „Device“. Ili će od nje napraviti nešto. Ili će je prodati.

U salunu, tog popodneva, nije zatekao više od nekoliko gostiju. Saluner, koji je bio i barmen u isti mah,

dvojica što su izbacila kroz vrata onog pijanca, i četiri čutljiva momka za stolom kojeg su prekrivale karte i zamašćene novčanice.

Zrak sunca padao je red boca ispod velikog pravougaonog ogledala. Na suprotnoj strani zida bio je u jarkim bojama nacrtan paun, široko razmahnutog repa.

Momci koji su glavačke izbacili onog pijanca, radoznalo su odmerili Robertsa.

Nije im trebalo mnogo da ocene da stranac nije ušao da zatraži objašnjenja ili zapodene kavgu. Izgledao je jadno, zbunjeno i nespretno.

— Kao da je nešto izgubio? — okrenu se prema barmenu jedan od njih, krupne glave i kosih očiju. Prava kosa bila mu je visoko podrezana i na tom mestu belina kože skoro je blještala uz bakarni ten lica.

— Ne izgleda kao neko ko je izgubio ženu, čoveče — odgovorio mu je prijatelj, gurnuvši ga laktom.

Roberts je savladao svoju malo-predašnju nervozu.

Uostalom, zašto bi nekome smetao kad je tek stigao u grad? Niko ga nije poznavao, nikome se nije zamerio.

— Ja sam hteo samo da pitam nešto — rekao je.

— Ljudi ovde prvo popiju nešto, pa onda pitaju — kazao je kosooki.

— Ostavi ga, Finč — prekide ga barmen,

Ovaj sleže ramenima, sasvim nezainteresovan za njegovu prijavu, i nastavlja da igra sa svojim prijateljem, okrenuvši leđa i Robertsu i barmenu.

— Kako je pitanje, momak? — upita vlasnik „Rajskog puta”.

— Hteo bih na ranč „Devica”...

Barmen ga odmeri. ovog puta mnogo pažljivije.

— Zašto?

— Nasledio sam ga, eto zato...

Jedan neobrijani tip za kartaškim stolom je naglo podigao glavu i oslušnuo. Potom je izmenjao pogled sa partnerom do sebe.

Barmen se nalaktio na šank.

— Ko ste vi? — upita.

— Ajvor Roberts, iz Federiksburga... Nasledio sam ranč, pre nekoliko meseci...

— Od Klinta, a?

— Da, tako se zvao. Poznavali ste ga?

— Kako se uzme — promrmlja barmen i dohvati krpu sa strane, brišući ploču ispred sebe. — Taj ranč je skoro zaboravljen, momče. I ne вреди mnogo...

— Ne вреди?

— Ne... — odmahnuo je barmen glavom. Bio je nizak rastom, crne kovrdžave kose, tankih brkova i izbornih podočnjaka. Mirisao je na jak, neobičan parfem, bio je glatko izbrijan i ličio je više na nekog podvodača nego na salunera.

Ruke su mu bile nežne, tanke, košulja besprekorno čista, zlatna narukvica na levom zglobu šake zvecnula bi pri svakom jačem trzaju ruke.

— Zašto ne вреди? — upitao je razočarani Roberts.

— Pa, nikad nije vredeo — uzvratilo je barmen. — Bio je usamljen, bezvodan, besplodan... A Klint Robert je živio kao pustinjač. Nije mario za društvo. Ni za koga!

— Ranč je ipak ranč — primeti mladić.

— Možda, ako uopšte stignete do njega — smejuć se vlasnik „Rajskog puta”. — Ako imate krila...

Zatim ga ostavi i ode na drugi kraj.

Za stolom gde se kockalo, partija je bila završena.

Dva tipa koja su se malopre pogledavala, sada su se podigla.

Jedan je odmah izišao, a drugi se uputio prema šanku.

Pogled mu se upio u Roberta kao vrelo železo...

II

— Novo je Klaudi Vorn — dobio je barmen prema Robertsu. — On sve zna. Ne brini.

Momak iz Ostina počinjao je da biva sve neraspoređeni.

Vesti o ranču nisu bile nimalo ohrabrujuće.

Ko bi mogao u tome da mu pomogne? Činilo se da mu je taj rođak, Klint, ostavio u nasleđe prokletstvo.

Ko je bio on? Brat njegove majke? Kakva mu je bila majka? Kakav otac? Čiji je on, zapravo?

Čovek koga je barmen predstavio kao Vorna, zastao je ispred Ro-

bertsa. Bili su iste visine, ali je Roberts bio za polovinu mršaviji i slabiji. Bar je tako izgledalo.

— Možda ću vam ja pomoći — rekao je dubokim glasom.

— Mislite?

— Ne mislim, siguran sam...

— Kako?

— Šta vas sve interesuje?

— Više ne znam ni sam — promrsuo je Roberts.

— Popićemo nešto i biće sve u redu.

— Ne pijem — odbi ponudu Roberta. — Treba samo da mi neko pokaže put do ranča — dodao je nešto nervoznije — ako to neko zna u ovom gradu.

— Naravno da znaju — nasmeši se Vorn i dva niza belih zuba kao da mu se rascvetaše pod kožom. — Naravno... Ko ne zna za taj ranč? Samo...

— Samo...

— Sada je do njega teško doći, mister...

Ajvoru Robertsu se nešto nije dopalo na previše uslužnom licu svog sagovornika.

Ali o tome nije mogao više da razmišlja.

Vorn je bio naočito četrdesetogodišnjak, prodornih očiju i punih, uvek na smešak spremnih usta. Imao je ostru bradu, koja mu je verovatno rasla odmah čim bi je izbrijao.

Nosio je izbledele, pohabane jaknu, vratnu maramu plave boje i sasvim nove pantalone od platna, s velikim džepovima.

Naravno, tu je bio kolt, kalibra 44, izlizane drške, opasač načičkan mecima i čizme kratkih sara.

Roberts nije mogao da dokuči ko je Klaudi Vorn. Kauboj ili neka druga gradska zverka?

— Šta je sa „Devicom“? — upitao je momak.

— Taj ranč se ionako nalazi u brdima — kazao je Vorn, crtajući po šanku neke krivulje i znake. — Do njega se moglo doći jedino preko provalije. Tu se nalazio stari indijanski most, a njim je mogao da prodje jedan čovek sa mazgom. Najviše dva.

Roberts je slušao, ali nije shvatao mnogo.

— Onda je nedavno taj most srušen — slegnuo je ramenima Vorn. — Možda ga je Klint srušio, možda neko drugi, niko ne zna. Nekako u isto vreme i starac je odapeo. Ovde je poslednji put dolazio — pokazao je prema jednoj većoj zgradi preko puta — da nešto potpiše u sudu. Možda oporuku? I posle je umro.

— Od čega?

— To bi doktor Džajl mogao znati. On je bio kraj njega. Obišao je brda pola dana okolo da bi ga našao. Stigao je samo da mu zaklopi oči.

— Kad je to bilo?

— Pre nekoliko meseci, ko zna?

Ajvor Roberts zatrephta.

— Hoćete da kažete... da se do ranča ne može doći?

— To nisam rekao — osmehnu se pritvorno ovaj. — ali, trebaće

vam bar jedan dan jahanja. Pod uslovom da vas neke luralice iz indijanskog rezervata ne smaknu.

— A doktora nisu?

— Doktor je svima potreban, čak i njima — odgovori Vorn.

— To se samo meni moglo desiti — promrsio je žalosno Roberts. Toliki put... a ranč ne mogu ni videti! Ipak ću pokušati...

— Nemojte reći da vas nisam opomenuo — dobacio je Klaudi Vorn.

— Poslušajte ga — pridruži mu se i barmen. — Taj ranč nije donosio ništa. Najbolje da nekome prodate...

— Kome? — namršti se Roberts. — Ako zaista ne vredi, ko bi ga kupio?

— Možda će se naći neka budala — nasmeja se Vorn.

— Koliko bi vredeo? — zainteresova se Roberts.

— Možda stotinak dolara — umeša se hitro barmen. — Ali, ne garantujem... Dolar gore ili dole, mogu da se zakunem.

Momak iz Ostina načulji uši.

Sto dolara?

To nije bila suma za potcenjivanje, samo... Ko bi dao toliko za komad zemlje kome se niti može prići niti od njega nešto izvući?

Vorn izvuče iz džepa čačalicu i zaglavi je u zube.

— Slušajte — kucnuo je prstom Roberts po ramenu — da li ste vi uopšte taj naslednik?

— Kako to mislite?

— Imate li dokaze?

— Naravno, zar sumnjate...

— Samo sam pitao — raširi ru-
ke ovaj — mnogi mogu da kažu
svašta za sebe... Imate papire, na-
ravno?

— Imam — lupi se Roberts po
džepu. — Ako šerif zatraži...

— Da, šerif — klimnu glavom
Vorn i prebaci čačalicu sa levog
u desni kraj usta. — Ovde je sve
po zakonu. Zašto odmah ne odete
do šerifa?

— Radije bih kod tog doktora...
Džajla, rekoste?

— Da, Džeri Džajl... Fini čovek
— smeškao se Vorn. — Ali, ja vam
mogu reći sve što i on.

— Šta to? — iznenadi se Roberts.

— Savetovaće vas da se okanete
čorava posla i vratite tamo odakle
ste i došli!

Roberts je u Vornovom glasu na-
slutio prizvuk neke čudne pretnje.

— Šta biste odgovorili? — upita
on.

— Svejedno mi je gde sam —
odgovorio je Roberts. — Ja nemam
nikoga. A natrag ne mogu... Le-
po sam se oprostio od poznanika,
obećao sam da ću jednom doći, ali
ne bednik kao što sam bio...

Dva momka koja su dotle staja-
la za šankom, napustila su prosto-
riju. Za kockarskim stolom preosta-
la dva igrača nastavila su medju-
sobni duel, ne očekujući veće dru-
štvo.

— Naći ćete već neki posao — te-
šio je Vorn mladića — mada ne ve-
rujem da nešto znate... Šta znate?

— Ništa naročito. Uglavnom sam
bio sudopera...

— Sudopera? — okrenu se Vorn
prema barmenu, kao da je čuo do-
bar vic. — Sudopera pa da postane
rančer? Čoveče, šta je sa vama?
Kako to mislite da postignete?

— Pokušao bih...

— Djavola da pokušate! Umete
li da sapinjete telad?

— Ne...

— Da krotite konje?

— Nikada nisam to radio.

— Da utisnete vrelo, usijano
gvozdje u kožu govečeta? — sliko-
vito je prikazivao Vorn. — Da gu-
tate prašinu iza repova? Da udišete
smrad balege? Da se znojite dok
skupljate letinu, a dlanovi vam na-
bubre od žuljeva? — širio je šake
ispred Robertsovih očiju. — Umete
li?

— Ne umem — priznao je ovaj,
kao opčinjen. — Ali...

— Šta onda tražite ovde? — sme-
juljio se Vorn s očitom podruglji-
vošću. — Propašćete.

— Valjda neću pre mraka — po-
kuša Roberts da se našali sa samim
sobom.

Vorn zabaci glavu i grohotom
se nasmeja. Jabučica pod grlom
šetala mu je gore-dole kao podiv-
ljali zec.

— Smešno — pružio je ruku
prema mladiću — pa, on čak nosi
i revolver?

Barmen se nakašlja, videći da ovaj
preteruje.

— Ostavi ga — dobaci.

— Zašto? Neka pokaže kako ba-
rata sa koltom! Možda je prerušeni

revolveraš? Hajde, potegni, momče...

Roberts ustuknu.

— Ja? Nikada nisam pucao u čoveka — preblede.

— Sad imaš šansu...

— Zašto? Niste mi ništa skrivili...

— Skrivili? — prezrivo će Vorn, podbočivši. — Treba li da skrivim? Kako to zamišljaš? Svaki čovek na tvom mestu nešto bi pokušao... Ali, ti si sudopera, momče! Trebalo je da ostaneš tamo, preko Kolorado Rivera... i jedeš sapun! Ha-ha-ha-ha!

— Klaudi, neću gužve u lokalu — opomenu ga barmen.

— Kakve gužve? — lupi šakom o šank Vorn. — Pa, ovaj idiot bi mogao jedino da suši moj donji veš!

— Gospodine — najzad se povрати Roberts — nemate razloga da me vredjate! Samo sam pitao za put prema mom ranču ali...

— Oh, da, ranč! Samo idite... ako imate krila!

— U početku ste mi bili simpatični — rekao je Roberts sasvim ozbiljno — ali, vidim da to više niste.

— Nikad nisam ni bio — unese mu se Vorn u lice. — Ne podnosim paukove... a ti si pauk! Bez mreže!

I on ga dohvati za nos i snažno povuče.

Robertsu od bola grunuše suze na oči!

Nesvesno, on zamahnu šakom.

I osetio je pod njom nešto tvrdo. Puklo je, čuo se jauk... i pred za-

prepašćenim Robertsom ukaza se Vorn.

Ali na podu!

— Do đavola! — uzviknuo je barmen, s nevericom. — To se zove udarac!

— Ali... zar sam... zar sam ja? — procedi Roberts.

— Ja sigurno nisam — zaobidje vlasnik „Rajskog puta“ šank i dohvati palog Vorna za ramena.

Ovaj odbi pomoć.

Rukom je opipao vilicu. Za to vreme, Ajvor Roberts je zurio u svoju šaku koja se nekim čudom pretvorila u grom — od koga se spržio Vorn.

On nikada nikoga nije udario!

Kako je moguće da se ovakva ljudina prostre pred njim u jednom dahu! Istina, bio je besan, izazvan... ali, činilo se da je taj kroše izveo neko drugi umesto njega!

Klaudi Vorn se uspravio; izgledalo je da će nasrnuti ili izvaditi kolt, no, predomislio se.

Oteturao se prema izlazu.

Roberts je zabezeknuto gledao za njim. Tog trenutka je, prvi put u životu, osetio da se nalazio blizu smrti. Iz Vornovih zenica kao da su buknuili smrtonosni plamenovi, ali, ožegli su mu samo dušu, ne i telo.

— Ja... nisam hteo... — mucao je mladić, ponovo buljeći u svoju šaku. — Ne znam šta mi je bilo...

— Bolje da odjašete — dobacio mu je barmen — on vam ovo neće oprostiti.

- Vredjao me je... Čuli ste!
- Ja obično ništa ne čujem — odbrusio je barmen. — A vi ste, uostalom, stranac.
- Mogu li dobiti viski?

III

Dok se Ajvor Roberts muvao oko šanka oklevajući da popije svoj viski, Klaudi Vorn se već obreo na tremu.

Mršavi, bledunjavi stranac tako ga je mlatnuo da se još uvek pitao nije li sve to samo odsanjao? Ot-kud tolika snaga u tom mršavom, bednom telu?

Ili je sve bila samo varka?

Možda se taj Roberts samo pret-varao da je šonja i nespretnjaković?

Možda je odnekud poslat da njuška?

On nervozno baci pogled niz ulicu.

Bob Skviter bi trebalo već da se pojavi.

Otišao je od pokeraškog stola pre više od pola časa. Za to vreme mogao je da ode i da se vrati najmanje dva puta!

Onn ponovo opipa vilicu; srećom, nijedan zub nije mu bio pomeren, iako ga je cela leva strana bolela. Malo je falilo da potegne kolt. Sprečila ga je iznenadna misao da je, taj šmokljan, možda, prurušeni detektiv ili federalac. Šta onda?

Skviter se najzad pojavio.

Bio je to mnogo uljudnije odeven čovek, približno istih godina kao i Vorn.

To je bilo logično, s obzirom da je Skviter značio nešto u Frederiksburgu: bio je oružar, odličan majstor i čuven po specijalnim modelima.

Nije mario za rad, ali ono što je činio, bilo je prvoklasno i papreno.

Gojaznost ga je napravila nešto tromijim, ali je sačuvao gipkost u pokretima. Koraćao je čudno, na prstima, kao da se prikrada. Nosio je dug kaput sive boje i pantalone potpuno tamne i uzanije nego što mu priliči: borale su se i gužvale oko struka i izmedju butina.

Lice mu beše široko, glatko izbrijano, skoro sjajno od sloja pomade. Uši su mu bile velike i klempave, pa je to prikrivao drugim zulufima. Crvenkasta kosa u talasima berberin je pažljivo držao na istoj dužini, pa se činilo da nikad ne raste.

Bob Skviter je stao uz Vorna, pogledavši preko njegovog ramena u pravcu šanka. Tamo je Roberts crvenog lica ugušivao u sebi želju da zaurla; viski mu je proparao utrobu i nekako istovremeno mu olabavio noge...

— Šta je rekao „Čif“? — upita Vorn.

Skviter je još uvek osmatrao momka iz Ostina.

— Neće da ode?

— Rešio je na ranč pošto-poto — odgovorio je Vorn, smrknutog lica.

— Šta ti je?

— Ništa... Šta je odlučeno?

— Mora da nestane.

Vornova usta se zlobno razvukoshe.

— To je pametno — reče. — Jedini nasljednik nestaće sa lica zemlje. Ko će ga... ti ili ja?

— Ja — uzdahnuo je Skviter. — „Čif“ smatra da bi ti morao ostati po strani, jer si već razgovarao s njim. Ali, ja sam mu predložio nešto bolje.

— Šta to?

— Pustiti ga da podje... I sačekati. Svejedno je ko će tada biti. Nema svedoka.

Vorn se isceri.

— Ti po svaku cenu hoćeš da ti ruke ostanu čiste — cerekao se sve glasnije. — Koliko plaćaš da to obavim umesto tebe.

— Dvadeset!

— Bez četrdeset ne jašem.

— Onda si slobodan.

— Trideset... Pa si slobodan i ti.

— U redu!

Vorn pruži ruku.

Skviter se obazre oko sebe, i kad primeti da nikoga nema u blizini, izvuče svežanj novčanica i odbroja trideset.

Zatim se ćutke okrenu i vrati istim putem.

Vorn se cerio za njim...

IV

Dvosed na četiri tanka, ogromna točka, s upregnutim belcem snažnih udova, zaustavio se pred kućom sa zidovima punim divlje loze.

Kuća se nalazila na iskraju grada, okružena zidom.

Imala je trem iznad ulaznih vrata, velike prozore sa četiri reda drvenih pregrada i sprat, istog stila i istih razmera.

Sa kola je skliznuo Džeri Džajl, lekar, veterinar, vidar, zubar... sve po potrebi.

Čovek koji ga je očigledno čekao bio je mršav i bled, ali očigledno stranac.

Nije izgledao bolestan, pre rađoznao.

Doktor Džajl je sam vozio svoj „bekboard“; jahanja i sedla se sklonio, bio je već u godinama kada to ne priliči takvom „momku“.

A „momak“ je pre tačno osam dana proslavio šezdeset peti rođendan!

Naravno, uveravali su ga da izgleda najmanje deset godina mlađi. Čak je i sam počeo verovati u to.

Lekar u Frederiksburgu je, sva-kako, imao dosta posla, kad je uspeo da podigne takvu kuću! Bila je najlepša u gradu, procenjivao je i Roberts, strpljivo čekajući da ga doktor udostoji pogleda.

Lekari ove vrste bili su sve. Verovatno su postajali i babice; imalo je nekoliko rančeva okolo na koja je morao stići, pomoći ili olakšati bolove i brige ljudima.

Čovek takvog držanja sigurno je video i bolja mesta od ovog u kome se ukotvio kao isluženi mornar posle dugih plovidbi.

Imao je uzane, tanke prste, bio je izvanredno vitak za svoje godine, hitrih pokreta i nemirnog po-

gleda. Uprkos toplom popodnevnu, nalazio se u tamnom, svećarskom odelu i beloj košulji. Desna ruka mu je držala lekarski kovčežić od kože, kakve su na Istoku upotrebljavali imućni lekari, hirurzi ili zubari.

Levom rukom je zabacio uzde. Njegov dolazak nije ostao neprimećen iz kuće. Izišao je jedan tamnoputi momak bele kose, poklonio se i poveo kočiju prana uglu.

Džeri Džajl je imao čudno lice: da se nalazilo nad nekom otrcanijom, pohabanim odočom podsećalo bi na sitnog lopova i besposličara sumnjive prošlosti.

Ovako, bilo je prilično podnošljivo uprkos izraženim crtama. Upali obrazi istakli su jagodice, a čeonu kost prevlačila je linija gustih, oštroičnih obrva nad krupnim, bademastim očima i podočnjacima u vidu ljubičastih „kesica“.

Prav nos ublažio je grubost tog dela lica, da bi se pod njim ukazali tanko podrezani brkovi, prilepljeni uz puna, nabubrela usta kao pijavica.

Prosedu kosu pokrivao je polucilinder sive boje.

Pod tamnim kaputom, isto tako siv prsluk blještao je od debelog, zlatnog lanca džepnog sata.

Bilo je nečeg magnetskog u toj pojavi!

Ajvor Roberts nije umeo da objasni šta ga to opčinjava. U svakom slučaju, osetio je u jednom trenutku da bi za ovog čoveka s torbom mogao da učini sve što mu naredi.

A kad se osmehnuo, nestalo je i najmanjeg traga ružnoće i nedorečenosti na licu.

— Mene čekate, mladiću? — prenuo je Roberta zvonak glas.

— Da... vas.

— Obično pacijente primam pre podne — rekao je brišući dlanom čelo — a popodne odlazim na pozive, izvan Frederiksburga... U čemu je stvar? Hoćete da uđete?

— Ne, ne bih želeo da vas uznemiravam, doktore...

— Ja nikad ne smem da budem uznemiren — osmehnu se ovaj oča ravajuće. — Moj poziv je budnost. U svako doba.

— Ja nisam bolestan, ako to mislite...

— U čemu je onda problem?

— Ja sam iz Ostina... Doputovao sam ovamo na ranč...

— Ranč?

— Nasledio sam ranč... „Devicu“.

Doktor Džajl podiže obrvu, vidno iznenađen. Otvorio je usta, zatvorio, a onda je zavrteo glavom.

— Zaista? — samo je rekao. skinuvši šešir. — Zar je Klint mislio ozbiljno to sa rančom?

— Izgleda da jeste — sleže ramenima Roberts.

— Čuo sam o tome — nasmešio se lekar — ali, prosto nasam verovao da Klint ima nekoga! On je bio osobenjak...

— Voleo bih da mi nešto kažete o tome, doktore?

— Šta bih mogao reći?

— Kako je umro?

Džajl potraži cigaretu u srebrnoj tabakeri, ponudi i mladiću, ali ovaj odbi.

— To nije bilo umiranje, već smrt. Pošto kao da se doziva... Čovek oseti taj trenutak i sprema se na taj put bez povratka. Tako ko i Klint.

Roberts nije mnogo razumeo doktora. Ali, nije želeo da ga preki-

— Znao sam da je zaveštao nekome ranč — nastavio je frederiksburški lekar — a kada sam čuo da je srušen onaj indijanski mostić, to mi je bio znak da Klint želi na miru da umre. I otišao sam, okolo... Stigao sam kasno, bio je već mrtav.

— Tek tako? — izusti Roberts.

— Da! Nije bolovao, jednostavno je iščezao s ovog sveta. Bio je... bio je tako mali onako mrtav. Kao dete...

— A ranč, doktore? Kakav je?

— Pustoš — razočara ga Džajl. — Popustio krov, zidovi prošarani raspalom ciglom, zagađen bunar... korov...

— Znači, beda?

— Beda, mladiću. Hoćeš da ga pogledaš?

— Da!

Doktor Džajl raširi ruke.

— Verujem da su te odvrćali — pokazao je prema delu grada odakle je Roberts i naišao. — Klinta niko nije voleo. Bio je svadljiv, nedruštven, prgav, osoran... Kao da je time uništavao sebe, ne druge. Uvek sam se čudio kako preživi sa-

mo sa dve krave i dve ovce? Jadno društvo, a?

— Jadno — potvrdi Roberts.

— Šta vam je Klint?

— Ne znam — promrsi mladić.

— Rekoše da je brat moje majke...

— To vaša majka najbolje zna.

— Možda, ali ja nju ne znam. Ne pamtim.

— Nemate nikoga?

— Ne...

Doktor Džajl se zamisli.

— Šta ste po zanimanju?

— Ništa! Mislio sam da budem rančer, ali, i to mi se izmaklo.

— Švorc?

— Sve znate, doktore — kiselo se osmehnu mladić.

Džeri Dajl iz unutrašnjeg džepa izvadi nekoliko krupnih novčanica. Nekoliko časaka držao ih je u ruci, opčinjavajući Roberta njihovom bojom i veličinom.

Onda mu tutnu u ruke, iznenadnom žestinom.

— Najbolje je da se vratite — rekao je. — Evo vam za put i dok se ne snađete... I ne zahvaljujte mi!

— Ali...

Lekar odmahnu rukom.

Međutim, Roberts ga sustiže na samom tremu.

— Ne mogu ovo da primim — promucio je i pružio novac. — To je previše, doktore. Uostalom, ja ću otići da vidim taj ranč... Onda ću da razmislim šta ću...

Džajl je nekoliko časaka odme-ravao mladića.

Najzad se nasmešio.

— Kako hoćete — dobaci. Uzeo je novac i strpao, ne hajući za tugu koju je time izazvao kod Roberta. Bila je to hrpa kakvu još nije video, ni opipao, u životu. — Ne smetnite s uma da je ranč daleko... Suviše daleko!

— Recite mi samo put...

— Pravo — pokaza Džajl na sever — i skrenite sa drumu kad nađete na polomljeni putokaz. Posle nećete promašiti...

— Hvala vam!

— Rekao sam da mi ne zahvaljujete — odgovorio je doktor sa smeškom i otvorio vrata. Zvonce je na javilo njegov dolazak kući.

Ajvor Roberts ostao je nekoliko trenutaka zagledan u deo velikog stepeništa u holu, preko kojeg se prostirao skupoceni tepih.

Onda su se vrata zatvorila i pri viđenja je nestalo.

Kakva je to kuća bila iznutra, pomisli dok se udaljavao natraške. Jedan drugi, čudesni, nedostupni i nedostižni svet kroz koji on nika da neće moći da prođe.

Jedino da ga sanja.

Kad se okrenuo, zavesa na ulaznim vratima se pomakla.

Ispratio ga je nedokučiv pogled Džerija Džajla.

Ajvor Roberts se ugnezdio u sedlu i strogo držao severa. U stvari, taj pravac bio je i pravac glavnog drumu. Mada je verovao da je ranč Klinta Roberta bila ruina je dnog osobenjaka i čudaka, radozna lost je bila jača od svih tih priča i saveta da se vrati tamo odakle je i došao.

Brdoviti teren pred njim kao da je sve više udaljavao sunce. Senke su postajale češće, dublje i tamnije. Na ivicama kaktusa sletele su ptice.

Onda se pred njim ukaza jahač.

Bio je to Klaudi Vorn.

Roberts pretrnu.

Ali, ovaj podiže šešir u znak pozdrava, bez trunke besa ili osveto-ljubivosti. Čak je delovao prijateljski.

— Na ranč? — upitao je veselo.

— Ipak na ranč?

Mladić je ćutao, ne znajući šta da misli.

Vorn se i dalje smeškao.

— Ah, misliš na ono u salunu? — rekao je. — Pa, zaslužio sam čušku — priznavao je. — Bio sam se zaleteo, a ti, bogami, udaraš kao mazgal! Izbrojao sam sve zvezde!

— Ne znam zašto sam to...

— Mani — prekide ga Vorn i izdiže u sedlu. — Nikad nisi bio u ovom kraju, zar ne?

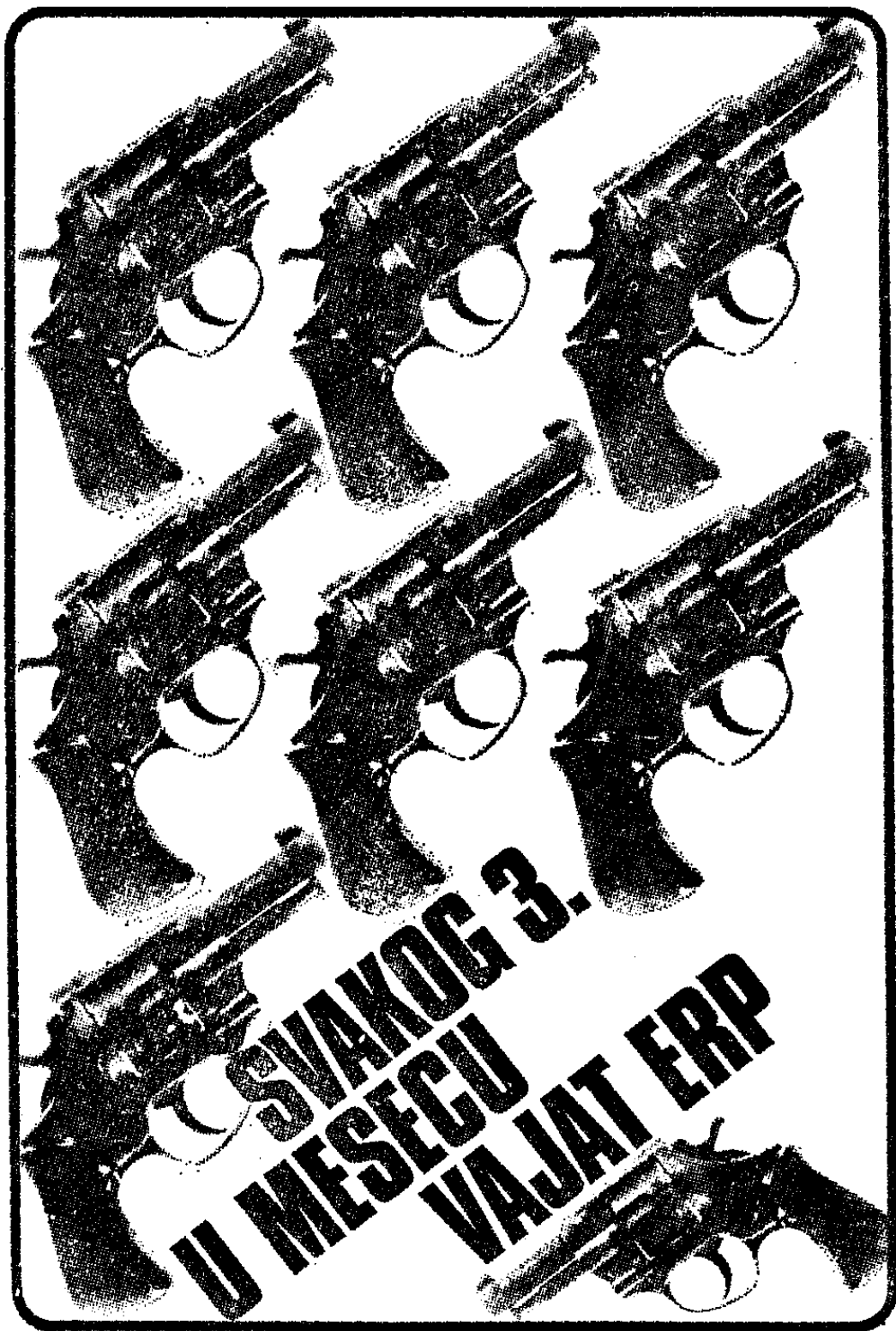
— Nisam!

— Klinta niko nije mario — nastavi Vorn — pa ni ja. Ali, mogu da ti pravim društvo ako hoćeš — predloži — i da se uveriš da sam bio u pravu. To nije ranč, to je gomila cigala i dasaka!

— Mogu i sam — uzvрати mladić — ne mučite se...

— Kakve muke! — uzviknu Vorn. — Uz put možemo pričati i prekratiti vreme. A osim toga... ovuda se zaista muvaju neki Komancherosi.

— Šta je to?

— Indijanci, odmetnici. Pobegli su iz rezervata u Kajova Blanku. Takvi se obično udruže sa belim banditima i haraju okolo.

— Šta bi oni meni...?

— Ko zna? Njima su nekad važni samo konji... ili dobro odelo, dobar opasač... Vragovi su to!

Neosetno, obojica su pojahala istim putem.

— Jesu li Klinta napadali? — upita mladić.

Vorn se trže.

— Klinta? — kao da se prisećao. — Ne znam, ali... on je retko prolazio ovuda. Jednom mesečno, kad dođe po hranu i ostalo... Uostalom, njemu nisu imali šta da uzmu. A i da jesu, okužili bi se od otrova.

— Kakvog otrova?

— To ja onako — sleže ramenima Vorn. — Klint je bio opak na jeziku. I narav mu je bila pseća, da su ga izegavali i gradski psi.

— Zašto je bio takav?

— Ko bi to mogao znati? — pitao se i Vorn. — Nije se poveravao, nije imao prijatelja, nije voleo nikoga. Primaio je samo doktora... i popa. I to pred smrt.

— Stvarno je čudan...

— Jeste — složi se Vorn. — Ne znaš ga kako je izgledao? Kao strašilo! Mršav, žut, buljavih očiju i jezivog pogleda. Kao u vampira! Imao je grbu, na levoj strani. Srećom, dolazio je samo danju u grad, inače bi noću zastrašio mnoge...

Roberts primeti kolac zaboden u zemlju, na raskršću,

— Sada ovamo? — upita.

— Tačno — nasmeja se Vorn. — Ja sam se zapričao... Ima dva puta — dodade — jedan okolo, ali, stigli smo tek oko ponoći.

— Uh! A drugi?

— Drugi vodi do srušenog mostića... Nema prelaza, ali se vidi ranč. Kao bela mrljica u kršu...

Robertsu se nije dopala misao da dočeka ponoć u sedlu, u zagometnom društvu i na području koje vrví od lupeža i indijanskih odmetnika.

— Zašto bi Klint srušio most? — pitao se mladić.

— Šta je rekao doktor?

— Kaže, da je hteo da umre na miru. Da ga niko ne omete!

— Možda... Pa, idemo li?

— Idemo... Sutra ću rano krenuti okolo, sada bih voleo da ga vidim makar izdaleka.

Blistavobeli Vornovi zubi ponovo izazvaše kod mladića nelagodnost.

— Međutim, natrag nije mogao.

— Koliko ima do tog mesta? — pitao je.

— Ma... petnaestak minuta možda — odgovorio je ovaj. — Pod uslovom da brže poteramo ove naše rage.

Zatim su nastavili ćutike.

Ajvor Roberts se okretao oko sebe, plašeći se da sumrak ne pokrije njegove iako crne slutnje.

Vornovo nametanje, usiljena ljubaznost, pritvorena govorljivost, sve mu je ukazivalo da je bilo najbolje da se vratio.

Roberts je posedovao prirodnu na darenost za predosećaje. Nije imao iskustva sa ljudima, ali ih je instinktom osećao i čvrsto verovao u to što oseća.

Daleko, u izmaglici, venac žućkastih bregova dobijao je polako modroplavičast veo.

— Zašto niko ne napravi drugi most? — interesovao se Roberts.

— Kome treba? — podrugnu se Vorn. — Indijancima ne više. Sad ni Klintu. Nikome. Tamo je krš. Badava!

I začutao je.

Čak je i uzana staza „zamrla“ u šipražju i kamenjaru. Obreli su se u kotlini; s obe strane uzdizale su se kamene kupe, a ispred njih komad ravnice.

— Tamo je — pokazao Vorn.

— Ja ne vidim ništa.

— I ne vidi se, dok se ne dođe blizu.

Zaista, procep se pojavio tek kad su skoro na njega naleteli. Bio je širok jedva nekoliko jardi, ali je zato u dubinu odlazio čitavih tri-desetak.

Strane su bile strme, nedostupne.

Dole se nalazilo korito presušenog potoka.

Dva debela drveta ukopana go-dinama u zemlju štrčala su na ivi ci poput rogova. Za njih se držala jedna strana visećeg mosta.

Sada tu nije bilo ničega, osim „prstenova“ od užadi koje su guli-le držace pri svakom prelasku tere-ta.

Procep se pružao u nedogled.

Kao da se pukotina završavala u nedokučivom beskraju, ne smanjuju jući širinu ni dubinu.

— Šta sam rekao? — oglašio se Vorn. — Ovde se može preleteti sa mo sa krilima! Ili bez krila, ali u ponor...

— A na koju stranu se ide iako se zaobilazi? — upita mladić, pokušavajući da u daljini pogledom uhvati deo ranča. Uzalud se naprezao.

— Nema zaobilaženja — odgovorio je Vorn pakosno.

— Kako? — okrete se Roberts.

— Ovde ti se završava put — za ključio je ovaj i izvukao kolt.

Momak iz Ostina preblede; skoro se onesvestio od ove iznenadne mogućnosti da umre. Ne, to nije zvučalo kao šala! Cev revolvera bila je sasvim otvorena i nedvosmislena, a opaki sjaj u Vornovim očima presudio mu je tog trenutka sve!

— Šta to znači? — promućao je, dok mu je brada drhtala.

Vorn natera konja na njega.

— Ti si lažov — dobacio je. — Ti nisi nikakav naslednik. Ti si varalica!

— Nisam — zavapi Roberts i gurnu ruku pod kaput. — Evo dokumenta, evo... sve tu piše!

— Da vidim!

Čovek sa trijumfom dohvati papir i prelete pogledom.

Sve je bilo u redu, potpis sudi-je Rajtera, pečat, Klintov krst...

Pred njim se zaista nalazio pravi nasljednik „Device„.

— Ovaj potpis ne važi — rekao je.

— Koji?

— Sudijin — podmuklo se cerio Vorn. — Dao je ostavku odavno i odmaglio. Ovo možeš da baciš...

— To je zakonit papir — pobuni se Roberts.

— Sad nije — isceri se Vorn i pocepa ga.

Roberts je buljio u komad hartije koje su se rasipale po vazduhu.

Zar je moguće?

Sve je postalo dim! Sve je propalo!

Toliki put, i ništa! Naivno je uleteo u zamku, ne shvatajući ništa. On, stranac, koji ovde nije poznavao nikoga, odjednom je nekome za smetao!

— Sad nemaš ranč, momče — ce rekao se Vorn. — Nemaš ništa! Ali, za svaki slučaj, najbolje je da nestaneš!

— Šta to znači? — zadrhta Roberts.

— To znači da ti je ovo poslednje sunce koje vidiš u životu.

— Ali... ali... ali zašto?

— To ne pitaj mene — iskliberi se ovaj. — Za to drugi lupaju glavu. Naređeno je da nestaneš... i nestaćeš!

Robertsov zelenko se nalazio na samoj ivici ponora. Odjednom je postao nervozan kad se na njega okomio Vornov vranac.

Mladić iz Ostina je pogledao ispod sebe: provalija je izgledala dva

puta dublja i strašnija nego kad je pogledao prvi put.

Zaboravio je da ima oružje kod sebe, a time i mogućnost da se brani, koliko-toliko.

Vorn ga je gurao pravo u ponor!

— Nemojte — molio je Roberts izbezumljeno i prestrašeno — nemojte... Neću... Zašto da umrem! Ništa nisam skrivio... Nemojte!...

Ali, milosti nije bilo.

On pokušava da sjaše, no, Vornova noga ga pogodi u cevanicu i skoro prevrnu na drugu stranu. Grčevito se uhvatio za jebuku sedla, iskolačenih očiju i razjapljenih usta.

— Ne... Nemojte, molim vas...

Klaudi Vorn nije bio meka srca.

Nije očekivao tako slabašan otpor; došljak iz Ostina se čak ne do seti ni svog revolvera. Grozničavo se upinjao da odmakne od ponora, ali ga je Vorn sa svojim kljusetom upravo u njega gurao.

Robertsov zelenko se prestrašeno propeo.

Time je izgubio i onaj mali oslonac koji mu je preostao u guranju sa jačim, odmornijim i veštijim konjem.

Sljedećeg trenutka stravičan vrisak zaparao je ustajali vazduh...

Konj i jahač strmoglavi su se u provaliji, skoro prilepljeni jedan za drugog!

Tek sekundu kasnije, veća težina povukla je životinju više, a Roberts je lebdeo za njim, raširenih ruku, ne ugušujući samrtnički krik.

Vorn se namršti.

Taj uzvik dobro ga je prodrmao! Imao je retko priliku da ga čuje. Oni koji su pored njim ili zbog nje ga ranije umirali, brže su putovali na onaj svet, s olovom u sebi.

Ovo je bilo nešto drugo. Nešto što nije mogao odmah da zaboravi.

Tako je završio Ajvor Roberts, ne suđeni vlasnik „Device”.

Sve je trebalo da izgleda da je nesrećni slučaj.

Na sebi nije imao rane, ni traga nasilja.

Jednostavno je nepažnjom pao u ponor, i tu ostao. Kada ga neko bude otkrio, od njega i konja verovatno će ostati samo kosti.

Klaudi Vorn potera svog vranca natrag.

V

U Frederiksburgu zakon je čuvao Rej Kusek.

Bila je to ređa vrsta šerifa: nije spavala u kancelariji već u lepoj kući u delu grada koji su nazivali „četvrt dvospratnica”.

I sam zvezdonosac ponašao se slično: bio je elegantan, uzdržan, nadmoćan.

Pre je ličio na bankara nego na revolveraša.

Međutim, očito je bio vičan svom poslu. Pokazao se u više navrata da lepo barata oružjem i da mu nisu nepoznate strane lepog ponašanja u pesničanju.

Takozvani Odbor za red i mir u Frederiksburgu okačio mu je uz zvezdu i lepu mesečnu platu od tri stotine dolara, što se ne pamti da je neki čuvar zakona ikada dobio toliko u toj pokrajini, a možda i u celom Teksasu. Upućeniji su govorili da ni Vajat Erp toliko ne dobija za pola godine...

Istini za volju, građani se nisu mogli požaliti da su uznemireni čestim pucnjima i pljačkama. Sve je lepo teklo, suviše lepo za prilike tog vremena: kockalo se slobodno, pilo, nosilo oružje, s vremena na vreme dozvoljavalo se nekim grupama devojkama da prirede program i, posle toga, zabave sve one koji mogu da ih plate.

I što je najvažnije, u Frederiksburgu je svako svakog dobro poznavao. Nije bilo nevolje koja se nije mogla rešiti.

Oni iz „četvrti dvospratnice” nisu pokazivali nimalo otuđenosti prema ostalima.

Šerif je umeo svakog da sasluša i da obeća da učini što je u njegovoj moći. Doktor Džajl je toliko puta besplatno činio usluge, putovao, ustajao u svako doba noći na poziv. Gradonačelnik Vilbur Tül je činio sve da grad dobije ono najpotrebnije većini: dobru zabavu, jeftinije usluge i kredite od trgovaca.

I svi ostali, bogatiji i imućniji, čudesno su se ponašali lepo. Kao da im je sloga među sugrađanima bila najvažnija stvar u životu, pa onda sve ostalo.

To je učutkalo i ona najtiša gundanja za neko vreme.

Vlasnici „Rajskog puta” i Dadlijeve kantine pogotovu su bili zahvalni frederiksburškom zakonu što je oglasio da su dva saluna dovoljna u gradu. Konkurencija je tako spala na njih dvojicu, a oni su se podnosili. Zarađivali su dovoljno.

U predvečerje tog vrelog dana, šerif Kusek je ispred svoje kancelarije razgovarao sa doktorom Džajlom.

Frederiksburški lekar je tek došao sa puta, obavezno sa torbicom u ruci, i svratio je da popriča sa šerifom.

Zvezdonosac je sedeo zavaljen na stolici, sa čizmama na ogradi trema, i debelom cigarom u ustima.

Od lepo skrojenog, modernog ode la smeđe boje, odudarao je starinski model šešira sa visokom „krumom”.

Ispod njega nalazilo se široko lice sa prilično sala na vratu, koje mu je gomilalo podbradak u nezavidnu širinu. Tako se njegovo ionako široko lice rasplinjavalo još više.

Prodorne oči, povijen nos i mala, nekako skupljena usta na prvi pogled su delovali bezizrazno i bezazleno. No, Kusek je bio čovek koji iza svog lica skriva mnoga iznenađenja i osećanja.

U struk šiven kaput nešto je ublažavao veličinu stomaka, čineći po krete i hod Reja Kuseka privlačnijim.

Zvezdu nije nosio na reveru, već

prikačenu za pantljiku oko „krune” šešira, s prednje strane.

— Suviše je lepo — klimnuo je glavom Kusek posmatrajući ulicu koja se popunjavala šumovima, koracima, žagorom i topotom. — Suviše!

Doktor Džajl se podiže sa ograde.

— A ti si se olenjio, Reje — kazao je. — Toliko, da će te to koštati jednom mnogo čega... čak i glave.

— Samo moje? — žmirnu šerif.

— Tvoje prvo.

Kusek izvadi cigaru i otrese pepeo na zemlju.

— To je lanac, dragi moj — rekao je. — Ne sme da zafali nijedan beočug. Inače...

— Naslušao sam se dreke jedne porodilje — pokazao je Džajl nekuda prema jugu — pa mi tvoje reči sada zvuče kao muzika.

— Je li muško?

— Devojčica... Otac je odmah otišao da se napije od muke!

Frederiksburški lekar izvuče drugi kraj zlatnog lanca i pogleda u sat.

— Uvek kasnim — rekao je više za sebe. — Marta je spremila čaj, ali dužnost...

— Da, dužnost — potvrdi i Kusek, skrenuvši pogled prema ulici.

Ugledao je jahača na mrkovu, sa plaštom preko ramena. Sivi „stetson” padao mu je do samih obrva. Bio je odeven u laku odeću, košulju i pantalone, sa pozlaćenim dugmadima od grla do struka. Ogrtač mu je padao na levo rame.

Kusek prenese pogled na Džajla.

— Stranac? — procedio je.

— Očigledno — osmehnuo se doktor, uživajući u šerifovoj mrzovolji kad je trebalo da pokrene svoje telo. — Zar je morao da naiđe u ovo doba? Čak se i ovamo uputio...

Jahač je napustio sedlo pred privezištem i zakoračio na dugi trem kancelarije.

Bio je visok, snažan, bistrog pogleda i skladno raspoređenih crta lica.

Bio je smeđokos, s pročešljanim brkovima i negovanom bradicom. Zelene oči otvoreno su gledale oko sebe, kao da od svakog predmeta i stvora traže jasan odgovor na svoja nema pitanja.

Bilo je nečeg u tom momku... uprkos njegovom pohabanom odelu i prašini na trepavicama.

Rej Kusek ga sačeka neljubazno, ne odgovarajući na njegov pozdrav.

— Vi ste šerif? — oslovio je Kusek. Pitanje je zaista zazvučalo iskreno.

— Zar nisam? — podiže glavu ovaj. — Ili ste čoravi, mister?

— Kad biste okrenuli šešir napoko, niko ne bi znao šta ste — odgovori ovaj mirno.

Džeri Džajl se nasmeja bezglasno.

— Šta dođe posle tog vica? — upita ta Kusek došljaka.

— Hteo bih da razgovaramo.

— Samo napred!

— Nasamo!

— Slobodno pred doktorom, čoveče...

Ovde nemam tajni pred njim.

— Ali, imam ja.

— A ko ste vi?

— I to ću vam reći... nasamo!

— Pa, da idem... — prekide Džajl napregnutost što se skupljala iznad Kusekovog šešira. — Viđećemo se, Reje.

Džajl lakim korakom ostavi smrknutog čuvara zakona.

Rej Kusek otvori vrata svog ure da i sa nešto ironije napravi pokret naklona. Ne obazirući se na to, visoki čovek uđe unutra i baci svoj šešir na čiviluk.

Zatim zauze šerifovu stolicu, pogleda u lepo sređene papire na stolu, zid oplepljen poternicama raznih datuma, i najzad istisnu jedva vidljiv smešak:

— Ova rupa liči na crkvu, šerife — primeti. — Nisam video ništa čistije i uređenije od ovog.

— A zašto biste vi videli? — stavi Kusek šake na sto i naže se prema došljaku.

— Obišao sam mnoge kancelarije.

— U kom svojstvu?

— Nisam došao ovde da vas izaživam. Imam važnijeg posla. Posle toga hteo bih samo jedan sat sna. Ništa više.

Kusek nasluti da nije reč o šaljivdžiji. Takvim tonom govore ljudi navikli na onu najtvrdju stranu života.

Postao je oprezan.

— Treba li da pogađam ko ste?

— upita.

— Zovem se Pat Mongib — uzvрати ovaj i iz velikog džepa svo je košulje izvuče značku. — Pomoćnik sam federalnog maršala iz Dalasa.

— Dalasa? — zaprepasti se Kusek. — Čak ste ovamo potegli... zašto, ako nije tajna?

— Nije za vas — odgovori Mongib. — Potrebna mi je vaša pomoć. Ali, samo vaša.

— Šta to znači?

— Da to ostane samo između nas dvojice. Jasno?

— Razume se... U čemu je problem?

— Žućkasti prah, oštrog mirisa... Poreklom je sa orijenta, ali nije ni ovde nepoznat.

— Opijum?

— Da — potvrdi Mongib. — Prah koji se daje u malim količinama, na razne načine, a izaziva velike nevolje kasnije. Pratim trag jedne veće količine, ide ovamo...

Kusek skide svoj šešir i takođe zavizla prema čiviluku. Radio je to nebrojeno puta i tako se izvežbao da je mogao žmureći da ga nabaci na jedan od drvenih vrhova.

Zatim je zagladio kosu i dovukao drugu stolicu.

— To je strašno — promrmljao je. — Čuo sam nešto o dejstvu tog praha. Izaziva priviđenja, sve je trenutno lepo, kao u snu...

— ... a kada sna nestane, nastupa pakao! — dovrši federalac.

— Naravno, ovaj teren je čist?

— Kako mislite?

— Nema tragova da se prah pojavio ovde?

— Ni govora — ispravi se Kusek — ja bih to već nanjušio. I taj ne bi dobro prošao...

— Polako — zaustavi ga Mongib. — Jedna pošiljka je na ovom putu. Otkrio sam...

— Otkrili ste?

— Da, ali ne znam gde će se put završiti. Ovde, ili još dalje, prema Del Riju. Ako to bude ovde, moraćemo zajednički u akciju. Čovek koji nosi prah, sigurno ima vezu koja ga očekuje. Te veze obično nisu novorođenčad...

— Kakav je taj čovek? — upita Kusek.

— Reći ću vam kad dođe vreme — odgovorio je polako Mongib.

— Zar nije bilo jednostavnije uhvatiti i pritegnuti?

— Nije! Takvi su ili tvrđi, ili ne znaju mnogo. Glavni šefovi su dobro maskirani, neuprljanih ruku, bez dokaza. A ja zapravo to baš hoću. Celu gomilu.

— Nemoguće! — vrteo je Kusek glavom — to nije ovde, maršale. Ovaj grad je kao... kao raj! Bez poroka i svađa, poput jedne porodice! Nemoguće...

— Možda — složio se ovaj — ali hoću da se uverim. Ako čovek produži dalje, disaćete slobodnije...

— Ja mislim da će produžiti!

Kako Mongib nije odgovorio, Kusek se pridiže i iz ormara izvuče bocu starog viskija, ličnu zalihu iz pećara u Topeki.

— Hoćete jednu? — ponudi.

Mongib ne odgovori.

Kad se Kusek bolje zagledao, federalac je već bio zaspao. Istina, u vrlo neugodnom položaju, ali očigledno je spavao. Disanje mu se izmenilo, postalo dublje, glasnije i ravnomernije.

Kusek na prstima dođe do vrata. Samo što ih je otvorio, preseče ga glas.

— Šerife!

On se okrenu.

Mongib je zatvorenih očiju sedeo u istom položaju, ali, čula su mu bila vraški izoštrjena.

— Kuda ćete?

— Mislio sam... da vas ostavim da mirno spavate.

— Ne smetajte mi — odgovorio je Mongib. — Ako vam je do šetnje, ugrijte mi jedno kupanje negde.

— Kusek se počea iza uha.

— A ako onaj čovek promakne?

— Neće! Imam sat prednosti...

— A ako ne prođe kroz Frederiksburg?

— Moraće! I on ima dušu...

— Obezbediću vam kupanje u „Rajskom putu”. Hoćete nešto da prezalogažite? Neko posebno piće? Mongib otvori jedno oko.

— Samo kupanje — promrmlja.

Kusekova poslovična mrzovolja i lenjost nestale su čim je Mongib izrekao ko je. A kad mu je poverio cilj svoje misije, frederiksburški šerif se potrudio da bude ljubazniji nego što je to zahtevao osnovni protokol.

Verovatno je i time hteo da uve-

ri svog iznenadnog posetioca iz Dalasa da je u njegovom reonu sve u redu.

Kako i ne bi bilo, kad je on taj čavek sa zvezdom.

Zar bi se neko usudio da mu dovede u pitanje dobar položaj i tri stotine dolara mesečno? Šta bi rekao taj pomoćnik federalnog maršala kad bi saznao koliko prima dok mu ispred nosa vršljaju hulje i truju ljude drogom!

Čim je Kusek zatvorio za sobom vrata, Mongib otvorio oči.

Više mu se nije spavalo. Činilo se da ga je kratki dremež od nekoliko minuta potpuno osvežio.

Ustao je i razgledao poternice.

Bilo je tu poznatih lica, begunaca koji su već bili iza brave ili na vešalima. Bilo je i novih. Sve u svemu, izgledalo je da ovdašnji zvezdonosac uživa u takvom dekoru oko sebe.

Iz hodnika, koji je obično vodio prema zatvorskim ćelijama, čula se buka. Neko je limenim lončićem za kafu žestoko lupao o metalne šipke.

Mongib otvori vrata; unutra je vladao mrak. On kresnu šibicu i zapali svetiljku okačenu o dovratnik. Bleda, sablasna svetlost pade na oronulo, ispijeno lice nekog starca.

— Šerife? — zakreštao je, ali ne tako bučno. — Ti nisi šerif... Ili jesi neki novi?

— Zašto lupaš? — upita Mongib.

— Zatvoren sam noćas, a jeo sam samo u podne.

— Gladan si?

— Gde je Kusek?

— Vратиће se malo kasnije.

— A tebe je ostavio? Da mu nisi zamenik?

— Nisam!

— Pa i nisi — progunda stari rezignirano. — Kuseka nema ko da zameni... Nezamenljiv je! Bah!

Čovek je bio u nekim ritama, prljavih, zamašćenih ivica košulje i rukava, u čizmama bar za dva broja većim, spalih pantalona, bezobličnog šešira...

Jedna od onih prilika koje ljudi sretnu i ne primete, ili ih očas zaborave.

Jedan od onih koji postoje u gradovima ili blizu njih, odbačeni ali ne i izbrisani, podnoseći ropski zlehudu sudbinu skitnica i beskućnika.

Zarastao u kosu, u brkove i retku bradu, starac iz čelije je neodlučno odlazio u svoj ugao sa drvenom posteljom u zidu i ponovo natrag, do metalne ograde.

Hodao je mlitavo i tromo, kao da mu kretanje zadaje bol.

— A samo sam rekao... — gundao je i svaki čas ispružao i savijao ruke s poderanim laktovima. — Ništa drugo, samo rekao... A on? Proglasio me pijanim! A nisam pio... Možda dve... Šta je to? Ništa!

Mongib se osloni na dovratak, pažljivo motajući papir oko duva-

na. Čenio je to lagano ali zna- lački, bez nervoze.

Starac je zastao uz šipke i žudno posmatrao Mongibove pokrete. Kada je ovaj smotao cigaretu, pruži mu je bez oklevanja.

Starac je dogradi i, drhtavim rukama, uglati u usta. Mongib mu pripali.

— Čime si zaslužio besplatan smeštaj? — upita.

Čovek povuče snažno dim. Izgledalo je da će u pluća uneti bar polovinu cigare. Zatim mu se lice rasplinu u zadovoljstvu.

— Mister, ma ko da ste, ovo vam je dobro. Nisam ni gladan više... Čak sam i trezan.

Mongib sleže ramenima.

— Samo da znate — sustiže ga starčev glas — jasno sam čuo... Iako šerif tvrdi da sam pijan i da ne znam šta govorim, ja sam to čuo... Video sam i svetla...

— Gde to?

— Na onom ranču... Tamo nema nikoga, a ja sam čuo smeh i vrisku... Aveti, mister, aveti... Mongib načulji uši.

— A bio si pijan?

— Samo malo, kažem vam... Ali, šerif nikad nije hapsio zbog toga? Samo sam pričao, nisam nikoga uvredio, ni uznemiravao!

— Mora da je šerif pogrešio — podstaće ga ovaj.

— Jeste — prihvati starac. — Nije mi verovao ništa, jednostavno me odvuкао iz saluna pravo u zatvor, gospodine! A ja... ja sam to video... I čuo...

— Naravno — složi se Mongib.
— Ja nisam odavde ali me interesuje sve što znate. Mora da je zanimljivo?

— Zanimljivo? — izbeći se čovek. — Bilo je... bilo je strašno, a ne zanimljivo! Slučajno sam prolazio tuda, bio sam... bio sam u lovu na zmije.

— Zmije? — prenu se federalac.

— Pa, imao sam porudžbinu jednog putujućeg trgovca iz... kako se zvaše? Iz Memfisa. Tamo cede otrov iz zmija i prave neke lekarije, šta ja znam... Pa, on putuje po Zapadu i traži lovce na zmije... Plaća dva dolara komad! A ja sam majstor u tome...

— Prilično opasno — primeti Mongib.

— Nije to ništa — dovrši starac cigaru i sa žaljenjem zgazi opušak.
— Tražio sam ih u onom delu oko ranča „Device“... Ima ih, raznih vrsta, izmille na suncu... ali ja ih lovim pred sumrak, po jazbinama. I čujem, iz uvale, vrisku!

— Vrisku?

— Da, neka žena vrišti... Udaljeno, kao uho da vara, ali... Malo se privučem i vidim... svetlo na ranču, nešto žućkasto, crvenkasto... Onda se čuo smeh, pa opet cika, prekrstim se i kažem: duhovi, nema druge... I pobegnem...

— I počneš da pričaš o tome u gradu?

Starac klimnu glavom.

— Nisu mi verovali, smeju mi se i časte pićem da učutim i ostavim

ih na miru. Tako sam se raspričao a nisam iza sebe primetio Kuseka... Bio je ljut, nazvao me pijanim magarcem i doveo ovamo da se istrežim... A ja sam sve to lepo čuo...

— Verujem — odgovori Mongib.
— Gde je taj ranč?

— Nije daleko, ali mu je teško prići... Bio je jedan mostić pa je pokidan... Ja sam zaobilazio, na mojoj mazgici, Matildi... Stavim dve korpe sa zmijama, sa strane, i polako klackamo kroz kame-njar... A zmije mi ostadoše u korpi, setih se! Moram reći šerifu da pripazi na njih, da neko ne zaviri unutra... Kada će doći Kusek?

— Samo što nije stigao — uzvрати Mongib.

Vrata se zaista baš tada otvoriše.

Frederiksburški šerif je zastao, procenjujući situaciju pred sobom. Federalac je, očito, razgovarao sa starim zatvorenikom i svašta se našlušao.

On se nasmeja, skidajući šešir.

— Čuli ste? — upita veselo. — Vriska na ranču, svetla, duhovi... Unosi mi nemir! Potrebna mu je čelija da mu se razbistri mozak!

— Nisam pijan, šerife — pobuni se starac. — Sve sam čuo i video...

— A ja kažem da nisi — s opasnom blagošću ga uveravaše Kusek. Onda se okrete prema federalcu.
— Sve je spremno u „Rajskom

putu", maršale. Recite da sam vas ja poslao.

— U redu — odazva se ovaj, skide šešir sa čiviluka i iziđe na polje, u suton.

Starac je krivio vrat gledajući za njim.

— Maršal? — zakreštao je. — On je maršal?

Kusek ga kroz šipke dograbi i stisnu uz ogradu svom žestinom.

— Matora budalo — pisnuo je — rekoh ti da si bio pijan i tako će ostati.

— Ali...

— Nema „ali"! Ako čujem da si samo pomenuo one gluposti od noćas, neću te više hapsiti...

— Nego?

— Ubiću te!

Starac se isceri, ali osmeh mu zamre; činilo se da Kusek nije bio raspoložen za šalu.

Mislio je ozbiljno.

— Ništa ne razumem... — procedio je.

— I ne treba — već mirnije mu dobaci Kusek, otključavajući vrata. — Gubi se... i jezik za zube!

Starac mumljajući napusti ćeliju. Samo što je okrenuo Kuseku leđa, ovaj mu stavi cev kolta na vrat.

Čovek se skupi i strese.

— Zapamti šta sam ti rekao — ponovi šerif.

— Naravno, naravno... Biću nem!

— Tako treba!

Čuvar zakona ostao je neko vreme na pragu širom otvorenih vrata

svoje kancelarije, dok se stari zmi-jar vukao prema velikom privezištu ispred Dadlijeve kantine.

Tu je dograbilo mazgu i, hramajući kraj nje, uputio se prema istočnom ulazu u Frederiksborg.

Mongi-ba više nije bilo na ulici.

Palac Reja Kuseka pade na opasac, uz dršku kolta.

— Neka ide do đavola — procedi.

VI

Fenjeri na bokovima poštanske kočije zaustavili su se pred nadstrešnicom Dadlijeve kantine. To je bila lokalna linija Tajopa — Frederiksborg, otvorena pre nepunih šest meseci. Začudo, radila je odlično. I ovog puta istresla je na ulicu osam putnika, među kojima se nalazio i jedan sveštenik.

Ostalih sedam došli su sasvim malo prtljaga, lepo odeveni, stisnuti jedno uz drugo kao da još uvek nemaju pojma na koju će stranu.

Bob Skviter, mesni oružar i kisoš, prišao im je sa lakim smeškom, gologlav, nakindurene i talasaste kose, premazan pomadama i mirisima.

Sveštenik se odvojio u stranu, s običnim zavežljajem od široke meksikanske marame, vezane u čvor.

Skviter se uputi najstarijem putniku.

— Treba li prenoćište za prave džentlmenene? — upitao je, naglašavajući slog po slog.

Čovek ga je odmerio, pogledao ostale, a onda klimnuo glavom.

— Ako sub kreveti čisti i mekani — odgovorio je.

Zatim su istovremeno dohvatili svoj prtljag. Skviter ih je poveo prema „Rajskom putu“. Ubrzo je razjašnjeno da su to većnici iz Tajope koji posećuju susedni grad u nameri da krenu sa pregovorima oko zajedničkog ispitivanja rude bakra u severnim delovima frederiksburškog basena.

Pet većnika i dva rudarska inženjera nameravali su da ostanu nekoliko dana.

O svemu se već znalo još dok su se upisivali u knjigu kod Larija Tanherda, vlasnika „Rajskog puta“.

Posle toga, Vilbur Til, koji je odmah došao da ih pozdravi, pozvao ih je na večeru u svoju kuću. Tako je susret s ulicom Frederiksburga i radoznalim prolaznicima potrajao vrlo kratko.

No, umesto da uđu u gradonačelnikov dom, ljude je sačekala nova kočija. Ušli su u nju i ubrzo odgalopirali na drugi kraj grada.

Ponovo ih je bilo osam.

Til ih je vodio.

VII

Skriven u senci stuba, pomoćnik federalnog maršala iz Dalasa motrio je na sveštenika iz tajopske kočije.

On je u desnoj držao svoj za-

vežljaj, a u levoj tvrdo povezanu bibliju.

Izgledao je nezgrapno u do zemlje dugoj mantiji, preširokoj za njegov stas i visinu.

Posmatrao je upaljene prozore „Rajskog puta“ i kao da se kolebao da tu stupi svojom nogom. Stajao je i nešto iščekivao.

Činio se bespomoćan, tako usamljen i odeven u crno. Niko mu nije prilazio, mada je izazivao radoznalost. A on, sa svoje strane, nije pokazivao interesovanje da put prema božjem hramu Frederiksburga.

Dok je stajao tamo izgubljen, kroz vrata „Rajskog puta“ provikao se, posrćući, neki pijanac.

Bio je to Klaudi Vorn!

Kragna od jakne bila mu je povrnutu do samog oboda šešira. Lice, ionako u večnoj borbi sa brijanjem, izgledalo je neobrijanije nego ikada.

Na zatiljak zabačen šešir izneo je pramen znojave, razbarušene kose.

Vorn je izgovarao besmislene reči neke pesme, sudarivši se sa dvojicom kauboja na samom izlazu. Pošto im se izvinio kreveljući se, skidajući i šešir, nastavio je svoj krivudavi put na ulici.

Iza stuba, pomoćnik federalnog šerifa iz Dalasa uporno je fiksirao sveštenika. Niko ga drugi nije interesovao.

Vorn kao da nije video sveštenika ispred sebe.

Odjednom se očešao o njega i zamalo nije pao.

Kako se ipak održao na nogama, vratio se i uneo se u lice božjem sluzi. Usta mu se iskriviše u osmeh. Onda ga je opipao sa svih strana.

— Hej — zacerekao se glasno — pa ovo je stvarno pop?

Čovek ga je mirno pogledao, ali nije učinio ništa da ga odstrani.

— Stvarno pop? — cerio se Vorn. Istovremeno, u ruku mu je tutnuo komad papira. — Da mi je neko pričao da ću se sudariti sa popom, ne bih okusio kap viskija...

— Idi s mirom, dobri čoveče — posavetovao ga je tiho sveštenik. I napravio u vazduhu krst.

Vorn ponovo skide svoj šešir i udalji se, zaplićući nogama. Sveštenik je gledao za njim; dok se pijančeva pesma nanovo javljala u nerazumljivim rečima, sveštenik hitro baci pogled na komad hartije, što mu je stavljen u šaku.

Pisalo je krupnim, štampanim slovima.

„Prati vas zakon. Krenite drumom na sever. Sve je obezbeđeno.“

Sveštenikova šaka sklopi se nad hartijom i zgužva je u malu lopaticu. Vilice mu se stegoše.

On steže svoj zavežljak i uputi se preko ulice, osluškujući šumove iza sebe.

No, Mongib nije bio budala!

Sveštenik je morao da sačeka vezu, čim je izašavši iz kočije stajao na istom mestu. Ali, zašto je

nije sačekao? Da li ga je osetio... ili...

Federalac pogleda u mrak koji je zaklonio Klaudija Vorna.

Nije li pijanac umešao prste?

Zašto ga ne pogleda pažljivije?

Za to vreme, sveštenik je odmicao. Mongib je znao da prerušeni trgovac opijumom nosi svoj skupoceni otrov u običnom, neupadljivom zavežljaju!

Tu, gde bi svako pretpostavio da su knjige i rublje siromašnog sveštenika, sluge božje, ubogog čoveka osuđenog da saslušava druge i da se moli za ljudske duše!

Đavola!

Mongib nije smeo da ga ispusti iz vida!

Da li je negde pogrešio?

Njegov identitet znao je samo šerif. A on je čekao na njegov znak u svojoj kancelariji, ukoliko se oko pošiljke opijuma sjati više nego što bi on sam mogao da sredi.

Ovog puta učinilo mu se da će moći.

Crna mantija lažnog sveštenika lepršala je oko nogu, ulicom koja se sužavala u večeri punoj zvezda. Krenuo je za njim.

Sad ga je imao!

Mesecima je radio na tome, strpljivo, uporno i hrabro. Presvlačio se i zalazio u šljam Dalasa, ne bi li negde našao o opijumu; kupovao je poneka obaveštenja, zapadao u sukobe i obračune, ubacivao se u gradski zatvor kao kriminalac ako se u njemu nalazio neko na koga

bi sumnjao da ima veze sa drogom.

Bio je to zadatak kome se sav posvetio.

Zaobilazio je sitne preprodavce; oni nisu znali mnogo. Hteo je velike „ribe“.

Dobar deo opijuma odlazio je nekuda van Dalasa.

Mongib je uspeo da sazna jedan put, prema jugu, ali nije znao tačno na koje odredište. Znao je neka imena, znao je i vreme putovanja, ali trebalo je doneti dobre dokaze.

Dalas je postao suviše „vreo“ za špekulante s istoka. Zato su svoju mrežu proširili dalje, prema zapadu, prema mirnijim, netaknutijim krajevima.

Tu je trebalo prekinuti lanac.

Bez oklevanja!

Bilo mu je čudno što se sveštenik uputio na put, izvan Frederiksburga. I to pešice!

Šesto čulo iskusnog policajca kazalo mu je da bude oprezan.

Čovek s opasnim tovarom ne bi bez razloga odlazio na pusti drum. Tamo nije bilo kuća. Osim ako ga nije čekala kakva kočija. Ili jahač sa rezervnim konjem. Ili...

Sveštenik će ga opaziti kad-tad. Zato je pošao za njim komotnije, rešen da mu da na znanje da nije sam.

Neka se malo preznoji.

Gradska svetla udaljila su se od njih. Nestale se senke, opkoljavala ih je prozirna tama. Sveštenik se nijednom nije osvrnuo, ali je nekoliciko puta samo zastao.

Lažni sveštenik išao je pravo, ne žureći. Činilo se da ga ne uznemirava Mongibova senka; kao da ga iščekuje da mu se, najzad, približi sasvim i zaustavi.

Federalac je osetio da tu nešto nije u redu.

Ne uklapa se, jednom rečju!

— Oče! — doviknuo je, stavivši šaku na kolt.

Pozvani je stao.

Okrenuo se, dostojanstveno, kako priiči čoveku u takvoj odori.

Lice mu je bilo uzano, zborano, šiljaste brade i upalih obraza. Ispod visokog, izbačenog čela gorela su dva tamna oka.

Tanki vrat bio je preuzan za okovratnik mantije; virio je poput kakve drške. Lanac sa velikim krstom ležao je na prsima i ljeskao se, u noći.

Čovek spusti zavežljaj na zemlju i sklopi šake oko biblije.

— Mene si zvao, sinko? — upitao je.

— Ne benavi se — opomeni ga federalac. — Šta носиš u torbi... pope?

— Samo lične stvari, sinko? Trebaju li ti? Možda si veći siromah od mene? Uzmi...

Mongib ga dohvati za prsa i dobro potrese.

— Rekoh ti da umukneš!

— Nemoj tako sa slugom božjim...

— Jesi sluga, ali ne božji — prekide ga ovaj. — Ti si Dankan Braun, prevejanko, lopov, revolveraš i probisvet iz Fort Vorta.

Osuđivan dva puta na po godinu dana zbog malverzacija sa lažnim dolarima. Pušten uslovno. Hoćeš još nešto?

— Mora da je greška... — promrmlija je sveštenik, ali neubedljivo.

— Ako ima greške, na tvojoj su strani — uzvratí Mongib. Ispod oka je fiksirao pejzaž oko sebe. Počinjao je da biva neravan, zatamnjenih ivica i načičkan grmovima. — Kome si krenuo?

— Siromašan sveštenik nema novac za hotele — odgovorio je ovaj.

— Nego?

— Moj dom su često zemlja i nebo...

— A na nebu pakao? — dodade federalac. — Kome si poneo robu? Gde imaš sastanak?

— Ne znam o čemu govoriš, sinko...

Mongib ga udari.

Bio je to kratak, ali snažan trzaj ivice šake pod grlo.

Lažni sveštenik izgubi vazduh, zatim se zagrcnu i zanese. Rukom je instinktivno u vazduhu potražio neki oslonac, ali ne nađe.

Jedva je uspeo da ostane na nogama.

— Bez uvijanja, Braune — opomenio ga je Mongib. — Raspoložen sam samo za krv. Otvaraj zavežljaj... i bez trikova!

On izvuče košt i prisloni ga u sveštenikova rebra.

— Samo gubiš vreme, maršale —

sad već izmenjenim glasom dobacio je ovaj.

— Videćemo!

— Videćeš da sam u pravu! Nemaš pravo da me maltretiraš... Nisam uradio ništa?

— Otvaraj!

Braun se saže i razreza čvor.

— Sad se malo odmakni — naredi Mongib — a šake stavi na teme.

Poslušao ga je.

Držeći u desnoj revolver, Mongib je levom preturao po sadržaju. Bilo je tu košulja, knjiga, papira, šalova... svega osim onog što je mislio da će naći.

Omirisao je svaku stvar, uzalud! Praška nije bilo u zavežljaju.

Stvari su ležale na putu, rasute i izmešane kao da su odnekud bačene i nogama raznošene.

— Lukav si ti — dobacio je Mongib i prišao mu. — Da vidimo mantiju? Podiži ruke!

Mnogi krijumčari vešto ušivaju u postavu stvari podesne za takvo prenošenje, radilo se o novcu, dragocenostima ili opijumu u platnenim, pljosnatim vrećicama.

Braun je mirno podneo da ga policajac pretrese.

I opet ništa!

— Gde je? — škripnu Mongib. — Mora da je kod tebe!

— Sve što nosim, tu je — odgovorio je podrugljivo ovaj.

— Ti znaš dobro šta te pitam.

— Nemam pojma, maršale, časna reč sveštениčka!

**VAJAT ERP
SVAKOG 3.
U MESECU**

Mongib je morao da prihvati trenutni poraz!

Gde je pogrešao?

Kako su ga izigrali?

Iz Brauna nije mogao da iscedi ništa. Sve što mu je mogao, bilo je da predloži Kuseku da ga pritvori zbog prerašavanja. Bar bi dobio u vremenu dan ili dva.

— Ko te je poslao? — navaljavao je Mongib. — Kome je trebalo da se javiš? Misliš da sam naivan? Ne možeš uvek da izmakneš, Braune. Kad budeš sada za glavio, biće ti to do kraja života. Ukoliko te ne obese...

— Ne znam o čemu se radi, maršale — iščuđavao se Braun.

— A ove krpe na tebi?

— To? Jedna opklada, ništa više...

— Ipak, poći ćeš sa mnom.

— Zašto?

— Smisliću već neki razlog uz put.

— Neće vam vredeti, maršale — uveravao je Braun bezbrižnim glasom. — Nije trebalo uopšte da se

Mongib mu zabi cev u stomak. bavite poslom koji vam ne leži.

— Ne znam šta me sprečava da ti olovom isperem creva — suknio je na njega, iznerviran Braunovim ravnodušnošću. — Ne zaslužuješ ništa bolje!

— Prekoračujete svoja ovlašćenja, maršale — opominjao je ovaj.

— Ovde smo bez svedoka...

— Mislite?

Instiktivno, Mongib je učinio izvanrednu stvar kad je u zvuku

Braunovog glasa predosetio opasnost. Umesto da se odmakne i pogleda oko sebe, stegao je lažnog sveštenika levom rukom i okrenuo oko sebe.

— Ne! — prigušeno je jeknuo Braun.

Policajčev kolt bio je okrenut tami. Iz nje, jedan glas ga je pozvao po imenu.

— Mongib?

Federalac skrenu cev na tu stranu, i sam iznenađen,

— Ko je?

— Ja... šerif Kusek! Tražio sam vas...

Stisak Mongibove ruke popusti na Braunovom vratu.

Rez Kusek izroni iz mraka na konju. Nečujno, kao senka, ukazao se na drumu; večernje prozračnost odbijala se o njegovu zvezdu na šeširu.

— Kako ste me našli? — upita Mongib.

— Nisam izdržao u kancelariji — sjaha šerif sa konja i tromo spusti na zemlju svoje teško, podgojeno telo. — Video sam vas da odlazite nekuda i otišao po konja. Jedan vas čeka nedaleko...

— Dogovorili smo se drukčije — primeti Mongib — ali svejedno... Ova ptičica nema više računa da se pretvara.

— Taj sveštenik? Meni se čini...

— Nije on sveštenik — prekide ga Mongib. — Zove se Dankan Braun i sveštenik koliko sam i ja poglavica Apača.

— Sve je nesporazum — javi se ovaj, okrenuvši se ka frederiksburškom šerifu. — To je greška...

— Greška je što si još na slobodi — dohvati ga Mongib nemilosrdno. — Ovog puta ćeš propjevati.

— Je li to vaš trag, maršale? — upita Kusek.

— Upola — odgovori ovaj. — Mislilo sam da je roba kod njega, ali, oni su lukaviji nego što sam mislio. Smem da se kladim da je kod jednog od one gospode što su stigli istom kočijom iz Tajope!

— Maršal bi da nagađa — podrugnu se Braun. — On me optužuje za stvari u koje ni sam ne verujem!

— Znači, opijum nije kod njega? — nakašlja se Kusek. — Pa gde je?

— Saznaćemo! — mirno je odgovorio Mongib, vrativši kolt za opasač. — Ovoga ćemo neko vreme držati iza rešetaka. Koliko da se ispovedi...

— To je nezakonito... — pobuni se cinički Braun.

Mongib ga, isto kao prvi put, nenadano i munjevito udari.

Ovog puta pesnicom, po vilici, bacivši na tle poput vreće.

Braun se sklupčea, jeknuvši.

— Nezakonito? — nadnese se nad njim federalac — a zakonito je što radiš u organizaciji koja od života ljudi stvara pakao? Bogatiš se na nesrećama drugih? To ti je zakonito, hujjo?

Kusek se nije mešao.

Stajao je po strani, s neodređenim izrazom na licu.

Braun se lagano dizao prvo na kolena i laktove, otresajući glavom u više navrata. Mongibov udarac zaista je bio žestok i nemilosrdan.

Iz usta mu je curila krv.

Više nije izgledao tako drzak, tako ironičan. Činilo se da mu je policajac uterao u kosti malo strahopoštovanja.

— Maršale — ogłosi se čuvar zakona u Frederiksburga — rekli ste da je trag siguran? Ja nailazim samo na pretpostavke!

Mongib se okrete.

— I meni nešto nije jasno — odgovorio je ovaj. — Ko je provalio moj dolazak u grad?

— Ne shvatam!

— Braun je znao da ću ga sačekati. Neko ga je opomenuo.

— Opijum je gori od dinamita — reče Kusek i oni koji s njim operišu, pametniji su i od zakona... ponekad.

— Svakako! Tu ste u pravu, šerife — složi se Mongib. — Zato hoću još večeras da znam gde su otišli ljudi iz kočije i ko su oni. Možda vi znate?

— Znam — odgovorio je Kusek.

— Dakle?

— Tu su ugledni građani Tajope, u sasvim službenoj poseti. S njima su rudarski inženjeri, koji treba da ispitaju koliko ima bakra ovde i...

— Čuo sam — prekide ga Mon-

gib. — Ali, bar jedan među njima je moj čovek.

— Ne verujem, prosto ne verujem!

— Vaše je da mi pomažete, šerife, a ne da mi ne verujete — hladno mu uzvratila federalac. — A onaj starac sa onom pričom? Ni u to ne verujete?

— Čarli Veb? On je izlapeo... I pijan. Njemu se preko dana nekoliko puta nešto priviđa, a noću da ne govorim.

— Trebalo je to proveriti — naglasi Mongib. — Taj zaboravljeni ranč u kome ima svetla, ta cika i žagor... ništa vam ne kazuje?

— Samo da su gluposti — odgovori Kusek. — Veba poznajem godinama. Možda ga je ujela neka njegova zmija pa mu se i mozak pomutio, ko zna? Ja ne bih na nje-ga trošio misli, maršale.

— Postali ste govorljivi, šerife — osmehnu se Mongib s čudesnim sjajem u očima. — Šta to zabašurujete?

— Ne razumem...?

— Mislím da razumete odlično!

Dankan Braun se, za to vreme, ispetljao iz rubova svoje mantije; videći da federalac zanet razgovorom, iskoristio je svoju šansu.

Nije imao šta da izgubi.

Opružio se i sunovratio Mongibu u noge.

Iako zatečen, pomoćnik federalnog maršala iz Dalasa uspeo je da izmakne jednu nogu i da dograbí revolver.

Braun pokuša da ga iskrene i natera na pad.

Uzalud!

Dobio je vrhom čizme po licu; ovog puta je zauriao i klonuo kao pokošen.

U tom času Rej Kusek je istrgao svoj revolver.

Veče je zaparao hitac!

Pogoden u leđa, Pat Mongib se povio. Onda je ostao ukočen, izdignut na prstima, s grudvom krvi ispod plećke!

Posle toga se okrenuo, izbezumljenog lica.

Čak je i Braun, na zemlji, zaboravio na sopstveni bol.

Kusek hladnokrvno ispali još tri hica.

Svaki je bio smrtonosan!

Policajac se tri puta trgao; poslednji put je to učinio dok su mu kolena doticala tle.

Usta puna krvi nisu mogla ništa da istisnu.

No, u očima se ogledao sav užas trenutka, očaj kasnog spoznavanja, nemoć da se suprotstavi iznenađenju i izdajstvu.

Dankan Braun se pridiže, držeći šakom svoj smrskani nos.

— Pakao! — procedio je. — On je federalac!

— Suviše je stavio nos u stvari koje ga se ne tiču — odgovorio je Kusek, napunivši doboš svog revolvra.

— Šta ćemo sada?

— Potrudicemo se da nestane.

— Ne sviđa mi se — promumlao je Braun. — Smrt federalnog policajca ne može ostati neprimećena.

— Šta bi hteo? Da ubijem i tebe?

— Zašto?

— Recimo, smislio bih priču da si nasrnuo na njega i ubio ga, a posle sam ja ubio tebe?

Braun uzmače.

— Kako vi kažete, šerife — složi se potom brzo. — Treba uništiti svaki trag, svaki dokaz...

— Nema dokaza — bezbrižno i hladno odgovorio je Kusek. — Niko ne zna šta je on. Nikome se nije jadao. Nikome nije rekao zašto je ovde i kuda je krenuo... Nikome, razumeš?

— Razumem!

— Ovako će proći i Veb, ako samo otvori usta...

— Malo je falilo da nam zasedne za vrat — procedio je Braun, zureći u mrtvog federalca. — Nadam se da nije za sobom ostavio ništa konkretno o svom putu u Frederiksburg?

— Ne verujem. Takvi tipovi sve rade sami. I misle da su neranjivi.

Kusek ode do svog konja, uzjaha i nestade u tami.

Posle nekoliko minuta vratio se sa još jednim.

— Natovari ga na sedlo — privede životinju iznad mrtvacu. — Zakopaćemo ga dalje od puta.

VIII

Tajopa!

Tamo, gde se Kolorado River vraća na jug i savija pod ostrim uglom u povratku na sever, zakopan u ravnicu kao bačena pregršće sivog zrnevlja leži naselje.

Najnovija stranica istorije Tajope naslućuje laganu i neminovnu propast ovog gradića.

Frederiksburg je pretio da ga „proguta”.

Osim bolje organizacije i boljeg sastava ljudi u redovima gradskih tela (razni odbori, veća, zakon, sudstvo i sl.) najnovija otkrića rude bakra povukla su na ovu stranu gomile novih ljudi.

Sada su to bili bivši građani Tajope, a novi doseljenici Frederiksburga.

Neka čudna magija privlačila ih je u ovaj grad.

Poslednje godine, poslednji meseci, kao muve na med dolazili su razni tipovi sa te strane, ostajali neko vreme, vraćali se i naseljavali.

Možda je to bila neuhvatljiva ali prisutna šansa da se tu može nešto postići. Postati neko. Grad je živeo bez trzavica, složno, uljudno, čudesno trpeljivo. Niko se nije mnogo žalio na nekoga, u stvari, svako se zaklanjao za nekog.

Kroz Frederiksburg su prošli mnogi stranci i ostavili novac za kockarskim stolom, ali, to je bio

„sitniš“ u poređenju s akcijama koje su se privodile kraju u vezi bakra. Trebalo je da počne rovarenje zemljišta i da se na tom području nađe posla za najmanje nekoliko desetina stručnjaka i radnika.

A tamo, gde se kopa bakar, može se naleteti i na zlatnu žilu?

Ko zna?

Sve se to malo ticalo čoveka koji je u zoru napustio bednu hotelsku sobu „Sid Kida“ i naručio brendi od još pospanog barmena za šankom.

— Sedmorica je otišlo — govorio je smušenim glasom čovek sede kose i isto tako sedih, čupavih obrva, i mogu da se kladim da se više neće vraćati ovamo! Nikada!

— Ti sve znaš — mahnuo je prema njemu barmen i zevnuo.

— Znam — povisio je glas sedokosi. — Tako je bilo do sada nekoliko puta. Odu nekim poslom... i ostanu. Pokupe svoj novac isprazne našu jačnu banku i to presele u Frederiksborg...

Barmen ga je slušao odsutno.

— Što to meni govoriš? — promrsio je otegnuto.

— Ne znam ni sam — odgovori ovaj. — Moram nekome... Pogledaj: sve je manje gostiju kod tebe! Znaš li gde su? U „Rajskom putu“ i Dadlijevoj kantini... Baš tamo! Juče je pet većnika otišlo tamo, sa dva rudarska inženjera. Možda će se vratiti dvojica, najviše...

— Što ne popiješ nešto i ne za-
vežeš? — odbrusi mu barmen.

— Pa, s kime da razgovaram? Ovde smo samo ti i ja... I onaj džentlmen tamo, a on...

Čovek skrenu svoje čupave bele obrve prema zidu; za stolom, usamljen, sedeo je u tamno odeven strnac.

Lice mu je bilo bezizrazno, pokriveno obodom šešira do jagodica.

Imao je belu košulju i kravatu boje vina.

Dugi rubovi stonog čaršava pokrivali su mu bokove.

Inače, ispod njih su, ispod kaputa, virili vrškovi futrola dva kolta. Oba su bila vrpčama privezana za butine pa su se drške zadržale u postavu i štrčale pod tkaninom.

Ispred njega nalazila se samo čaša.

Malo kasnije, pridružila joj se pozlaćena tabakera i mirišljavi dim obavio se oko glave čoveka iz Džordžije...

Brbljivi, sedi čovek, koga je belina kose i obrva činila starijim nego što jeste, odavno je odustao od namere da se priključi strancu i zapodene razgovor.

Nešto ga je zadržalo na mestu, pa je bio primoran da se obrati barmenu. A ovaj, naviknut na besposlenog i govornog gosta, jedva ga je slušao. Uostalom, nije mu bilo prvi put da o jednoj istoj stvari raspreda od jutra do večeri.

„Sid Kid“ je bila krčma, zapušte-

na i dosadna, bez atmosfere, bez žagora i zveketa čaša. Mrzovoljni barmen je tome najviše doprinomio; činjenica da mu salun postaje sve prazniji, sasvim ga je dotukla. Radio je onoliko koliko je morao.

Čak je dolazio do odluke da se pokupi i ode iz Tajope. Bilo gde.

Kad je jednom, nekome, pomenio Frederiksborg, dobio je odgovor da tamo ima samo mesta za dva saluna. Ostali ne dolaze u obzir. Takav je zakon.

I vlasnik „Sid Kida” je odustao.

Bar za neko vreme.

Večeri su se mogle podneti: neko bi došao, svratili bi prolaznici, odseli desetak minuta putnici iz kočija...

Ali, ujutru su navraćale samo pijanice i besposličari poput ovog sedokosog, dosadnog Tajla Krepa, bivšeg crkvenog sluga i zvonara.

Otkako je pre tri dana tajopski sveštenik nađen mrtav u porti, izgubilo je posao, a crkva je zatvorena sve do dolaska novog božjeg sluga.

Tajl Krep je „ubijao” dane u „Sid Kidu”.

Tog jutra, još jedan stranac ukazao se na ulazu.

Bio je u ritama, prljav, u predugim čizmama, zarastao u kosu, brkove i bradu, smežuranog lica i pokriven prašinom kao injem.

Dočekao ga je barmenov prezriv pogled, koji je govorio: „Još jedna kitnica!”

Što se Krepa tiče, on se obradovao dolasku Čarlija Veba, zmijara i skitnice iz Frederiksburga. Taj je izgledao kao rođen za brbljanje.

Veb je dobro zagledao sve čoškove „Sid Kida” pre nego što je u prostoriju ugurao svoju nogu.

— Hej — dozva ga sedokosi crkvenjak — ovde ne ujedaju, ulazi! Odakle si?

Starac pokaza palcem iza sebe, prema zapadu.

Onda se vratio do ulaza, pogledao na obe strane ulice i ušao.

— Kakav vam je šerif? — obratio se Krepu nekim čudno tihim, zavereničkim glasom.

— Šerif? Zašto pitaš?

— Je li opasan?

— Bronson? Pred penzijom je i obično nije u gradu ako dođe do gužve. A ovde je sve manje gužve, prijatelju. I sve manje ljudi...

— Onda mi je lakše — priznade Veb i stade uz šank. — Hoćeš da me častiš?

— Baš sam o tome i ja razmišljao — veselo dobaci crkvenjak. — Ovde mi je ukinut kredit sve dok se crkva ne otvori. Hoćeš ti mene?

— Nemam ni centa — uzdahnu Veb. — Pošao sam iz Frederiksburga što sam mogao brže.

— Ko te je ispratio?

— Zakon — podiže starac prst uvis. — Šerif mi je zapretio da će me ubiti ako počnem da pričam koješta okolo. A ja, čim malo guonem, razvežem jezik... Zato sam pobegao ovamo. Ovde bar, mogu da pričam...

— To je smešno — doseti se Krep — pa, ti si prvi momak koji je ovamo stigao iz tog pravca. Obično je obratno, ha-ha-ha!

On pljesnu Veba po ramenu i skoro ga obori na pod.

— Polako — jeknu ovaj — ionako se jedva držim. Nije šala prevailiti toliki put na mazgi.

— A kakve to priče ne voli tvoj šerif?

Vlasnik „Sid Kida” im se pridruži. Njega je uvek zanimala bilokakva vest iz Frederiksburga. A kako se u te priče umešao i zakon, bio je spreman da plati piće obojici.

On nasu viski do vrha i stavi obe čaše pred njih.

— Na moj račun — isprsi se Krep i iz jednog daha ispi sve.

— Da nisi ucenjen? — upita barmen.

— Ucenjen? — trže se starac. — Zašto? Samo sam pričao o onome što sam video i čuo, ništa nisam izmislio! A šerif me zatvorio!

— Šta si video to?

— vSetla... I smeh, žensku ciku, vrisak... Pravo veselje!

— Zar je to nešto čudno? — razočara se barmen.

— Nije, ako se ne radi o napuštenom ranču, na koji se ne može preći osim zaobilaznim putem. Ranč za koji kažu da je zaboravljen i zarastao u korov... A ja sam lepo video svetla i čuo...

On iskapi svoje piće, sa žaljenjem zaključujući da nije ostalo više ni da nakvasi jezik.

— I ja se slažem sa tvojim šerifom — dobaci barmen i udalji se od njih.

Veb sleže ramenima.

— Niko mi ne veruje — procedi — ali, to se mene na kraju krajeva i ne tiče! Ovde je ipak mirnije, mada nema zmijsa...

— Kakvih zmijsa?

Starac odmahnu rukom, ne želeći da objašnjava.

Tajl Krep je ponovo ostao sam.

Za svojim stolom, Dok Holidej je video starog zmijsara kako poguren prelazi ulicu. Njegova mazga, natovarena pletenim korpama s obe strane, zastrigala je ušima čim joj se on približio.

Privrežište se nalazilo ispred jedne barake gde se točilo mlako, jeftino pivo.

U poređenju sa tim, „iSd Kid” je izgledao kraljevski.

Čarli Veb se zavaravao ako je mislio da će u Tajopi naći mira. Njegov jezik, uvek razvezan i nedvosmislen, uvaliče ga i ovde u nevolje!

Nekome nije išlo u račun da se ranč „Devica” pominje tako često.

On to, naravno, nije slutio.

Morao je nekako da preživi nekoliko dana, dok ne dođe vreme kad će uhvaćene zmijsa da pretopi u dolare i da se propisno napije i najede.

Čarli Veb se, takođe, varao ako je mislio da će neopaženo izmaći iz Frederiksburga. Bio mu je odložen sudbonosni čas nenadanim nailaskom Pata Mongiba, iz Dalasa.

Ali, čim je napustio grad, za njim je krenuo jedan jahač.

Bio je to Klaudi Vorn.

Čudni, zagonetni lupež bez zanimanja i bez određene profesije, dobijao je odnekud različite naloge i izvršavao ih je bez pogovora. Što je to činio češće od frederiksburškog oružara i puškara Skvičera, imao je da zahvali činjenici da je bio spreman da preuzme i tuđe zadatke za dobru nadoknadu.

Tako je likvidirao nasljednika „Device” Ajvora Roberta, a spremao se da zauvek zapuši usta bednom zmijaru.

Tajna zaboravljenog ranča silom je ostajala obavijena velom ćutanja.

Nesvesno, Čarli Veb je izlanuo ono što se, izgleda, nekima nikako nije sviđalo!

Stari zmijar je to osetio, mada nije umeo sebi da definiše. Jednostavno ga je šerifovo ponašanje prvo iznenadilo a kasnije zabrinulo. Takva uzrujanost pri pomeni čudnih noćnih zvukova sa „Device” nije bila normalna.

Šta se to dešavalo na tom ranču?

I kako se uopšte moglo dešavati na mestu do koga se nije moglo doći preko ponora?

Klaudi Vorn nije želeo da svoje lice prikazuje na više mesta.

Jednostavno se postavio preko puta „Sid Kida” i čekao da Veb izađe. Skitnica kao on, nije mogla da opstane dugo na jednom mestu, bez prebijene pare i sa svojom otužnom pričom.

Ali, sigurno je sigurno, ponavljao je Vorn u sebi „Čifove” reči. Premlatiti ga ili ubiti, svejedno.

Vorn je pretpostavljao da neće izazvati podozrivost kod starog zmijara. Trebalo ga je samo pratiti dok ne krene nekuda iz Tajope.

Dok je Veb proveravao poklopce na svojim korpama učinilo mu se poznatim to neobrijano, lepuškasto i podmuklo lice ispod trema.

Odakle ga je znao?

Vornovo iskusno oko opazilo je starčevu uznemirenost. Znao je: izazvao je u njemu neko sećanje. I ako dokuči poreklo njegovog lika, biće vraški oprezan!

Vorn je bacio u vazduh srebrni dolar i vešto ga uhvatio.

Zatim je izmamio ljubazan, prijateljski smešak na lice. Činilo se da je obradovan susretu sa starim znancem.

Međutim, Veb se nije radovao. Skoro je bio krenuo sa svojom magom, kada ga Vorn ščepa za lakat.

— Stani malo! Da popijemo nešto? — upita.

Starac se nije oduševljavao pozivom. No, Vorn je bio uporan.

— Imam posao za tebe — rekao je i ponovo bacio u vazduh novčić. — Nije težak posao, a zarada je odlična.

— Šta je to? — upita Veb.

— Popričaćemo uz čašicu...

Krep se prilično iznenadio kada je ponovo ugledao novog poznanika, ovog puta u društvu još jednog stranca. A kad se osmehnuo i poka-

zao nameru da im se pridruži, presekao ga je Vornov užareni pogled.

— Brišil — kroz zube mu je bacio u lice.

Sedokosi crkvenjak ostade prikovan na svom mestu.

Vorn naruči celu bocu.

Nije se žurio.

— Znaš — promrmljao je — i mene je šerif počeo da kinji. Mislim na našeg, Kuseka.

— Zašto? — zatrepita Veb.

— Zbog tebe — podiže obrve čovek.

— Ka... kako? — zaplete jezikom starac posle druge čašice. — Kako zbog mene?

— Ona tvoja priča — oteže Vorn — kopkala je mnoge, pa i mene. Međutim, Kusek nije hteo da ode i to proveriti. A morao je, zar ne? On je šerif!

— Tako je — složio se Veb i nali sebi još jednu. — a nisam ništa izmislio...

— Nisi, naravno.

— Sve sam lepo čuo, žensku ciku, muziku, video sam svetla... Ali, niko mi ne veruje!

— A šta ti je kazao na sve to?

— On? Rekao mi je da će me ubiti ako o tome još negde zucnem... Pobegao sam iz Frederiksburga, da bih mogao o tome na miru da pričam.

Vorn je zurio u starca.

— I ovde pričaš, a? — upita nako mirno. — Zar nisi dao reč šerifu da ćeš ćutati?

— Jesam, ali to ne važi za Tajopu.

— Da, tančo...

Veb je već počeo da se kliberi i kunja. Viski mu je smlatio kolena pa se laktovima držao za ivicu šanka.

— A onaj posao? — seti se.

— Posao? Ah, da... Imam za tebe posao, nemoj da brineš. Ti se razumeš u zmijske?

— Ja? Pa, ko bi drugi... ha!

Jedan čovek — nastavi Vorn — želeo bi da se oslobodi zmijske u svojoj kući! Napatile se pod zidom i ne može da živi od njih. Prava napast!

— Ko je taj čovek... ko je taj? — polusklopljenih očiju pitao je Veb, ne znajući više kako da se održi na nogama. I ruke su ga izdavale.

— Pokazaću ti — umiri ga Vorn, sklanjajući bocu u stranu. — Nije daleko, odjahaćemo tamo, odmah.

— Odmah? Gde...?

— Tu je blizu. Hajdemo po mog konja, a ti po svoju mazgu... i imaćeš u džepu pedeset dolara!

Dok je to govorio, Vorn je osmotrio krčmu.

Sedi Tajl Krep nalazio se na drugom kraju šanka, usamljen i zamišljen.

aBrmen je tek tada izronio iza zavese, gde se nalazila prostorija nalik na kuhinju ili perionicu. Zamirisala je pržena slanina.

Sasvim dalje, jedan elegantan stranac baš se tog časa spremao da napusti „Sid Kida”.

Međutim, neočekivano, Čarli Veb ga je prozreo.

Njegove šake su mlitavo skliznule niz ploču, ali ostao je na nogama. Počeo je da uzmiče.

— Ne... — zaplitaio je — neću posao... neću ništa od tebe... ništa!

Vorn se smrkče.

— Šta je sad? — s uzdržanim besom upita.

Veb je mahao glavom.

— Sad znam... Vidao sam te s njim... Šerif te je poslao da me ucmekaš, sto posto...

— Ti uvek pričaš bajke kad si pijan — dobaci ovaj.

— Možda, ali... znam da se ne varam! Vidim ti to u očima... ubićeš me!

— Zbog čega? — smejuć se prativno Vorn, pazeći da mu starac ne šmugne na vrata.

— Zbog onog ranča... tamo nisu bili duhovi, ja znam... Tamo su bili ljudi! I žene!... Zbog toga me je šerif zatvorio... A pustio me tek kad je naišao onaj glavni od zakona... onaj maršal...

Vorn se zateže.

Nepredviđeno, stari zmijar je opasno zaigrao igru. Govorio je o Mongibu, a to je bilo gore nego da je do dao svojoj priči o „Devici” bila šta još!

Mongibu je trebalo zatrti trag. Međutim, Čarli Veb se sećao da je on federalac! I da je dolazio u Kusekovu kancelariju!

Nije smeo da okleva!

Ruka mu pade na kolt.

— Uhapšen si! — prodera se.

— Ko...? Od koga? Tebe? — žmirkao je Veb.

— Da, od mene — zakorači Vorn prema njemu. — Kusek me je ovlastio da te dovedem natrag. Ja sam njegov pomoćnik, razumeš?

Čarli Veb se, klateći, povlačio.

— Neću natrag... — cedio je reči — ja sam samo rekao... ja sam samo... Ti... došao si da me ubiješ...

Vorn okrznu pogledom namrštenog barmena.

— Ne budali — dobacio je sasvim glasno. — Vodim te samo u vezi onog što si video. Potreban je svedok, ništa više!

— Neću...

— Moraćeš!

— Neću... Ubićeš me uz put...

Pijana, matora budala, mislio je Vorn, viski mu je samo ulio u mozak pamet! Tačno je predviđao svoj kraj, kao da mu je odslikan pred očima.

Veb se već nalazio na izlazu.

Napolju se rascvetavao dan; sunce se uvlačilo pod vrantanca kao komad sjajnog, podmetnutog pleha.

— Stanil! — viknuo je Vorn i izvukao kolt. — U ime zakona... stani, ili ću pucati!

Veb se ukopa.

Onda oseti nečije prisustvo u blizini. Zakolutao je očima i sreo se sa ledenoplavim očima Doka Holideja.

— Pomozite mi — zamucio je, nemajući smelosti da iskoči na uli-

cu. — Nisam ništa kriv... samo sam prošao tuda i video... Ništa drugo!

— Vi se ne mešajte — opomenu Vorn kockara.

Džordžijanac je imao nameru da jednostavno prođe pokraj zmijara i nastavi svojim putem.

Ali, Vornova upadica ga je omela.

To nije podnosio; taj osioni pokret, taj nadmoćan ton, taj silnički zvuk reči...

Slušao je već takve, više puta. U mnogim gradovima, na raznim stranama.

Poslednji je odjeknuo nedavno, u Ebilejnu, iz usta Terija Karpa, zvanog „Bič”.

Ljudi poput Vorna poznavali su se po licu, ili po glasu. Nešto okrutno, divlje i nipodoštavajuće izbijalo im je u očima ili u rečeničnim slogovima.

Holidej je zastao.

Nije mario za uperenu cev; on jednostavno nije mario za sebe, smrt mu je toliko puta okrenula leđa da se morao navikavati na njevu odsutnost.

— Meni nešto reče? — ošinu ga metalnim glasom čovek iz Džordžije.

Vorn se lećnu; očekivao je sve, osim ovako hladnog, đavolskog dočeka. Stranac ga je jedva udostojio pogledom.

— Samo ti produži — odgovorio je on. — Ne naleći na pogrešan pravac!

— Pomozite mi — prostenja starac.

— Ni meni niko ne pomaže — odbrusi Holidej, ali s očima zakovanim na Vornu. — Ali, ne sviđa mi se ravnoteža, suviše preteže na onu stranu.

Vorn skrenu cev svog kolta, uspaničen vremenom koje mu preostaje da završi započeti posao. Zmijar ga je neočekivano „pročitao”, a sad se isprečio nalickani dendi sa dva teška kolta o bedrima.

Potom se počeo smeškati.

— Taj stari je moj — pokazao je na Veba — a ti biraj: sunce napolju ili red kod grobara!

Sedokosi Tajl Krep je uspeo neopaženo da uzmakne do samog zida, a tu je lepo klekao iza stola i uvukao glavu u ramena. Barmen, vlasnik „Sid Kida” bio je, najzad, otrgnut iz svoje melanholičnosti. Ako se bude pucalo, ako se to produže, njegova krčma će biti puna opet bar nekoliko večeri!

I on požele da pred njegovim očima sevnu koltovi i barutni dim ispuni ustajali vazduh.

— Brojaću do tri — doviknu Vorn.

Holidej je ćutao.

Učinio je najbolje što je mogao u tom času: krenuo je na suprotnu stranu, u luku.

Vornova cev ga je pratila, ali time se udaljavala od starog Čarlija Veba.

A ako bude predaleko, zaplašeni starac će iskočiti napolje i nadati

dreku. A njemu nije išlo u prilog da se to raščuže.

Veb je morao crčti!

Znao je suviše: i za „Devicu“, i za identitet pomoćnika federalnog maršala iz Dalasa.

Čovek kome jedna čašica razvezuje jezik nije smeo da živ korača Tajopom.

Holidej je koračao, nogu pred nogu.

Vorn se našao u procepu: morao je da prati dvojicu.

Da bi kontrolisao starca, trebalo je ostaviti kockara. A ovaj je odjednom postao vraški nakostrešen.

Vorn primeti da se Vebovo telo naslanja na pokretna vratanica. Ne razmišljajući, on naglo vrati kolt i pritisnu obarač.

Onda je odjeknuo i drugi hitac, sa strane.

Zrno je starca odbacilo prema šanku. Drugo, ispaljeno iz niklovane cevi kockarevog „linkolna“ izbilo je Vornovo oružje iz šake!

Začudo, činilo se da je neozleđen. Samo razoružan.

Pogledao je prema strelcu; ovaj je, međutim, već bio stavio za pojas svoj revolver i mirno čekao sledeći potez.

Pod šankom, srozan na podu, Čarli Veb je ječao, pogođen u rame. Izgledao je više uplašen krvlju nego bolom.

Vorn je uvideo da je šansa propuštena.

— Ovo se neće svideti zakonu u Frederiksburgu — dobacio je besno prema Holideju.

— Onda je to loš zakon — uzvraća kockar — kad se na starca okreću puške.

— Ovlašćen sam...

— Da vidimo značku?

— To je moja stvar!

— Onda je ponesi sa sobom...

— U redu, ali... Nemoj slučajno da prođeš onuda! Slučajno!

— Proći ću popodne.

Vorn se saže po revolver, ali ga kockar zaustavi:

— Kupi drugi, prijaško.

Odustao je od te namere. Uputio je dug, neprijateljski pogled prema Holideju i izišao napolje.

Veb je ječao, izazivajući pre prezir nego sažaljenje. Kockar se naže nad njim.

— Metak je prošao — reče — kroz meso! Nije strašno!

— Nije, ali to je moje rame...

— Voleo bi možda da te pogodio u srce? — dobacio je barmen preko šank-ploče. — Zališ to malo viskijem i neka ti Mik Polard stavi malo trave na to...

— Tra... trave?

— On ima travke za sve bolesti — cerio se barmen. — Leći dobro i stoku i ljude. I naplaćuje dobro...

— Nemam čime da platim...

— Daću ti ja dolar — predložil barmen — pod uslovom da ovde ostaneš večeras.

— Ja... ne razumem...

— Samo ostani i pričaj gostima kako je bilo. Mušterije vole takve priče. A uz priču ide i piće. Razumeš sada?

Veb je klimnuo glavom, mada mu nije bilo sasvim jasno.

Ali, kada je vlasnik „Sid Kida” doneo bocu da iz nje saspe malo ljute tečnosti na ranu, Veb se usprotivi:

— Šta? Zar to da stavljam na kožu, čoveče? — dreknuo je i istrgao bocu. — Ova božja tečnost je samo za grlo.

I okrenu grlić u svoja usta.

Kada se okrenuo, Holideja više nije bilo u krčmi.

— A ja mislio i njega da ponudim — promrmlja.

— Ne pije od svako đubre — dobacio je barmen i oteo mu flašu iz šaka. — Zar nisi video kakav je fini gospodin?

— Jesam! Ko je on?

— Nemam pojma. Samo je prenoćio i nije otvorio usta do malopre.

Zmijajr se najzad seti svoje rane.

— Mislio sam da taj dolar popijem — okrenuo se prema barmenu — ali, moraću kod tog travara. Gde je on?

— Ovde je,

— Ovde? Koliko daleko?

— Metar ili dva.

— Hej... Kakva je to sad sprdnja sa ranjenim čovekom?

— Nije sprdnja... Ja sam Mik Polard. Staviću ti travu odmah, uđi kroz zavesu unutra.

— I to mi je nešto — ljutito je promrmljao Veb.

IX

Oko podne, Klaudi Vorn je ujahao u Frederiksborg, lagano, kao da su mu konja isprebijali uz put.

Čuvar zakona sedeo je ispred svoje kancelarije, zavaljen na stolici za ljuljanje, sa debelom cigarom u zubima, sa čizmama na ogradi.

Glava i ramena bili su mu u senici.

Opazio je Vorna i predosetio da nešto nije u redu. Inače bi ova hulja ujahala u galopu, kako je to činila i ranije, vraćajući se sa dobro obavljenih poslova i džepova punih dolara.

No, sačuvao je svoja osećanja i ostao prikovan za stolicu sve dok Vorn nije napustio sedlo kraj privežišta i zakoračio na verandu.

Prvo se osvrnuo oko sebe, ne bi li u blizini osmotrio neko nepoželjno prisustvo. Ali, bili su sami, šerif i on.

— Šta nije valjalo? — preduhitri ga Kusek.

Vorn raširi ruke a onda ih spusti bučno na butine.

— Hajde, zini — siknu na njega Kusek. — Jesi li likvidirao matorog?

— Nisam!

— Hoćeš da kažeš da je živ?

— Zasada...

— Šta to znači? — spusti noge s ograde šerif i petom desne čizme zgnječi cigaru. — Zašto si ti onda došao?

— Ako hoćeš, ja ću...

— Postao si nepouzdan — upre na njega prst Kusek. — A to može da znači samo jedno, Klaudi: i tebe ćemo otpisati!

— Čekaj, Rej... ..

— Zaveži! Za tebe sam šerif, nikakav Rej. Brzo govoril!

— Bilo je lepo pošlo — proguta pljuvačku Vorn — kao što smo pred videli: napio sam ga, proveo da li se drži reči ili je rešio priča...

— I?

— Čak je pošao da pominje i Mongiba.

— Nije zaboravio, a?

— Nije! Onda sam mu predložio lep posao i hteo da odemo do konjušnice po moga konja pa da krenemo.

— Zašto nije?

— Odjednom se dosetio, matori lisac! Glasno je kazao da sam došao da ga ubijem!

— Trebalo je da to učiniš smesta — prasnu Kusek. — Šerif iz Tajope bi zažmurio za pedeset dolara!

— Znam, ali...

— Ali? Umešao se neko treći, zar ne?

— Kako si pogodio? — zabezeknu se ovaj.

— Zar to treba pogađati? — po-drugljivo će frederiksburški šerif.

— Kad neko ima na nišanu nekog, a ne povuče obarač, onda sigurno nije na njegovu šaku pao zvonik sa crkvenog tornja!

— Nije to, ali olovo jeste — pro-

trijao je zglob Vorn. Kusek tek tada primeti da je njegova futrola prazna!

— Razoružali su te?

— Bio je samo jedan. Ja sam pucao u starca, ali sam ga samo ranio. A onaj dendi je sa strane pucao na mene i izbio mi kolt iz šake. Jedinim hicem!

— Hoćeš da kažeš da mu se diviš?

— Bio je brz... i precizan. Šta sam mogao? Umešao se kada sam mu rekao da produži dalje i da se ne meša u stvari koje ga se ne tiču. Nije me poslušao.

— A Veb?

— Ostao je da cmizdri tamo ranjen... Mislio sam da sačekam i ponovo nešto učinim, ali, onda sam se predomislio i...

— U redu, nisam ni ja sedeo skrštenih ruku — prekide ga Kusek. — „Čif” mi je predložio da pošaljemo i Skvitera za tobom, u slučaju da ne uspeš.

— Boba? Šta bi on trebalo da uradi? — smrče se Vorn.

— Ima bolje sredstvo. Stipaće starcu malo otrova u viski i zaspaće večnim snom, vrlo brzo!

— Gde je sad Bob?

— U Tajopi. Verovatno je već saznao da nisi uspeo.

Vorn skide šešir i obrisao nadlaničnicom čelo.

Šerif je ponovo stavio čizme na ogradu i izvukao cigaru iz malog gornjeg džepa prsluka.

— Kako ocenjuješ tog stranca? — oglasi se nešto kasnije. — Ne bih

želeo da se pojavi neki novi Mongib. Kako ti izgleda.

— Liči na kockara.

— Sigurno? Otrcan ili...

— Ima elegantno odelo, koltove sa drškom od kostiju ili tako nešto — prisećao se Vorn — belu košulju i... i gadan pogled. Skrozira.

— Misliš da „sija“ dolare?

— Pretpostavljam! Rekao sam mu da ne prolazi kroz Frederiksborg nipošto...

— Budalo! Od takvih živimo... Šta je rekao?

— Rekao je da će proći još popodne — priznade Vorn.

Kusek se isceri podrugljivo.

— Izgleda da ga nisi zastrašio — reče. — Ako i prođe, pazićeš na njega.

— U to budi siguran.

X

Odmoran i nahranjen, šarac je lako savladivao kameniti teren.

Uzde su bile pale na njegov vrat: to je značilo da je čoveku iz Džordžije bilo svejedno kuda ga vodi žrebac.

Samo neka je zapad.

Ako je donedavno razmišljao o tome da se približi zelenim ravnica-ma Alabame i Džordžije, sada je odustao.

Bilo je kasno za vraćanje u prošlost.

Bivši zubar je prestao da sanja o Bostonu i talasima Atlantika što ga zapljuskuju u vreme bura i kiša.

Njegova pluća već su bila navikla na brda i oštri vazduh pejzaža između Arizone i Montane, Nevade i Kanzasa.

Njegov put prema Sonori ionako ga je vodio kroz Frenderiksborg.

Prilično veliki komad puta kroz bespuće i nevreme što s rane jeseni dolazi među planine.

Kad god je mogao, izbegavao je putovanje kočijama i vozovima, prolaske kroz naselja i gradove. Iskustvo ga je podučavalo da neminovno izaziva nemir oko sebe i privlači pažnju.

Da bi to izbegao, morao bi da menja navike. Da se jednostavnije oblači, da jaše najobičnije kljuse a ne potomka čuvenih ždrebaca Hikamur Indijanaca, da se opaze običnim koltom...

A toga se Holidej nije odricao.

Sve na njemu bilo je izazov. Otmenost u ponašanju i odevanju činila je ljude zavidnim i nervoznim; pokerska veština budila je sumnje i želje za opravdavanjem u porazima, laćanjem za oružjem i obavezanim ali zakasnelim spoznajem da su nadigrani u svemu; brzina kojom je potezao i preciznost s kojom se proslavljao, činili su ga usamljenijim i tvrdim.

Gradovi ga nisu dočekivali raširenih ruku ako su znali da dolazi. A on je zaobilazio mesta gde je boravio nedavno, ili, gde je ostajao u neprijatnoj uspomeni. Ne iz straha, već iz potrebe da izvesno vreme provede bez trzaja i skoka.

[illegible]

Sa severa su počeli da se navlače olovnosivi oblaci, ali bili su dosta daleko, da bi odmah ugrozili sjaj podnevnog sunca.

Učinilo mu se da do njega dopiru udaljeni pucnji.

Nije mogao odmah da odredi sa koje strane, ali, negde ispred bili su. I to pucnji pušaka.

Gde god je bacio pogled bila su brda, poneko rastinje po obroncima i opet, brda, kamen i uvale.

Neko vreme je tako stajao na proplanku, okružen ponovnim mirom.

Nije mu se ni pušilo. Na ovakvoj paklenoj vrućini pred kišu čak je i pomisao na vodu postajala mlaka.

Kockar raskopča dugme i olabavi kravatu.

Zatim obrisa sa dlanova znoj o pantalone. Bilo bi proketo ludo vrati konja natrag ako su ispred njega pucnji.

A kad god se pucalo, on se zati-cao u blizini.

U ovoj pustari ko bi mogao da pritiska obarače na pušci osim lovaca na pume što pustoše stoku po rančevima, ili zalutala potera ljudi od zakona iza nekog prevejanog ubice?

Nanovo se oglasila puška.

Ovog puta bila je blizu, prema jugoistoku. Ocenio je da nema ni dve milje, uprkos odjecima koja stvaraju kanjoni i stene.

Pustio je da mu peš sklizne preko opasača, dole, kako bi mu drška

desnog „linkolna” bila na dohvatu u bilo kom položaju.

Posle pucnja, tišina je bila još napregnutija i opipljivija.

Kopita njegovog šarca zagrebaše po kamenju i skretoše u ravniји ceo, koji se širio na istoku poput lepeze.

Strme strane kanjona zaklonile su sunce i senka prekri jahača. Izgledalo je da se po njemu sklapa ogroman, tamni plašt.

Nadao se da će ti pucnji mimoći. Da će se preneti na drugu stranu. U drugom pravcu.

Ali, umesto pušanih hitaca pojavili su se odjeci konjskih kopita.

Odbrojao je samo jednog.

Nije to bio galop. ni brzi hod, ni... Jednostavno, neko je jahao kao da uživa u predelu, bez žurbe i neočekivano bezbrižno.

Holidej malo cimmu uzdama i skloni Miga uz stenu.

Ovog puta posegao je za cigaretom. Ostavio ju je paljenu u ustima, zadovoljan starim, dobro poznatim mirisom „Virdžinija” marke.

Bat kopita ujednačeno je lebdeo u vazduhu, približavajući mu se neumitno i nepogrešivo.

Na dvadesetak jardi od njega, konj je zastao; verovatno je osetio miris čoveka ili drugog konja u blizini i frknuo kroz nozdrve.

Bio je to sivač, prilično lepe građe, osedlan i načičkan lasom, čebetom, puškom, čuturicom i bisagama.

Holidej je odmah uočio da jahač na njemu leži preko njegovog vrata, ranjen ili iznemogao.

A što je najčudnije, jahač je imao razoličene ruke i dugu haljinu.

Bila je to žena!

Žena!

U ovom delu, sam na konju?

Više od svega, žene navlače nevolju. Ali, ako je ova bila bespomoćna i u opasnosti, on nije mogao da ostane skriven ili da jednostavno produži svojim putem.

Njegovu odluku da priđe ubrzao je pad tela.

Jahač se srozao preko sedla i oporužio na zemlji, licem prema suncu. Kratak trzaj potresao je rame, ali je brzo utihnuo.

Kockar potera šarca.

Sivac se nije uplašio; zarzao je kao da dočekuje stare znance. Nije imao žiga, znači, nije pripadao nikakvom ranču ili ergeli.

Žena je ležala nepokretno.

Kockar obuhvati pogledom pejsaž oko sebe i ne primeti ništa sumnjivo.

Sjahao je i, dok je koračao ka njoj, u prolazu je protresao čuturicu na sivčevom sedlu.

Odjeknula je prazno.

Uostalom, usta žene bila su ispuhana, nemoćna da se zatvore i zadrže suvi vazduh.

Holidej se vrati po svoju, otvori i nasu nekoliko kapi na usta. Zatim nakvasi maramicom i prevuče po čelu i očima.

To je malo povratilo.

No, teško je otvarala oči, samo je micala dugim, povijenim trepavicama.

Imala je lepu glavu, lepe crte i kosu koja se oko njene glave rasipala kao potamnili disk.

Na sebi je imala dugu, tamnu haljinu za izlazak, sa jarkocrvenom veštačkom ružom po sredini dekoltea.

Holidej nije imao ni vremena ni želje da razgleda sve njene proporcije; trebalo ju je još malo povratiti u život, a prvo odneti u senku.

Podigao ju je na ruke i sklonio uz stene.

Šarac je ostao kraj sivca, nepoverljiv, ali ne i neprijateljski raspoložen. Konj kojim je žena dojahala sigurno nije pripado njoj, tako naružan i opremljen. Šta je jedna ovako odevena i našminkana žena tražila u podne po ovakvom đavolskom, vreloj terenu?

I da li su zvuci pušaka bili u njenu čast?

Žena je najzad otvorila oči.

Videći čoveka iznad sebe, zenice joj se raširiše i po njima prelete bljesak užasa.

Ruka joj pođe prema obrazima... a onda zastade.

— Ne bojte se — što je mogao blaže reći joj kockar i dotače grlom čuturice. — Uzmite gutljaj... samo jedan!

Poslušala je.

Kada se oporavila toliko da spozna gde se nalazi, ponovo je počela užasno, da se uvlači u sebe.

— Gde su? — hrapavim glasom je pitala, povlačeći se prema steni

sve dok nije leđima udarila u nju. — Gde su? Ko ste vi?

— Prolaznik — odgovorio je Holidej.

— Molim vas, sklonite me... ubiće me! Jure me od jutros...

— Ko?

— Oni... Pucali su za mnom... Ubiće i vas ako vas zateknu kraj mene...

— Ko su oni?

— Oni... Ubiće me!

Kockar joj ponovo maramicom nakvasi čelo i dade novi gutljaj. Sve to nije umanjilo strah u njenim očima.

— Blizu su — rekla je — prevruće svaki kamen da me nađu... Molim vas, sklonite me negde i odlazite, bar vi...

— Za mene ne brinite.

— Njih je više...

— Kako izgledaju?

— Indijanci...

Kockar pomisli da je u bunilu; međutim, sve ostalo je govorila da je svesna svojih misli i svojih reči.

Čak je mahinalno doterala ozenjenu, raščupanu kosu, pokretom žene koja je svesna svojih draži u svakom trenutku. Čak i u ovakvom.

— Ako vide konje, znaće...

To nije bila loša primedba.

Holidej se udalji na čistinu, dohvati uzde obe životinje a potom pomože ženi da se dohvati sedla sivca.

Jedva se držala na njemu. Ne bi mogla uspeti dalje od milju-dve.

Sasvim nedovoljno za beg ispred upornih i na sve spremnih gonilaca.

— Imaju i dvoglede — rekla je.

— Indijanci sa dvogledima? — više za sebe primeti kockar. — Imate lepo društvo za vama.

— Bila sam i u goreu — odgovorila je, zanoseći se.

— Naći ćemo neko mesto.

Posle kraćeg vremena pustio je sivca da produži put a on odvojio svoj trag na drugu stranu. Gonioce će bar izvesno vreme zbuniti udvostručen par konjskih kopita i lako se može desiti da ostanu dovoljno oprezni da počnu s oklevanjem.

Više da bi nju smirio nego da obe zbudi sebe od čudno najavljene potere, kockar je napravio luk po kamenitom bespuću i ponovo se sastao s iznemoglom ženom. Zatim je poveo sivca uz obronak, znajući da glatki kamen ne prima tragove.

Posle kraćeg vremena, uspon je prestao i oni se nađoše u vrtači obrasloj kržljivim žbunovima.

Usplahirena žena se sklončala uz skinuto sedlo, još uvek nesigurna u neko svoje spasenje. Sve joj je izgledalo privremeno; kao da je svako bežanje od sudbine bilo besmisleno.

Oči su joj lutale po ivicama vrtače, očekujući da izbiju glave gonilaca ukrašene perjem i iskrivljenim šeširima.

Holidej je znao da će mu ždrebac, gore, najaviti nečije prisustvo ako se dogodi.

— Vi niste... niste iz Tajope? — upitala je tiho.

— Nel

— Ni iz Frederiksburga?

— Nel

— Dajte mi još vode...

— Ali lagano — upozori je on.

Kada je popila četiri gutljaja, brzo je preletela pogledom po Džordžijančevoj odeći i opasaču. Što se lica tiče, ostala je u nedoumici. U svakom slučaju, nije izgledalo neprijateljsko iako hladno i nedokučivo.

— Imate pitanja za mene? — rekla je oporo.

— Ako vi nemate odgovore, nemam ni ja. Ne tiče me se.

— Ne znam vredi li pričati... Ako stignem živa da javim šerifu šta se sve to radi, pred njegovim nosom... Sve to... Kao ružan san...

Holidej nije insistirao, ali, izmučeno ženino lice pokazalo je da iza nje postoji nešto čega se grozi i što bi rado zaboravila.

— Ja sam valjda jedina uspela da pobegnem — najzad se otkinulo od nje. — Ja... ja sam salunska devojka. Rekli su mi da treba da zabavim specijalne goste za dobru nagradu. Tako mi je rečeno i ja sam pristala, ne? Nije mi prvi put, radila sam na mnogim, boljim mestima ali, naide vreme besposlice pa i Dadlijeva kantina se učini raj... A zadržala sam se tu samo jedno veče. Bilo nas je dve. Povelili su nas iz grada u ponoć, nekim kolima... Vezali su nam oči...

— Oni?

— Neki ljudi, sa maramama preko lica... Nisam znala šta me čeka. Drukčije sam zamišljala...

Ona iznenada briznu u plač.

— Šta bi to moglo da bude tako strašno? — upita Holidej. — Mučili su vas?

— Gore... Trovali su nas, mister... Odveli su nas na neki opusteli ranč. To sam zaključila kad su nam skinuli povoje sa očiju. Pre toga su nas preveli preko nekih dasaka, verovatno iznad neke provalije... Ne sećam se dobro... A onda sam na tom ranču zatekla neke ljude i neke devojke... Svirala je muzika iz automata, a cure... cure su čudno izgledale! Smejale su se i bez ikakvog otpora dozvoljavale da ih svlače, kinje, muče, odvođe u sobe, šibaju...

Pokrila je oči rukama, kao da se plaši takvih prizora.

— Neobičan skup — primeti kocar.

— Primetila sam da jedan daje devojkaма piće, a u njega prethodno sipa prašak. Mislila sam da je za spavanje, ali nije... Posle tog pića padale bi u neko neobično stanje... Nerazumljivo...

Holidej klimnu glavom, kao da shvata.

— Vi to naslućujete? — podiže ona glavu.

— Otprilike!

— To je užasno.

— Ali, ne naročito novo, bar ne s one strane Misurija.

— Dali su i meni piće... Uspela sam da zamenim čaše sa jednim gostom... Ja sam glumila, ali bila sam svesna svega. Izbegavala sam koliko sam mogla sve te ljigave dodire, glumeći nesvest i ludilo... Ja nisam svetica, ali, nisam ni kučka...

Nekako je uspela da se pribere. Verovatno joj je laknulo kad je iz sebe izbacila deo za nju stravične priče iz te noći.

— Dok sam bežala, u mislima sam preturila sve... I sastavila celu tu priču, mister. Prilično je jednostavna. I strašna.

— Opijum?

— Da... Neko ga ima u dovoljnim količinama i organizuje specijalne zabave sa devojkama za goste dubokih džepova. Krišom odlaze iz Frederiksburga, a dovlače sa strane, iz Tajope, Galč Sitija, Ostina... Svi piju, ali ne u istim količinama. Devojkama daju više, muškarcima tek toliko da se nađu u blaženom stanju... I puše neki grozan duvan sa jakim mirisom... Leže po podu, krevetima, napolju... Grozno! Opijum ih drži neko vreme, a kad izgubi dejstvo, ljudi odlaze. I vraćaju se ponovo, ali ovog puta ne samo zbog žena već i...

— I zbog droge?

— Tačno! Tako se krug ponavlja i proširuje. A da bi se ponovo ušlo u njega, plaća se sve više.

Žena je govorila prilično tečno i razgovetno, što se ne bi moglo reći za barske dame širom Zapada. Ipak, lice joj je delovalo umorno i ispijeno, sa kolutovima pod očima i boricama koje su izbile ispod zbrisanе šminke.

— Dobro ste sve to zapazili — rekao je kockar.

— Imala sam vremena da slušam.

— Ko je organizator svega toga? Slegla je ramenima.

— Nisam doznala. Unutra su bili bezbojni momci, neobrijani, sigurni u to da ih se niko neće setiti kad droga izvetri iz mozgovia i mišića.

— A vi?

— Nemam nameru da ih se sećam, samo da preživim.

— Možda će šerif to zahtevati od vas?

— U tom slučaju...

Dakle, bila je i hrabra!

— Pošto je ranč blizu Frederiksburga — zaključio je Džordžijanac — onda je tu glavni štab, ako se tako može reći. Ostatak bande radi na prikupljanju devojaka i mušterija. Znam kako to izgleda. Sve je diskretno, strogo kontrolisano, članovi bande bivaju ubijeni ako se pokažu nepouzdanima...

— Žao mi je onih devojaka — rekla je i žena. — Ima ih koje su tu zaključane nedeljama, a pustiće ih tek kad ogreznu u porok. Odvešće ih daleko od grada i ostaviti. Neke će proći bolje, pod uslovom da čute i dolaze na njihov poziv u svako doba, inače...

— Kako ste uspjeli da pobegnute?

— Slučajno. Glumila sam povraćanje i dok sam se naslanjala o zid, jedan od čuvara okrenuo mi je leđa.

Udarila sam ga kamenom, nije se nadao da bih to bila u stanju... Onda... Onda sam dograbila prvog konja na koga sam naišla i tiho se iskrala. Verovatno nisu odmah primetili moj odlazak, ali uskoro...

— Da su vas sustigli...

— Ubili bi me! Nikome ne prastaju. Jednom je, kažu, jedan od mušterija pokušao da se pohvali svojim uspesima kod žena na izvesnom mestu. Brzo se saznalo za to i ubijen je. Jer, to je poverovao jednom od te bande, nesrećnik.

— Kako ste to čuli?

— Stražari pričaju među sobom. Čula sam i glasove iza jednih vrata, učinili su mi se poznati, ali nisam mogla da se setim kome pripadaju...

— Suviše znate — rekao je kockar. — Neće vas ostaviti na miru ako se vratite u grad.

— I ne mislim da ostanem — odgovorila je brzo — samo da uzmem neke svoje stvari i produžavam dalje, prema jugu... Meksiko mi je jedina šansa da im umaknem.

— Daleko je!

— Vredi pokušati. Ne gubim ništa... Hvala vam što ste mi pomogli.

— Još ne zahvaljujte — prekide je kockar.

— Da li...

— Neko je u blizini.

Ona se skamenila.

Gore, šarac je zarzao i otresao grivom. Kockareva šaka pade na dršku ukrašenu slonovačom.

— Ostanite ovde — tiho joj naredi.

On se uspuza do ivice, zaklanjajući se telom svog ždrepcu. Bilo bi ludost ostati i čekati da ih otkriju.

Trebalo je da im krene u susret umesto da ih sačekuje.

Međutim, nije računao da bi ga mogao izdati konj na kome je jahala žena. Iznenada, on je otrgao uzde od žbuna i jurnuo nekuda!

Verovatno je, oslobođen sedla, poželeo da umakne od nove mogućnosti nošenja tereta kroz vreli avgustovski dan.

A možda je osetio svog gospodara sa ranča?

Tutanj kopita je zamro.

Nastupila je tišina; obod kockarevog šešira krenu naniže, a u očima se nakupljeni led istopi i pretvori u vatru.

— Indijanci, hm! — procedio je.

Tri čudne siluete pogleda oborenog na tle pred sobom, jahale su mrkove i držale pripravne „vinčesterke.”

Dvojica su bili nagi do pasa, preplanule kože, iskićeni perjem i narukvicama po rukama, od ramena do šaka.

Treći je nosio pončo i šešir, ispod koga je vijorila duga crna kosa.

Trake preko čela i nekoliko orlovi per a nisu odavali pripadnost određenom plemenu. Nisu ni mogli, jer su sva trojica bili belci!

Preko golih prsiju nosili su rede-nike, a za pojasom noževe.

Kundake pušaka oslanjali su o desnu butinu a cevi, okrenute nebu, svakog trena bile su spremne da se spuste i izbace plamen.

Lica su im bila surova, namračena i napregnuta od paklenog bdenja nad tragovima.

Čovek sa pončom i šeširom, ukrašenim samo jednim jednim perom crvenkastog vrha, pokatkad bi dizao pogled prema nebu. Verovao je, valjda, da je begunica negde skončala i da će njen položaj odati lešinari.

Sva trojica su nosila duge kose istih boja i prilično su se lako držali na neosedlanim konjima.

— Delgado — tiho je dozvao jedan čoveka sa pončom — pogledaj ovo!

Ovaj je skliznuo sa sedla i prišao jednom kamenu, na kome se ocrtavala „rasekotina“.

— Od potkovice? — upitao je razgolićeni momak konjaste vilice i sitnih očiju.

Delgado klimnu glavom.

On je i kožom, i izgledom, i pojavom bio najslbličiji Indijancu. U stvari, odmah se videlo da je melez: imao je iskošene oči, izbačene jago-

dice, povijen nos i snažnu vilicu sa tankim ustima, kroz koja su retko izlazile izlišne reči.

— Mora da su u blizini — nastavio je momak, ushićen svojim otkri venjem.

— Neće biti, ako ne ućutiš — dobacio je Delgado monotonim glasom.

Rukom je opipao trag, zatim produžio pogledom dalje, kao da prati jahače na razdaljini od svega nekoliko jardi.

— Naši su — šapnuo je momak, šireći svoj osmeh u ogroman luk ispunjen isto tako ogromnim zubima. — Šta ti misliš?

— Ne misli, traži — odgovorio je Delgado i gurnuo pušku pod pončo.

— Da se razdvojimo?

— Ne — odmahnu Delgado i podiže uvis dva prsta. — Dvoje je...

Još neko vreme je razgledao trag, a onda se bacio na konja poput mačke.

— Mogu njihovi konji, mogu naši — promrljao je kroz zube.

— Slomiće noge — odazva se drugi. — A mi vratove...

Melez je kolenima stegao sapi svog mrkova i izdigao se da pogleda okolo. Njegov pogled bio je oštar, brz i neuhvatljiv. Ništa mu nije moglo promaći, pa ni zvuk kopita sa istočnoj strani.

Cev puške mu izbi ispod ponča.

I ostala dvojica su uhvatila taj odjek; bili su spremni da otvore vatru na svakog drugog osim na ženu.

Čekali su i čekali.

Sivac je uskoro izronio iz oskudnog grmlja, njišteći. Bio je rasedlan, sam, ali radostan što je u blizini poznatih.

— Pakao — razvedri se čovek sa dva srebrnasta obruča oko leve mišice, pa to je moj Vihor!...

Konj je stao uz bok mrkovu i onjušio koleno svog vlasnika.

— Još kad bi umeo da govori — javi se drugi.

— On govori — reče Delgado. — Blizu su.

— Kako znaš?

— Nema sedla, znači: odmaraju.

— A zašto je pobeo?

— Osetio je Džima... Znači: blizu su.

— A Munk?

— Javiće se kad treba — odgovori Delgado. — Pucajte u svakog. Bez opomene. Tako kaže „Čif“.

Oba razgoličena gonioca se zгледаше.

— „Čif“? — namršti se onaj koga nazvahu Džim. — Ti znaš glavnog, a mi ne... Zašto ga ti znaš samo, mešanče?

— Delgado ne brblja — odgovorio je ovaj lakonski.

— Idemo — preseče ih drugi, naterujući svog konja između. — Inače se ne smemo vratiti bez nje...

— Koliko su blizu? — pitao se Džim.

— I suviše — zateče ih iza leđa metalni glas.

Odjednom su sva trojica ostala nepokretna. I vazduh oko njih kao da se skamenio.

Delgado je bio u pravu: i suviše su brbljali. Nisu računali da oni mogu biti ti koje čeka iznenađenje. Samo, koga je to srela i uza se stisla prokleta devojčura sa „Device“?

— Polako ruke gore — dobacio je Holidej, iznikao iz kamena poput sablasti. Obe ruke bile su mu ispunjene koltovima. — I bez micanja ispod ponča, Delgado!

— Poznajesh me? — upitao je melez preko ramena.

— Čuo sam ti ime.

— Ko si ti?

— Puške dole, džentlmeni. Razgovaraćete uz put, međusobno.

— Biće bolje da produžite, mister — savetovao je momak sa konjskom vilicom. — Ovaj kraj nije zdrav za strance.

— Neće biti ni za vas. Sjašite!

Izgledalo je da im to ne pada na pamet.

— Čekaću vrlo malo.

— Ni nama se ne žuri — odgovorio je cinično ovaj. — Imamo neograničeno vreme, čoveče.

— Zaboleće vas ruke.

— Ko to kaže? — naruga se momak i munjevito iskosi svoje telo. Učinio je to u najboljem stilu indijanskih jahača, koji su, nekada, kružeći oko zapaljenih karavana ili desetkovanih plavih bluza „nestajali“ sa konjskih leđa i pucali ispod njihovih stomaka ili preko vratova.

Drugog izbora i nije imao.

Ali, varao se ako je mislio da će time zamazati oči slavnom kockaru.

Istina, poneti naglim pokretom, ostali konji su zanjihali svoje jahače.

Ne pomerivši se sa svog mesta, iz niklovanih cevi svojih „linkolna“ čovek iz Džordžije otposla olovni tovar u pomahnitale desperadose.

Jahač, zvani Džim, dobio je prvi zrno u butinu, ne stigavši da do kraja sprovede svoj trik. Umesto da se nanovo uspravi na konju, sunovratio se na zemlju, urlajući.

Kockar je potom odskočio prema steni jajastog oblika, zarivenoj širim delom u tle.

Desni ispražnjeni kolt klonu naniže, levi nastavi da talasa Delgadov pončo. Melez je iznenada ostao bez puške i obe ruke suknio u nebo!

Zatim je nastao tajac.

Treći jahač je davno bio zbačen sa preplašenog mrkova. Pri padu je udario u kamen i ostao ošamućen. Njegov konj odjurio je padinom, bez tereta, u skokovima izbacujući zadnja kopita kao da se brani od nevidljivog napadača.

Melez je jedini ostao na svom mrkovu.

Njegove blistave, ispitivačke oči počivale su na paklenom strelcu ispunjene i mržnjom i divljenjem.

Holidej napuni svoje doboše, ne ispuštajući iz vida nijednog od njih.

Ranjen u butinu, Džim je ječao i psovao na najčistijem engleskom jeziku. Zatim je besno zbacio sa sebe periku, kao da mu je ona bila jedini krivac što je dobio olovo u mišić.

Delgado nije izgledao uplašen. Naprotiv, krajičak usta lagano mu se razvlačio u osmejak. Čovek koji potroši toliko zrna a ne ubija, ili je luda poštenjačina, ili tek priučeni revolveraš.

— Ovog puta si iznenadio Delgada — dobacio je melez. — Ali, ne sledeći put.

— Otkud znaš da će biti sledeći?

— Znam! Ti me nećeš sada ubiti. Kasnije ja ću tebe.

— Da to okončamo sada?

— Delgado ume da čeka.

— Onda sjaši!

Poslušao je; odmakao se od konja, napregnuto iščekujući kockarevu odluku. Njegov pogled krišom bi zalutao na neku drugu stranu, što ne izmače Holideju.

— Čekaš nešto Delgado?

— Ne.

— Čekaš, znam ja... Ali, kasno će biti.

Melez je ćutao.

Holidej ravnodušno pokupi „vinčesterke“ i snažnim zamahom ih baci preko ivice, niz strminu. Nisu bile daleko odbačene, ali neupotrebljive svakako!

Onda je dohvatio sivca za uzdu, a preostala dva mrkova naterao u beg sa dva hica ispaljenih iznad samih ušiju.

Ispratili su ih žalosni pogledi Delgada i njegovog ranjenog prijatelja. Treći je tek dolazio sebi.

— To nije fer — skoro je zakuckao Džim.

— Nije naravno — složi se koc-
kar. — Kao što nije fer da tri leši-
nara gone drogiranu curu.

Pogledali su se.

— O čemu on to sanja — pravio
se nevešt Džim, pritiskujući šakama
ozledjeno mesto.

— Sanjaj ti, burazeru, dok budeš
hodao u čarapama!

— I to... — jeknu ovaj. — Onda
nas bolje poubijaj ovde, jer ako te
budem ikada sreo u životu...

— Štedi snagu — preseče ga koc-
kar i uperi kolt. — Izuvajte se, sva
trojica!

Delgado se nije protivio; samo
mu je pogled odavao šta oseća.

Pa ipak, vatra iz njegovih očiju
nije mogla da se meri sa ledom
kao čelik izglaćanim zenicama čo-
veka iz Džordžije.

— Muuuunk! — drao se Džim, ne
želeći da ostane bos. — Gde si,
pasji sine, proketo kopile, gde si
sada...

— Tako samo kojot zavija —
otrese na njega melez.

— Kojot ili ne, zašto se ne po-
javi?...

Kockar izbací hitac i skide potpe-
ticu sa desne Džimove čizme. Za-
bezeknuti lupež za trenutak nije
imao glasa — a onda krenu s izu-
vanjem.

— Četvorica vas je? — više je
potvrdio nego pitao Holidej. — Zaš-
to se odvojio Munk?

— Pogadjaj, prokletniče — urlao
je ranjenik.

Delgado je stajao kao kip, obavi-
jen pončom, okovan mržnjom pora-
ženog u duelu u kome nije ni umeo
ni mogao da se suprotstavi protiv-
niku.

Gledali su kako stranac kupi čiz-
me i baca preko ledja Džimovog
sivca; gledali su kao hipnotisani, ne
opažajući da se ispod ponča Del-
gadova ruka latila noža za pojasom.

Kockar ispruži laktove i pogleda
u meleza.

— Biraj — dobacio mu je — da
to sačuvaš za pumu, ili da ostaneš
bez šake.

Delgado izvuče ruku, a licem mu
preleti trzaj.

Nekako je, istovremeno, sve na
njemu klonulo pred potpunim slo-
mom. Čovek u crnom čitao mu je
misli i predviđao svaki potez.

To i nije bio čovek, već demon!

Neka ga Manitu zgromi!

Odjednom, vrisak žene zaparao
je usijani vazduh!

Holidej je znao odakle potiče. Že-
na se nalazila u opasnosti u vrtaći
gde ju je ostavio. Jednim panter-
skim skokom vinuo se na usplahi-
renog konja i dograbio za grivu.

Istog trenutka, odjeknuo je puš-
čani pucanj.

— Munk! — skoro histeričnim
glasom oglasio se ranjenik sa zem-
lje.

Holidej natera sivca na njega, jer
mu se nalazio na putu. Kratak uda-
rac petom, i konj prelete preko za-
prepaščenog lupeža, dočekavši se

na prednje noge i nastavivši trk kroz šibljak načičkan kamenjem i patuljastim kaktusima mrkih boja.

Kada je čovek iz Džordžije izbio na ivicu koja okružuje vrtaču, njegov šarac nalazio se, uznemiren, na drugom kraju.

Tutanj žestoko gonjenog sivca trgao je čoveka poluokrenutog leđjima, koji se taman spremao da pošalje novi hitac ispod sebe.

Izmučen neravnim terenom, konj je posrnuo.

Mačjim skokom Holidej skliznu na zemlju i istrže kolt s levog boka.

Sivac se stropoštao, rzajući i bacakajući nogama, suviše umoran da bi napustio iznenada ugodan položaj na zemlji. Ostao je frkćući, načuljenih ušiju i raširenih nozdrrva.

Kockar poslao olovo od sebe; fijuknulo je opasno blizu dugokose, tamne perike pričvršćene šarenom trakom za čelo.

I ovaj je bio preplanule kože, nag do pojasa, ali zarastao u salo. Pa ipak, uprkos debljini, hitro se dokopao sedla.

Novi hitac okrznu mu mišicu i ureza crvenu brazdu po koži.

Nije imao vremena da se sukobljava sa đavolskim jahačem. Krenuo je u beg, udarajući kundakom po sapima životinje ispod sebe.

Holidej ga pusti da umakne. Požurio je prema ženi.

Ležala je licem zarivenim u kamen; rame joj se rascvetavalo od

krvi. Odmah je zaključio da nije mrtva, ukoliko je pogodjena samo na tom mestu. Ali, nije ni bezopasno po nju, ako se ne nadje pod lekarskom rukom.

Prišao je i ocenio da je metak pogodio pod neugodnim uglom, odezgo.

— Boli? — pitao je

Ona otvori oči.

— Ipak su me stigli... — istisnu,

— Ne brinite, ostaće vam samo ožiljak — podiže je kockar i ponese uz padinu prema konju. Stavio ju je na šarca a onda se vratio po sedlo i namestio na sivca, koji se u medjuvremenu podigao.

Zatim je uzjahao Miga i pridržavao ženu da ne padne. Put pred njima nije bio kratak.

— Ima li Frederiksborg doktora? — upitao je.

— Ima... doktor Džajl...

— Malo posle ću vam oprati ranu i previti. Toliko mogu zasada dok ne stignemo u grad.

— Daleko je...

— Stići ćemo.

— A... ona pucnjava? — upita tiho, klonuvši telom sasvim na njega. — Jesu li... oni?

— Jesu! Odustali su od potere.

— Ne verujem...

— Nije važno šta verujete. Ma, nje govorite, biće vam lakše.

Ždrebac je kao od šale podnosio dvostruki teret, bar u prvo vreme. A kada je počeo da pokazuje znake umora, sunce je već gubilo svoja

užarenost i prepuštalo senkama predeo oko Frederiksburga.

Čovek koji je ranio devojkę umakao je na jednu stranu.

Ako se ta strana zvala grad — onda je morao da se negde preobuče i da najavi dolazak stranca koji se umešao u poslove koje ga se malo tiču.

U stvari, nisu ga se ticale baš ništa!

Zakon je bio tu da spreči ili suzbija poroke, a njegova dužnost je da ranjenu devojkę odnese samo do lekara. Ništa više.

Malo kasnije, pojahao je drugog konja. Šarac je hodao iza njih.

Po drugi put naleteo je na procep bez ikakvog znaka da se tu može proći. Nijednog mosta, ni običnog balvana, samo duboka pukotina koja se pružala u nedogled.

Žena se povremeno trzala iz polumesvestice.

— Molim vas... ne dajte da me ponovo... ne dajte...

Holidej je ćutao. I jahao.

Činilo se da je uopšte ne čuje.

XII

Kasno popodne, skoro pred sumrak, u grad je ujahao čovek iz Džordžije, sa već onesveštenom devojkom.

Ljudi zatečeni na ulici nemo su posmatrali kako visoki, u tamno odeveni stranac upravlja šarca

glavnom ulicom, sa ženom ispred sebe čiju glavu pridržava desnim ramenom.

Njegovo odbojno, nedokučivo lice zatvorilo je usta radoznalcima, čiji su koraci odjekivali paralelno sa kopitama konja.

Najzad se jedan odvažio da priđe. Bio je to neki omalen, postariji i proćelav čičica, sa cvikerima na nosu, opasan plavom keceljom.

— Hoćete li doktora, mister? Tražite li ga? — interesovao se.

— Zar izgledam kao neko ko juri za muzikom?

— Ne, ali... Doktor Džajl je u onom pravcu — pokazao je prema „četvrti dvospratnica“. — Šta se desilo?

Nije dobio odgovor.

Čičica je zaostao, žmirkajući prema neobičnom jahaču pogleda hladnijeg od decembarskog mraza!

Desetak minuta kasnije, vrata velike, lepe kuće sa zidovima prekrivenim divljom lozom otvorio je Džeri Džajl.

Nije bio malo iznenadjen prizorom ispred sebe: stranac, visok i „natovaren“ sa dva kolta, pridržava bleđu ženu u crnoj haljini, sa grubo previjenim ramenom.

Doktorovo lice kao da se pretvorilo u trougao, sačinjen od sastavljenih obrva i debelih, poluotvorenih usta u čudjenju i iščekivanju.

— Gospode — procedio je — šta se desilo?

— Samo jedan pacijent, doktore — odgovorio je Holidej i ne čekajući poziv uneo ženino telo unutra.

— Ovuda — požuri Džajl ispred kockara i uvede ga u prostranu, svetlu prostoriju sa dva kreveta. Mirisala je na lekarije, čaršavi su bili beli poput snega, instrumenti raznih oblika i veličina poredjani po stolu, u vitrinama bočice, knjige i kese sa nerazumljivim natpisima.

— Položite je tu.

Holidej nežno spusti ženu. Džeri Džajl pridje i nekoliko trenutaka ostade nepomičan, osmatrajući je.

— Videću šta se može učiniti — rekao je zatim poslovno, prilazeći pumpi za vodu ugradjenoj u specijalni radni sto. — Metak je ostao unutra?

— Verovatno.

— Šta vam je ona?

— Ništa!

— Zaista? Odakle je nosite tako?

— Ako mislite na vreme, ima nekoliko časova.

Doktor obrisa ruke o peškir i počeo da prebira po instrumentima. Holidej nije želeo da se nameće; frederiksburški lekar je verovatno znao svoj posao.

— Zar je vi ne poznajete? — upita, hvatajući se za bravu.

— Možda sam je vidjao... Sačekajte napolju, ako nemate nameru da produžite svojim putem?

— Sačekaću — odgovori kockar posle kraćeg oklevanja.

A trebalo je da se jednostavno

udalji i zaboravi na ceo taj događaj. Ipak, ova nesrećna žena, ili devojka, zaslužila je bar da sačeka nekoliko minuta pred vratima.

Uzeo je cigaretu i zapalio.

Iznutra se nije ništa naročito čulo. Zvecnuli su instrumenti, za kratko, a onda se doktor Džajl pojavio na vratima.

— Rekoste da vam nije ništa? — upitao je, skidajući beli mantil sa sebe odmerenim, elegantnim pokretima čoveka koga mali grad nije mogao da sputa i da mu oduzme manire svetskog čoveka.

— Rekao sam.

— Ni rod, ništa?

— U čemu je problem, doktore? — nabra obrve kockar.

— Umrta je...

— Umrta? Nemoguće — bio je iznenadjen svojim glasom i sam Džordžijanac.

Džajl bespomoćno sleže ramenima, skrušenog izraza.

— Mislim da je izdahnula možda pred samim vratima.

— Šteta — procedi Dok i udje unutra. Džajl ga je pratio.

Žena je izgledala neobično: lice joj nije bilo onako mirno, već se pretvorilo u grč. Krajevi usta krenuli su negde prema bradi i tu se skamenili. Između obrva uklesala se bora.

Holidej prisloni uho na njena prsa... Ništa.

Polako je podigao glavu i skinuo šešir.

— Šteta — ponovio je još jednom.

— Žao vam je? Otkad je poznajete, stranče?

— Rekoh: pre nekoliko sati. Sreo sam je, tamo, na severu. Jurila su je četiri komančerosa.

— Četiri?... Šalite se! Ko bi jurio jednu ženu sa tolikom vojskom — skoro se nasmeja Džajl. — Izgledate umorno, pa predlažem da popijemo nešto...

— Radije bih vam posavetovao da odete kod šerifa.

— Naravno, to tako i ide, ali...

— Potražite ga odmah.

— O čemu se radi? — povede Džajl kockara u hol i ponudi fotelju. Dok se ovaj predomišljao da li da sedne ili da se udalji, doktor je već stavio kristalnu bocu sa poznatom bojom bredija.

— Imao sam vremena da saslušam njenu priču — rekao je Holidej.

— Imam li i ja da saslušam vašu?

— Kad je već mrtva... Zaista je ne poznajete?

— Ne mogu da se setim. Nisam je lečio.

Kockar u kratkim crtama ispričao njihov razgovor. Za sve vreme, Džeri Džajl je sedeo nepokretan, oborene glave, ne prekicajući ga.

Kada ih je, posle toga, zapljusnula tišina i kockareva šaka pala na čašu sa pićem, frederiksburški lekar je ustao i počeo da šeta.

— Ne mogu da verujem — kazao je — ali moram. Sve to zvuči uverljivo iz vaših usta, gospodine! Pa, to je... to je užasavajuće! Neverovatno! To je čitava organizacija kriminalaca. I to ovde... Ovde!

On dohvati svoju čašu i isprazni je u jednom dahu.

— To je podzemlje, čoveče — nastavio je da šeta i da pada u vatru. — Ja kao lekar najbolje znam kakve su posledice kod onih koji uzimaju drogu u nedozvoljenim količinama. A neko se na tome bogati! Kusek o tome nema pojma, siguran sam. Otići ćemo kod njega iz ovih stopa!

— Mene ne mešajte — prekide ga kockar.

— Kako? — zgranu se lekar i prestade da hoda. — Pa, vi ste ključni svedok! Vi ste to čuli, ne ja. Samo potvrdite ono što ja budem rekao, ništa drugo! Nadam se da ćete to kao savestan gradjanin ove zemlje učiniti bez oklevanja.

— Amin! — dodade Holidej i otpi brendi.

— Gospode, šta sam sve saznao u ovih pola sata. To je da pamet stane, gospodine... Opijum je gori od trgovine robljem, gori od kuge, od... To je zlo ovog i budućeg veka! Zapamtite: ja, kao lekar, organizovaću otpor jednom takvom zlu...

— Doktore, umesto parola bolje da odete kod šerifa — mirno ga prekide Holidej.

— U pravu ste — nakašlja se Džajl. — Malo sam se uzrujao, ali, neka to sačeka posle. Idemo kod šerifa! Smesta!

— Ja bih prvo kod pogrebnika.

Frederiksburški lekar s negodovanjem se zagleda u kockara.

— Gospodine — rekao je, povlačeći dva puta gajtan kraj vrata — ja nisam kasapin, nego ugledan lekar. Devojka će biti smeštena na pravo mesto, imam ljude za takav posao. Uvek sam snosio troškove za pacijente bez porekla i...

— Je li ovo dovoljno? — izvadi Holidej deset dolara iz džepa.

— Rekao sam da ja snosim troškove — odbi Džajl. — Ako bih primio vaš novac, pogazio bih svoje principe. A na principima počivaju čvrsti temelji društva i ličnosti.

— To uglavnom samo lepo zvuči — nabaci Džordžijanac.

— Možda iz vašeg ugla.

— Moj ugao je uvek crn — priznade ovaj.

— Ko ste vi?

Ali, kockar je već izlazio napolje.

Doktor Džajl stavi šešir, navuče kaput i instiktivno ponese kožnu torbicu. Od nje se, izgleda, odvajao samo kod kuće.

Holidej povede šarca; drugi konj ostao je, ispružajući vrat u pravcu ždrepcsa sa kojim je prevaleo dobar deo puta.

— Onaj konj... — ogłosi se lekar.

— Pripada jednom od napadača —

odgovorio je Holidej ne zastajkujući.

— Možete ih sve opisati?

— Ako treba...

— Nije moje da konstatujem, ali, neverovatno zvuči da ste uspeli da ih se sami rešite? To bi mogao samo poseban kalibar ljudi. Slušao sam da okolo lutaju komančerosi i odbegli Indijanci iz rezervata, ali, niko nije umeo da ih opiše. Bar dosada.

— Doktore, rekao sam vam da to nisu Indijanci nego belci, kao vi ili ja — rekao je Holidej.

— Sigurni ste?

— Ako vam je i šerif nepoverljiv, sasvim mi je lepo da ga ne vidim.

— Samo vi podjite — užurba se Džajl — i oprostite što sam radoznao.

Zatim su čuteći prešli put do Kusekove kancelarije. Lekar je uvek izbijao napred, zaboravljajući na lagani, odmereni hod neobičnog stranca, iza čijeg se šešira klatila šarena njuška divnog indijanskog ždrepcsa.

Čuvar zakona sedeo je za svojim stolom, s čizmama na ivici. Prostorija je bila čista, ukusno nameštena, čak i suviše ukusno za jedan takav manji grad kakav je bio ovaj zapadno od Kolorado Rivera.

Kad je ugledao lekara, brzo je spustio noge i podigao se.

— Doktore Džajl?

— Šerife, važne novosti — brzo je izgovorio lekar, uzmičući u

svakog meseca

DOK HOLIDEJ

najbolje priče vesterna

stranu da bi se Holidej ukazao ceo — radi se o fantastičnim stvarima.

Kockar u jednom dahu proceni Kuseka da je ljigav, pritvoran, pod-mukao i lukav. Imao je previše sala za svoje godine, ali i previše sjaja oko sebe. Čovek sa zvezdom, kome je stalo da na tom mestu ostane po svaku cenu.

— Šta se desilo? — raširio je Kusek ruke i odmah otvorio ormarić sa pićem. — Da nisu stigle trojke? III...

— Nije vreme za šalu — suvo ga prekide Džajl. — Moraćeš da brže podižeš stražnjicu. Ugroženi smo opasnom boljkom.

— Nemoj mi reći da je kolera, doktore...

— Opijum, šerife!

Šerifove ruke sa čašama zastadoše u vazduhu. Potom se lagano spustiše na sto.

— Kakva je sad to bajka?

— Ovaj gospodin — pokazao je doktor na Holideja — doneo je ranjenu ženu kod mene. Na žalost, izdahnula je, ali je njemu ispričala neverovatne stvari!

— Da čujemo — ponudi ih šerif da sednu. Lekar se sruči na stolicu, ali kockar ostade da stoji.

Lekar je, istini za volju, preneo sve ono što mu je Holidej kazao. U početku je prilično gestikulirao i naglašavao svoje sopstveno mišljenje, da bi kasnije mirnije priveo čitavu priču do kraja.

Holidej je sve vreme posmatrao Kuseka, koji je, svetsan toga, svoje

lice prigodno menjao i udešavao zavisno od činjenica.

Ma koliko mu izgledalo nestvarno, kockar je zaključio da čitava stvar u vezi ranča i orgija ne izaziva dubok utisak kod čuvara zakona.

Medjutim, on je na kraju ipak snažno lupio pesnicom o sto.

— Onda, to ne sme tako da ostane — ustao je i prošetao nervozno. — Ako je to istina, ja ću ih sve pohvatati!

— Bez velikih izjava, šerife — opomenuo ga je lekar prilično oštro. — Treba raditi brzo, ako znate šta mislim?

— Znam.

— Onda, kakav je vaš plan?

Kusek ponovo sede za sto. Obrve su mu se spajale pod nabranim čelom, u grozničavom traženju rešenja za celu tu iznenadnu zapetljanost.

— Sve počinje od ranče — kazao je i pogledao u hladno kockarevo lice. — Treba ustanoviti da on nije pust, nenastanjen, kao što se govori. A to nije teško, zar ne? Zatim... pritajiti se i čekati ptičice da ulete u zamku!

— Izgleda sve jednostavno — podsmehnu se Džajl — ali, uleteće nevažne ptičice, šerife! A šta s onim glavnim?

— O njima će ovi propevati!

— Kako, ako ga ne znaju?

— Pa, neko mora da zna — ljutnu se Kusek. — Ne može se voditi

organizacija preko dimnih signala, ne?

Džajl uputi pogled u Holideja, kao da očekuje njegovo mišljenje.

— Taj ranč je verovatno čuvan — rekao je kockar. — Najmiljeni su prurušeni komančerosi koji ubijaju svakog nezvanog na tom terenu.

— Zakon ne smeju taći — isprsi se šerif.

— To ćete nam ispričati kad vas donesu preko sedla.

— Zvaćemo vojsku!

— Onda će se privremeno razbežati, a ti ćeš biti budala, pred čijim će se nosom ponovo raspredati slične bahanalije — podviknu Džajl. — Moramo smisliti nešto pametnije!

— Čekajte malo — naroguši se Kusek — možda je sve to tako kako kažete... a možda i nije?

— Ne razumem? — smrče se doktor.

— Koliko znam, „Devica” je nenastanjena, put do nje nepremostiv. Možda je sve to deo neke igre? Ko garantuje da ovaj momak ne izmišlja? — upro je prst u Holideja.

— Ali... ona? Ona žena?

— I to mi je sve sumnjivo! — odreza Kusek. — Biće najbolje da se uverimo u to i odjašemo na ranč. Ako stranac bude u pravu, skinuću mu šešir...

— Skidajte vi šta hoćete — dobacu Holidej — ali, mene se to ne tiče.

— Kako?

— Moja je dužnosti bila da vam sve ovo kažem — produžio je kockar — ostalo je vaša stvar. Nemam nameru da kaskam preko stena do tog ranča. Žedan sam.

— Ali, šerif bi želeo neke dokaze...

— Neka ih nadje. Što se mene tiče, može i da ih ne traži. U svakom slučaju, gospodo, ja ću ovde prenočiti. Čekaću rezultat istrage, za slučaj da vam ustrebam. Ostalo me se ne tiče!

— Uostalom, ko ste vi? — osorno će Kusek. — Ličite mi na...

— Ne morate reći na koga — prekide ga Džordžijanac bezbojno. — Ako hoćete glavne za opijum, tražite ih ovde, a ne u polju.

— Možda imate neku ideju? — umeša se Džajl.

— Možda. Ali, ja nisam šerif, nego on.

— A ko ste onda vi, ako nije tajna? — ustremi se Kusek na njega. — Poverovao sam u tu bajku zato što je potekla iz doktorovih usta. A onda sam se zapitao: zašto bih verovao doktoru, ako to on nije doživeo, nego neko sasvim drugi, i to stranac. Možda ste lagali njega, a on mene. Logično, zar ne?

— Ipak, žena, pa ranjena... — usprotivi se Džajl.

— Vi raspravite o tome — prekide ga kockar — a ja bih potražio neku sobu, ako nemate ništa protiv?

— Imam — odgovori šerif. — Hoću da znam s kime imam posla. Nećete otići oдавде pre nego što kažete svoje ime?

— Je ste li zadovoljni sa Džimijem Smitom?

— Ko je to?

— Ja, recimol

— Ne verujem da se tako zovete — uzvratilo je šerif i zadenuo palčeve za opasač. — Imam ogromno iskustvo sa raznim ljudima, probi-svetima, hohštaplerima, kockarima... Vi se ne uzrujavajte, doktore, znam šta govorim!

— Ipak, ja mu verujem — insistirao je Džeri Džajl.

— Zašto?

— Jer je kroz Frederiksborg zaista prošlo dosta stranaca — nastavio je ovaj. — Dolazili su sa raznih strana, sećate li se one zabavne grupe „Ledi Džoner”? Sve same devojke! Bile su u gradu jedno veče, sledeće dve su iščezle, a pojavile se četvrtе, mrzovoljne, neispavane, umorne? Odmah su otišle iz grada, a da niko nije zapitao gde su bile?

— Gde bi bile? Na ranču? Smešno, doktore, pa ne ide to tako... Neko bi nešto opazio, čuo, video...

— Vredi li da čuje? — umeša se nehajno kockar. — Neko čuje, vidi, pa ga zatvore kao pijanog.

Rej Kusek se trže, lice mu potamne. Odmah je znao na koga stranac to misli, ali, pitao se otkud je i njemu poznat slučaj sa zmijarom Čarlijem Vebom?

Pa naravno!

Kako mu to odmah nije palo na um?!

Baš takvog ga je opisao Klaudi Vorn u svom izveštaju iz Tajope.

Visok, elegantan, u tamno odelo, neobični koltovi...

I pogled!

To je, dakle, bio on!

— O čemu je sad reč? — prenu se Džajl. Njegova ruka posegnu za torbicom, kao da je i njemu svega dosta i da bi najbolje bilo da gleda svoja posla, a odluku prepusti zakonu.

— Gospodin prebrzo donosi zaključke — suvo je kazao Kusek. — Možda je i on slušao Veba, kao što smo ga i mi ovde slušali i trpeli.

— Veb? Stari zmijar, pijanac? — prisećao se Džajl. — On je u takvom stanju, nekoj vrsti delirijuma zbog viskija, da ne bi bilo čudno da vidi i Abraham Linkolna kako ga časti pićem u nekom ovdašnjem salunu! — nasmešio se bespomoćno. — Na toga ste Veba mislili? — okrenuo se prema kockaru.

— Samo sam pomenuo mogućnosti — odgovorio je Holidej, lako izdržavši neprijateljski šerifov pogled. — Naravno, mene se to ne tiče — dodade — tu je šerif da sve dovede u red.

— Počnimo od vas — napomenu Kusek. — Još uvek čekam da čujem vaše ime, mister.

— Ne mora da kaže ako neće — uplete se Džajl.

— Ne bojim se svog imena — na-
dovezao se na to Džordžijanac. —
Pre će biti da je obratno.

— Hoćete da kažete...

— Samo to, šerife: moje ime pre-
poznawali su drugi i nasrtali na
njega. Ne želim da se sukobljavam
ni sa vama ni sa bilo kim drugim.
Imam svoj put.

— Čekajte... — odjednom pod-
skoči Džajl, prethodno odmeravaju-
ći Holideja uzduž i popreko; izgle-
dalo je da odnekud izvlači neka se-
ćanja kao stare, zaboravljene stva-
ri sa polumračnih tavana. — Možda
se varam, ali... Negde sam čitao
nešto! Tako su opisivali jednog čo-
veka...

— Čovek nije samo ime — doba-
cio je Holidej i napustio kancelari-
ju.

Doktor Džajl je gledao u tom
pravcu, čudnog izraza na licu.

Činilo se da je progutao neko ki-
selo, neprijatno piće.

— Pa, ko je on? — zareža Kusek.

— Neka me otruju — procedi
Džajl — ako nam to u goste nije
stigao Dok Holidej!

— Do đjavola! — opsova šerif.

XIII

Barmen u „Rajskom putu”, Lari
Tanherd, osetio je da u njegov sa-
lun stupa izuzetna osoba. On je bio
čovek od ukusa i procenio je da

stranac pripada retkoj vrsti Zapad-
njaka koji su, sa koltovima, spojili
i manire najviše klase.

Sumrak je u „Rajski put” naneo
njegove uobičajene goste.

Zato je ulazak čoveka iz Džor-
džije trgao iz monotonije sve raz-
govore. Tanherd je ostavio ljude s
kojima je malopre razgovarao i
krenuo duž velikog šanka, očekuju-
ći novog gosta.

Kockar nije ni okrenuo glavu po
sali.

Prišao je barmenu i, pre nego što
ga je oslovio, zapalio svoju miriš-
ljivu cigaretu, raskopčan, s vidno
isturenim drškama svojih „linkol-
na”.

Vlasnik „Rajskog puta” bio je
mali, nagizdani uobraženko, sa pre-
jakim parfemom što se širio s nje-
govog sveže obrijanog lica, s než-
nim rukama i zlatnim narukvicama
oko zgloba šake, oprezan, spreman
da se prilagodi svemu što je koris-
no po njega.

— Sobu — kratko je rekao koc-
kar.

Barmen je ispod šanka izvukao
ključ. Tu je bio utisnut i broj.

Holidej pogleda prema stepeništu.

— Gde može da se igra poker?

— Gospodine, u Frederiksburgu
postoje samo dva mesta za to: „Raj-
ski put” i Dadlijeva kantina.

— Znači, kod Dadlija?

— Ne — usplahiri se Tanherd —
gore, na spratu je velika sala za

kockanje. Ali, ne ulazite ako ste švorc...

— Zar jesam? — upita Holidej i stavi šake na drške koltova.

Barmen ustuknu.

Dok se peo, Džordžijanac je za trenutak odlutao mislima na čudnog gradskog šerifa. Ne samo da mu nije hteo verovati, nego mu je „promaklo” i da ga zapita za opise napadača. Melez kao Delgado si gurno nije bio nepoznat zakonu, a Kusek je izbegao takvo pitanje!

Tu je nešto smrdelo.

Bez obzira na svoju odluku da se ne upušta u to, kockar je instinktivno predosećao da će biti nekome na nišanu.

Ako je iole nešto moglo da „procuri” do onih koji su odgovorni za celu tu operaciju sa drogom i napuštenim rančom, onda će reakcija uslediti vrlo brzo.

Holideju će se morati zapušiti usta, nije bilo druge.

Čak i da je nastavio put, pratile bi ga.

Zato je rešio da istera stvar na čistinu u samom gradu.

S jednim okom na kartama, s drugim oko sebe.

Ispred velikih vrata na kraju hodnika stajao je krupan momak s cigarom u ustima. Na sebi je imao tesno pripijenu košulju i kravatu, uzane pantalone i širok opasač.

Holidej se uputi prema njemu.

— Da li se iza tebe igra poker, burazeru?

Momak se namršti, očigledno ne naviknut na ovakvo oslovljavanje. Izvadio je cigaru i dunuo dim u Holideja.

— Igra, ali nije za tebe, momak.

— Zašto?

— Ne verujem da imaš pedeset dolara.

— Tolika je propusnica?

— Baš tolika!

— Ja imam dve — reče Džordžijanac i izvuče svežanj novčanica pred čijom se količinom ovome rasiřiše zenice.

— A druga? — upitao je, kad se pribrao.

— Ova — nehajno izreče kockar i zabi mu cev u stomak.

Momku cigara ispade iz usta.

Odjednom se zagrcnuo i prebledeo.

Međutim, kolt đavolskog došljaka isto tako munjevito našao se na svom mestu, u futrolu.

— I ne nailazi mi s leđa — opo menu ga Holidej.

Redar ispred poker-sale ukloni se, još uvek zagušen duvanskim dimom koji je nepsretno progutao.

Tek kad mu se vrata zalupiše pred nosom, uspeo je da istisne kletvu.

Ali, ostao je na mestu, kao začaran.

XIV

Turobno raspoloženje frederiksburškog šerifa za trenutak je prekinuo dolazak Boba Skvitera.

Mesni puškar uneo je u kancelariju svoje glatko, masno lice i ta lasastu kicošku kosu, ali mu je smešak zamro pred potamnelim Kusekovim pogledom.

Iznenadenje je bilo veće kad je na drugoj stolici opazio Klaudija Vrna. A znao je, da takva scena ne priliči ni šerifu ni njima. Izričito je bilo zabranjeno da se viđaju zajedno, osim pred svedocima, u situaciji jama u kakvim se može naći bilo ko, kad se tiče grada.

— Ovog puta se nisu držali pravila.

— Čekamo samo tebe — odmah je rekao Kusek.

— Došao sam čim sam mogao — odgovorio je Skviter.

Kancelariju je osvetljavala, i to oskudno, samo jedna lampa, sa stola. Kroz zatvorene roletne spolja ništa se nije moglo videti. Pa ni sa da, kada je ušao, frederiksburški oružar jedva je primetio i treće lice, u uglu.

Bio je to Dankan Braun, ponovo odeven u svešteničko odelo.

— U Tajopi baš govore kako im je pop ubijen — dobacio je Skviter.

— Nije hteo brzo da se skine — iskezi se Braun. Po tom priđe Kuseku. — Ja odlazim — dodao je. — Sledeća pošiljka ne sme da bude pre decembra. Naravno, ukoliko sve bude u redu.

— Zašto ne bi bilo? — obrecnu se Kusek.

— To pitaj „Čifa“.

Braun pokupi svoj zavežljaj i odškrinu vrata. Ulica je bila pusta. On izmigolji iz prostorije, pognu skrušeno glavu i nastavi da korača.

Kad je bat njegovih koraka zamro, šerif pogleda u Skvitera.

— Dakle?

Oružar se prekrsti.

— Umro je od pića — odgovori.

— Zmijske više nema ko da lovi.

— Niko nije posumnjao u tebe?

— Nije! Nisam mu se ni obratio, jednostavno sam usuo prašak dok je mahao rukama i nešto brbljao. Posle toga su svi videli da se grči i umire...

— Jedan odlazi, drugi još gori dolazi — procedio je Kusek. — Čeka vas drugi posao, još noćas.

— Kako se zove?

— Dok Holidej! — značajno dobaci Vorn.

— Šta? Onaj kockar i revolveraš? — zapanji se Skviter. — Kakve veze on ima sa...

— Verovatno slučajne, ali opasne po nas — prekide ga šerif. — Ako ga ne likvidirate, možemo samo da se kupimo. Teren postaje vruć. Ubijen je jedan federalac, a ovaj kicoš je naleteo na Bibi Donovan...

— Kako je mogao?

— Kučka je uspela da pobegne sa ranča, i to na konju Džima Gavena. Kad su je već sustigli, ona je već bila pod njegovom zaštitom.

— Kako? — nije shvatio oružar.

— Koliko ih je bilo?

— Četvorica — objasni Vorn slatkim glasom. — Trojicu je razoružao, ostavio bez konja i čizama, samo je Munk uspeo da umakne, ravnivši prethodno Bdbi...

— Gde je ona?

— Ja znam gde je Holidej — prekide priču Kusek. — Mada tvrdi da ga se to ništa ne tiče, on je opasan kao zvečarka ako se zainati.

Skviter dovuče jednu fotelju i sede.

— Neću okupljanje — zareža Kusek. — Holidej je odseo u „Rajskom putu“, javio mi je Tanherd. Kooka se. Idite i završite s njim, kako znate!

— Čekaj — pobuni se Skviter — sad sam dojahao, iz one rupe, a ti me uvlačiš pod mrtvački sanduk! Nije isto imati posla sa Holidejem i Vebom! To je nešto sasvim drugo!

— Znam! Zato vas šaljem obojicu.

— A Delgado i ostali?

— Ko zna kada će stići, bosi i bez konja, a ja nemam ljude da im šaljem u susret. Samo Munka.

— Pa, dovoljan je i on?

— „Čif“ ne dozvoljava da jedan jahač vodi sa sobom tri osedlana konja kroz grad. U stvari, kažnjava one što nisu uspeli da se oslobode svedoka. Holidej ih može opisati u svako doba. Gaven je još ranjen, po njega će otići lično „Čif“.

— Znam kako to izgleda — smr-

će se Skviter i obrisao znoj sa čela. — Metak... i gotovo. Mrtvi najbolje čute.

— Naš posao je prljav o opasan. Ne sme da bude greške, jer, ako je dan zaglavi, odosmo svi na vešala. To vam je valjda jasno?

— Od početka — oglasi se Vorn. — Toliko smo se zaglibili, da je i naš čistunac Bob najzad umočio ruke u krv.

— Misliš da si vickast? — otrese se oružar.

— Nema smisla da daješ novac za moje usluge — cerio se Vorn. — Odsada ćemo zajedno. Jedan više ili manje, nije važno. Slažeš se sa mnom?

— I bez pogreške — naglasi Kusek. — Sve mora da izgleda ili po propisima, ili bez svedoka. Nema sredine.

— Ovog puta ćemo vam doneti njegovu glavu — obeća Vorn.

Kusek se nervozno nasmeja.

— Bolje sačuvaj svoju — dobaci. — Ako pogrešite, lično ću vas ubiti pod nekim izgovorom. Biću u blizini, po običaju.

Vorn obešenjački namignu Skviteru i kavaljerski mu otvori vrata.

Zatim su obdijica izišli u tek nađođu noć, bez zvezda.

Iznenadan, prohladan vetar prohućao je između stubova i zavukao im se pod rukave i leđa.

Kad su se našli na ulici, istovremeno su usporili korake. Skvitero

ve noge postale su olovnoteške, i nije verovao Vornovom optimističkom raspoloženju. Hulja je glumila vedrinu, da bi pokazala svoju nadmoćnost pred oružarom, a ovaj je znao da je i njemu prpa!

— Treba li da ti pričam ko je Dok Holidej — procedio je, zastavši ispred jednog zamračenog izloga. — Znaš li da bih najradije uzeo konja i pobeo?

— Kuda? — unese mu se Vorn u lice. — Organizacija ima u svakom gradu svoje ljude. Našli bi te... Osim toga, gde bi živio bolje nego ovde? Svršavaš sitne poslove a „lova“ kaplje poput kiše. Gospodin si, možeš da kupiš kuću, ženu, sve! Jednom mesečno se koc kaš i bančiš u Hjustonu, Dalasu, na morskoj obali Korpus Kristija... Mašeš dolarima kao novinom; svi ti se klanjaju... Kuda bi?

— Ovasno je — smrknuto odgovori Skviter. — Ne može večno da traje!

— To i „Čif“ zna. Kad bude vreme, preseliće se na drugi teren...

— A mi?

— I mi s njim. Ne misliš valjda da ostaneš ovde?

— Zašto ne?

— Možeš — smejuć se Vorn — ali sa krstačom iznad čela, ha-ha!

Skviter nije imao više volje za razgovorom. Čak je i ovo do sada bilo previše; njegov nazovi prijatelj Vorn lako ga je mogao otkucati pod izgovorom da postaje kolebljiv

i nepouzdan. A to je značilo, leš u potoku, ili jednostavno nestanak za uvek u bregovima.

Ušli su u „Rajski put“, obazrivo, razgledajući lica za stolovima. Bili su im poznati skoro svi; za svaki slučaj, naručili su viski kod Tanherda za šankom.

Barmen je pokazao očima na sprat.

Vorn je sačekao da se od njih udalji jedan prašnjavi kauboj, a onda tiho dozva Tanherda.

— Ko je sve gore?

— Probrano — isto tako tiho uzvratilo je barmen. — Niko nije ušao bez pedesetice. Dva su stranca.

— Dva?

— Da! Holidej i pre njega neki tip, bez ruke. Stočar iz Džordžtauna, prodao je veliki dželep garnizonu u San Antoniju, pa je rešio da ovde prokooka polovinu. Neće više.

— Kako se zove?

— Predstavio se kao Bert Darel. Imam utisak da bi rado „zagrizao“ u prašak... i neko devojče...

— Zaveži! — sevnula na njega Vorn. — Gledaj svoj šank i radi što ti se kaže. Jasno?

— Naravno, samo sam mislio...

— Drugi misle za tebe, idiote! Je li Stokvel gore?

— Jeste — odgovori barmen — drži „banku“, ali mi je naglasio da ne sme da vara, jer Holidej je kralj među pokerašima, a njemu se živi...

— Glupak! Pozovi mi Endži...
Ne, čekaj! Otići ću kod nje lično!

— Bez suviše kontakata — zadržaj ga Skviter, pazi da taj pokret ne privuče pažnju. Za svaki slučaj, smeškao se prijateljski. — Neka joj Tanherd prenese šta treba.

— U redu — složi se Vorn i istrže rukav iz Skviterove šake — reci joj neka se uvali Holideju u krilo i neka ga isprovocira koliko god više može...

— Samo to?

— Ona zna ostalo — iskezi se Vorn. A kada se barmen udalji, okrete se prema oružaru. — Podviknuću da je ona moja cura i po tegnuću kolt. Sačekaću da i on do dirne svoj, i, biću brži. Ti znaš da Endži i ja, ponekad... ha-ha!

— Ja bih izabrao nešto sigurnije — stisnuo je usta Skviter. — Suviše je buke! Neće valjati!

— Ti ćeš biti na drugom ulazu — smeškao se ovaj. — Ako ne budeš, onda se obesi sam. Imaš neku bolju ideju?

— Nemam zasada.

— Onda ostaje po mome.

— Zna li Endži šta smerаш?

— Naslućuje — kreveljio se Vorn — igrali smo mi takvu igru i ranije: ona pijana, ja ljubomorani, i strada onaj treći. Zašto bi Holidej bio izuzetak?

— Ne znam zašto, ali znam da jeste.

— Više neće biti...

XV

Kada je duga, široka haljina Endi Vilson zašuštala po tepihu, Dok Holidej je u rukama imao triling asova. Trebalo je odbaciti dve i sačekati četvrtog, ako ga bude htelo.

„Banka” je prestala da se nalazi pod kontrolom Harija Stokvela. Igrači su međusobno podelili megdan, stojički podnoseći poraze.

Desilo se da i Džordžijanac bude olakšan za dvanaest dolara, ali, nje mu to nije značilo ništa.

Njegova šansa bili su nervi; a imao ih je dovoljno jake da budu staloženi, nasuprot dvojici mesnih džentlmena.

Četvrti, bez leve ruke, vešto je vladao kartama sa desnom.

Licitirano je na tri hiljade dolara i dvojica su otpala. Nerado, ali sa razlogom: bili su tanki.

Ostali su samo Holidej i desnoruki.

On je mirno razgledao karte, preko njih i partnera.

Kockaru to više nije trebalo, to osmatranje protivnika i procenjivanje sopstvenih šansi. Možda se varao, ali mu se činilo da je ispod široke krznene jakne skrivena zdrava leva ruka, a samo spolja rukav uvučen u džep!

Čovek je bio negde između četrdeset pete i pedesete, snažan, hlad

nokrvan, s prosedim zaliscima, nakrivo nameštenog „melba“ šešira. Imao je izraženu vilicu, naročito donju, po čijem se vrhu kupila bra da poput gomile zemlje.

Oči mu behu uvučene u duplje, sitne, žmirkave ali pronicljive i suviše pametne za stočara. A tvrdio je sve vreme da je dobro prodao svoju stoku, da se zove Bert Darel i da hoće lepo da se opusti posle dugih noći dogona krda u San Antoniju.

Ta napadna govorljivost zasmeta la je jedino kockaru: bila je izveštačena, podmetnuta, iskonstruisana. Verovatno ga je osećaj varao, no, u svakom slučaju, tom se utisku nije mogao odupreti.

Te večeri samo se za njihovim stolom kockalo.

Bert Darel je položio karte i po gledom upitao Holideja koliko želi.

Ovaj ispruži dva prsta.

Malo posle toga, kraj njega je zamirisao fini, ženski parfem i do takla ga tkanina neke svilene haljine.

— Ja ću jednu — rekao je stočar, merkajući žensku priliku pored Holideja. — Stigla vam je po moć!

— Nisam u nevolji — odgovorio je Holidej.

— Kako nisi, dragi? — otegla je Endži Vilson glasom koji može da izgleda pijan, ali i vrlo senzibilan.

— Posmatram te celo veče i zak-

ljučila sam da ti ne mogu odole ti... Hoćeš jedno piće? Viski? Brendi? Za naš prvi susret, za...

— Što se ne okupaš? — uputi joj on tiho primedbu.

— Hoćemo zajedno, dragi? Biće nam lepo, samo... samo da ne čuje moj verenik... pakleno je ljubomoran, ali, neće saznati... On je glup, a ja i ti smo stvoreni jedno za drugo...

— Igramo li ili ne? — upita Darel, ali, bez ljutnje.

Endži Vilson bila je Tanherdova dama za gornji sprat, ne za salun. Postojale su dve, ali je Vilsonova imala tu sreću, ili nesreću, da se u „Rajskom putu“ sasvim nastani i da zavisi od njegovog vlasnika.

Bila je visoka, suviše visoka ali ne i mršava. Dugu kosu obično bi splela u debelu pletenicu i prebacila preko ramena. Lice su joj sačinjavale krupne ali skladne kosti, celina koja čini ženu na izvestan način i lepom i zagonetnom.

— Baci jedan pogled na mene, dragi — pozvala je ona kockara. — Nećeš se pokajati... — dodala je, pritiskujući mu obod šešira vrhom svojih snažnih grudi.

Malopredašnji partneri, koji su odustali od finiša ove partije, izmakli su stolice spremni da do kraja posmatraju nepredviđeni zabavni deo.

Hari Stokvel, „bankar“ poker-sa le naslutio je da su na pomolu nevolje i pokušao je da strugne na

zadnji izlaz. Međutim, tamo je zatekao napregnutog i smrknutog Boba Skvitera, i odustao.

Holidej je položio karte i ustao.

Kavaljerski je skinuo šešir pred osmehom Endži Vilson i naklonio se.

— Draga moja damo, posredi je sigurno greška — rekao je mirno.

— Ja nisam Dok Holidej, već ovaj ovde, i pokazao na Darel.

Bili su oboje iznenađeni.

Bert Darel se nije protivio, nešto zbog zbunjenosti a nešto i zbog nejasne slutnje da bi najbolje bilo da sačeka sa svojim negodovanjem.

Što se devojke tiče, na njoj je naglo izbrisan izraz pijanstva zamjenivši ga iskrenom nedoumicom.

Kockar je odigrao svoju „kartu“ i pogodio da je sve to bilo deo namještaljke.

— Nemoguće — kazala je Endži Vilson veoma bistrim glasom, pogledavši prazan levi rukav stočara iz Džordžtauna — meni su...

— Vama su rekli da sam to ja? — dopuni je kockar.

Njene oči preplavi srdžba zbog nesmotrenosti.

Istovremeno, u krivom trenutku, Klaudi Vorn je uleteo unutra. Vre me koje je devojka trebalo da potroši i nađe se u krilu žrtve bilo je isteklo. Vorn je otvorio usta da izbací već uvežban monolog, a našao je neočekivan prizor: Endži je stajala ljuta i neodlučna, kraj nje

kockar gotovo ironično spreman da ga dočeka... i on se razbesni.

Za trenutak kroz mozak mu je prostrujala misao da nema odstupanja; strančeve ruke bile su spuštene, a njegova na koltu.

Bilo je izlišno da pravi galamu.

Povukao je revolver i oroz...

Sve je kratko potrajalo, sve je moglo da se sagleda sa strane, ali teško da se opiše!

Vorn je ispalio hitac, ali delić sekunde posle munje koja se šiknula s Džordžijančevog boksa, ispred zalepršanog kraja dugog, crnog kaputa. Vrisak Endži Vilson poklopio je tresak suprotnih vrata kroz koja je nasrnuo Bob Skviter.

Holidej se okrenuo, ali, nije imao potrebe da puea.

Bert Darel je već imao u ruci dugocevni kolt i oborio napadača na pod.

— Ne volim da umrem s leđa — rekao je stočar.

— Nije vama pretiło — dobaci Holidej.

— Ko zna?

Uplašena, devojka je sa šakama na ustima posmatrala dva pala čoveka. Skviter je stenjao prostreljene podlaktice, a Vornu je ponestajalo daha pod smrskanim plućima.

— To je tvoj verenik? — upita Holidej devojku, pokazujući Vorna.

Klimnula je glavom, ali vrlo neubedljivo.

— On te je poslao?

— Ne...

— Koliko dobijaš za tu igru, na sat ili...?

Ona je uzmicala.

Stokvel se nije micao od zida. Bio je zatrašen brzom i smrtonosnom paljbom kockara i stočara. Po znao je Vorna i Skvitera kao vr sne revolveraše i iskusne borce. Ali, u poređenju sa kockarom nisu imali šanse. Čak i da se nije umešao stočar, Holidej bi bio u stanju da sravni puškara sa zemljom!

Darel je još jednom pogledao svoje karte.

— Čini mi se da sam izgubio — reče. — Da li sam dobar sa fulom, mister Holideje?

— Ne!

— Onda je sve u redu. — baci on karte i zadenu oružje za opasač. — Šta mislite, ko bi sad trebalo da se pojavi?

— Šerif — odgovori kockar pokupivši novac.

— Zašto ne barmen? Ili neko drugi?

— Ovde je zakon na pravom mestu i u pravo vreme — zaključio je Džordžijanac. Pogled mu se zaustavi na Vornu; na žalost, nije mu bilo spasa. Krv mu je izbijala na usta. Holidej okrete glavu.

Bez obzira na sve okolnosti, on nije želeo da ubija, čak i kad je nateran na to. Ovog puta, Vorn mu se sam poturio pod olovo, suviše uveren da je u preimućstvu. Da je čeka duže nego što jeste, možda bi bio pogođen ne samo on nego i devojka.

— Brzi kao i uvek — promrm-lja za sebe Darel, zaustavivši oči na teškim Holidejevim koltovima.

Vrata su se lagano otvorila i široko, mesnato lice Reja Kuseka ušunja se u prostoriju s vidnim razočarenjem i zaprepašćenjem.

Metalna zvezda sijala je na „kruni“ šešira a ruka sa koltom bila je uperena u kockarev stomak. Na stočara nije ni obraćao pažnju.

— Bilo je fer, šerife — preduhitri ga čovek iz Džordžije, raširivši prste.

Kusek je disao teško; nekoliko puta je pogledao po svojim ljudima, ali nije im mogao pomoći. Vorn se već hladio, a Skviter nije smeo da mu pogleda u oči.

— Fer, dakle? — zapitao se šerif, ispunjen neskrivenim besom. — Jedan mrtav, jedan ranjen, a vi kažete fer?

— Bio je napadnut — javi se Darel.

— Ja kažem da je to ubistvo — zaurila Kusek, iskrivivši usta. — Nema fer borbe gde se pojavi Dok Holidej! Nema!

— Možda tu vrede i svedoci — opet će Darel, mirnije nego što bi se to očekivalo. — Ukoliko ova dama i ovaj momak neće, ja mogu... I smem.

— Ne priznajem nikakve svedoke — razgoropari se Kusek. — Vi ste uhapšeni, Holideje! Ako samo pokrenete ruke, ustreliću vas!

— To biste i voleli? — podsmeh-

nu se kockar. — Bilo bi kraće... i lakše.

— Možda, ako pokušate — izmaće se Kusel i napravi mu put prema izlazu.

— Samo trenutak — podiže se sa svoje stolice Bert Darel. — Ja garantujem za njega! On se branio!

— Ne primam ničije garancije — odbi Kusek.

— Ipak ćete morati — skoro blagim glasom ga upozori Darel.

— Ko to kaže?

— Ja!

— Vi? Ko ste uopšte vi?

Darel se približi korak prema Kuseku i izvadi neku značku na maloj, kožno podlozi. Čuvar zakona u Frederiksburgu buljio je u to lica blede kao zid. Skoro se zanjihao.

— U tom slučaju — promućao je i brzo strpao kolt za pojas — ako mogu da vam... ja ću... Ja se izvinjavam za ovo, ali znate kako je...

— Naredite da se iznesu ovi ljudi, ukoliko znate ko su?

Kusek zatrepta.

— Oni? Jedan je besposličar — pokazao je na Vorna — zadavao mi je uvek glavobolju, a ovaj je puškar, verovatno je bio pijan, ne znam ni sam... Stokvel — skoro je ciknuo prema „bankaru“ Tanherove poker-sale — pozovi Majlsa od vrata i odnesite ih napolje! I svi ostali napolje!

Endži Vilson je uspela da se za-

jedno s njima iskrade. Niko je ne zaustavi.

Čuvar zakona u Frederiksburgu je odjednom izgubio svoj „glas“; iz gledao je nekako manji, postao je nespretni i zbunjen poput mališana uhvaćenog u krađi jabuka.

— Otkud vi... ovde... — pokušao je da pokrene razgovor sa smrknutim Darelom.

— Tražim svog pomoćnika — upi ovaj pogled u šerifa. — Da li vam se javio?

— Meni?

— Da, vama. Zove se Mongib. Imao je specijalnu misiju da prati trgovce opijumom.

— Ali, ne... Zašto ovde? Zašto meni? — iščudavao se Kusek.

— Gde god se zaustavljao, javljao mi se telegramom. Odavde nije.

— Možda... možda nije stigao?

— Zašto nije? Misija je bila poverljiva, mogao je jedino da se zadrži van grada na nekim tragovima. Osećam da nešto nije u redu... I prevrnuću nebo i zemlju da to saznam!

— Sve što je u mojoj moći... — procedi Kusek skoro se klanjajući.

— Razgovaraćemo kasnije — pre seče ga ovaj.

Šerif napusti sobu hodajući natraške. U jednom trenutku pošao je rukom prema šeširu da ga skine, ali se predomislio.

— Šta je to zapanjilo šerifa? — upita Holidej neobičnog stočara.

— Značka saveznog maršala — odgovori ovaj. — Ja sam Bert Mahonej, iz Dalasa. Čuo sam dosta o vama, istirfa ne mnogo lepog, ali, ja verujem samo u ono što vidim.

On raskopča jaknu i ispod nje iz vuče levu ruku! Zdravu i čitavu.

— Niste iznenađeni? — upita.

— Slutib sam — odgovori kockar, paleći cigaretu. Pogledao je prema vratima kroz koja se išunjao Rej Kusek. — Ako niste umorni, pratite šerifa...

— Šta to znači? — prenu se Mahonej.

— Ne volim da se petljam — mirno je nastavio Džordžijanac — ali, droga je propast, koja ne bira doba i pol. Šerif ima neke veze s tim...

— Kako znate?

— Treba ga pratiti, to je sve što mogu da vam kažem. Ne morate ni verovati.

— Verujem vam, ali dajte mi još koji podatak — brzo će maršal.

— Jedna devojka, sad je pokojna, ispričala mi je da se na nekom pustom ranču održavaju sedeljke, uz obilato ispijanje i pušenje praha. To je sastajalište onih koji mogu dobro da plate zadovoljstva. Možda je i to neki trag prema vašem zameniku?

Bert Mahonej nije bio čovek ko-

ji okleva. Morao je da se hvata bilo kakvog znaka za akciju.

— Mislite da će šerif...?

— Verovatno!

— Hoćete sa mnom?

— Ostajem po strani — odgovori kockar. — Možete li zamisliti re volveraša poput mene koji rame uz rame sa zakonom krči put do pravde?

— Mogu — rekao je maršal — mada mi to tamo niko ne bi verovao.

— Verujte, ni ja.

XVI

Sivkasti, pepeljasti kaput Reja Kuseka nije mogao da se stopi sa tamom; savezni maršal iz Dalasa imao ga je stalno na oku, nepogrešivo držeći ono pravo odstojanje kada je siguran da će biti neopažen, a blizu.

Oblaci su se razišli nad gradom.

Mesec se iskobeljao iz njihovih okova i veselo zaplovio zagasitoplavim prostranstvom.

Mahonej se vratio prethodnim minutima koje je, za kratko, proveo sa slavnim kockarem.

Odstranjujući sve ono što je o njemu slušao, bilo je pomalo neoprostivo da se na osnovu jednog njegovog putokaza upusti u rizik.

Nije stigao detaljnije da ga ispita, a verovao je da on ne bi tada ni bio mnogo govorljiviji.

Jednostavno, nešto je znao!

I to je maršalu bilo dovoljno, s obzirom da je pod maskom trgovca stokom došao u Frederiksborg, a da nije našao ni zrnca nekog traga o svom mladom i vrednom pomoćniku.

Čovek kao Mongib bio je s te strane ispravan, disciplinovan i tačan kad se posla tiče. Nemoguće da bi propustio da se drži dogovora i javlja u Dalas mesta u kojima se nalazi prateći veliku pošiljku opijuma.

Bojao se onog najgoreg: da je nastradao u prevelikoj želji i žurbi da ščepa za vrat i sitnu i krupnu ribu!

Jahanje se prilično otešlo.

Mahonej je jednog trenutka pomislio da ga Kusek vodi u klopku! Da ga je osetio i odvlači sve dalje od grada, možda u susret cevina svojih ljudi.

Ipak, frederiksburški šerif je i suviše žestoko gonio svog konja, da bi planski „navlačio“ progonitelja. Iznenadni nailazak saveznog maršala toliko ga je uspaničio da ni on, iskusan i ovejani u takvim stvarima, nije uspeo da se saviada i smiri.

Sad je morao da bude sve oprezniji, pošto se obreo na čvrstom, kamenitom terenu na kome odjekuje svaki dodir kopita o tle.

Šedif je na jednom mestu zastao, možda da predahne; maršal je naglo povukao svog konja u stra-

nu, zaklonivši se iza kosine jedne stene.

Kada se posle pojavio, Kusek je bio nestao!

Mahonej opsova.

Zar toliki prevaljeni put, pa da bude izigran!

On nastavi dalje, srećom bez žurbe. Odjednom se pred njim ukazao pepeljasti kaput Reja Kuseka. Stajao je na nekom uzvišenju i puštao krik sove!

I Mahonej je čekao.

Malo zatim, iz mraka, uzvрати mu isti takav znak.

Kusek se spusti dole i produži put. Očigledno da je dobro poznavao ovaj vraški teren čim se po nje mu snalazio kao divokoza.

— Mir... — utišao je svog konja kada je hteo da zarže pri naglom klizanju o kamen, milujući ga po vratu.

Teren je zatim postao sve ravniji.

Izenada, Kusek se zaustavio. Bili su na čistini, i da se frederiksburški šerif okrenuo, lako je mogao da opazi svog upornog pratioca.

On je, međutim, bio preuzet sopstvenim mislima.

Sjahao je, što je isto učinio i maršal.

Potom su kroz noć ponovo zalepršali krici sove. U dva navrata, pa opet u dva.

S druge strane je odgovorio sličan signal.

**DOK
HOLIDEJ**

**svakog
1.
u
mesecu
u
vašem
kiosku
nova
epizoda**

**svakog
1.
u
mesecu
u
vašem
kiosku
nova
epizoda**

**DOK
HOLIDEJ**

Mesečina nije bila blistava, ali, mogla se nazreti na drugoj strani neka senka.

Zatim se čulo grdebanje nekog predmeta o kamenje. Za sve to vreme, Rej Kusek je nestrpljivo čekao. Onda se do njega „pružila“ daska, širine jednog metra. Čovek na drugoj strani prebacio ju je pre ko neke pukotine, a onda je šerif zakoračio, vodeći sa sobom konja.

Odmah zatim, daska se vratila na staro mesto, ponovo se čulo grebanje po kamenu, i senke su iščezle.

Bert Mahonej stiže na isto mesto.

Za njega nije bilo prolaza; samo je pod nogama zjapio neviliki ali duboki ponor. Ni najuvežbaniji ždrebac ne bi mogao da preskoči taj razmak, a kamoli njegov izmoreni, pitomi zelenko.

Ipak su mu umakli!

Ručni „most“ spuštao se samo na ugovoreni znak i za određene ličnosti. Za sve ostale, izgleda, taj deo pejzaža bio je odsečen. Zemlja se čudno poigrala sa reljefom, napravivši pukotinu dužine nekoliko milja.

Pošto se ljudi nisu trudili da je premoste, to je značilo da s one strane nema naselja, ni rančeva.

Jedino onaj koji je spomenuo Dok Holidej.

Sumnjivo ponašanje gradskog šerifa samo je potvrdilo Holidejeve pretpostavke.

6 Dok Holidej 58

A Bert Mahonej beše čovek koji ume da čeka.

I čekao je.

Izabrao je jedan jedini, usamljeni nički kamen na tom poravnatom terenu, oborio zelenku i zauzeo bušuju. Na ruku mu je išla i senka, kojom ga je mesec darovao, roneći po nebu s druge strane zaklona.

Prošao je čitav čas.

Na onoj strani, đavolski zanimljivoj ali nedostupnoj, čuli su se neobični zvuci.

Mahoneju je jedino preostalo da ih osluškuje i da im nagađa oblika.

Izgledalo mu da su to ljudski glasovi; zatim se u njih umešala škripa točkova, ređali su se povici. Onda bi se sve odjednom utišalo i pretvorilo, ubrzo, u topot konja i lupanje nekih kanti!

Nebesa!

Ranč je verovatno bio blizu, ali zaklonjen. Sudeći po celom tom komešanju, Reja Kuseka nije čekao samo čovek koji mu je pružio „most“, već više njih.

Onda mu se učini da vidi odsjaj!

Kad je već poverovao da su to priviđenja od silnog naprezanja očiju pred tamom, nebo se zažari!

Nešto je gorelo!

Ranč?

Mahonej se izdiže dopola iza zaklona. Oni tamo su verovatno utirali svoje tragove. I razbežavali se. U svakom slučaju, ako ne ostave

ništa za sobom, Rej Kusek se mora vratiti ovim putem.

Taj je sigurno mislio da će na vreme stići u grad, ostati čist, a ujutru biti zamoljen da obiđe ranč i utvrdi uzroke požara. Naravno, neće pronaći ništa, jer za to sve lič no pobrinuo.

Dakle, Holidej je bio u pravu!

Kusek je bio glava organizacije, skriven iza svoje šerifske značke!

Maršalove pesnice se stegoše u besu i očaju.

Ako se Mongib poverio takvoj huli, ovome nije preostalo ništa drugo nego da ga likvidira!

Nije čestito stigao ni da se razbesni, a prenuo ga je topot konja. Izbrojao je dva jahača!

On pognu glavu.

Ponovo se „most” pružio preko ponora. Zatim su preko njega prošla dva konjanika, od kojih je Mahonej odmah prepoznao šerifa.

Bio je drugi, zadužen da „most” baci u provaliju.

Onaj prvi ga je čekao, umotan u ogrtač ili pončo. Imao je neobičan šešir i indijansko pero na njemu, a sa strane dugu kosu.

Bio je to Delgado.

Dole se, malo zatim, čuo prasak; drvo se lomilo o stene i razletalo na sve strane. Potom se sve utišalo.

Mahonej pomisli da su možda tako bacili i Pata Mongiba, jednog od najboljih i najperspektivnijih teksaških policajaca!

Od te pomisli skoro mu se pomuti mozak.

Kad su jahači bili skoro na dohvatu, on iskoči iz zaklona i grmnu:

— Ovde savezni maršal iz Dalasa! Ruke uvis!

Kusek je zastao kao gromom ošit, ali, melez je bio naviknut da u takvim obrtima reaguje munjevit. Njegov pončo je poleteo uvis, a ispod bljesnula cev puške.

Mahonej nije imao izbora, pucao je sumanuto.

Pogoci su bili vrlo tačni. Urlajući, Delgado je umirao, sklizeći sa sedla čitavu večnost. Nije stigao ni da ispali metak.

Usijana cev Mahonejevog kolta ustremi se na šerifa.

— Ako si brojao zrna — skresa mu odmah — znaj da je bilo pet. Šesti te čeka, ako mrdneš!

Kusek nije odgovorio ništa.

Sedeo je ukrućen, svestan da maršalove reči nisu samo prazna pretnja.

Na zemlji, Delgado je ležao kao kakva ustreljena orlušina; rašireni pončo podsećao je na krila, a pramen duge kose na kljun.

Nije se micao.

Mahonej ga gurnu nogom. Ništa!

— Skini opasač, šerife! — naredi zatim.

Kusek posluša.

— To je nesporazum — rekao je hrapavo. Potom se iskašljao i dodao malo jasnije: — Maršale, šta ovo znači?

— Reci ti meni šta ono tamo go-ri?

— Ranč...

— Zašto?

— Pa, neko ga je zapalio. Pozvali su me da dođem i ja sam uhvatio ovog komančerosa kako baca poslednju kantu nafte i...

— Uhapsio si ga naoružanog? Šerife, s tobom nešto nije u redu!

Kusek se preznojavao; rukavom je brisao znoj sa čela i oko podvaljka.

— Nisam primetio pušku, žurio sam...

— I sam znaš da se glupo braniš, šerife — dobacio je Mahonej.

— Do grla si u sosu! Pratio sam te, čuo sam znake da ti bace most, čuo sam komešanje gore... Još samo da i ti proslaviš neku!

— Ne znam šta hoćete od mene...

— Ti si naredio da mi ubiju pomoćnika? — razjari se Mahonej. Osim što ga je dovodila do besa misao da mu je pomoćnik mrtav, činjenica da su u tu prijavu rabo tu upleteni i prsti predstavnika zakona samo je dolila ulje na vatru.

— Nisam ga video — branio se Kusek.

— Zašto si zapalio ranč? Da zametneš tragove?

— Rekao sam...

— Ja ti stojim dobar da ćeš zaista sve reći!

On potera svog zelenka na šeri-

fovog konja. Vešto ga je upravljao tako da su se približili ivici pono-ra.

— Je li Mongib dole? — pitao je Mahonej.

— Nemam s tim ništa... — odgovorio je Kusek, izvijajući se u sedlu, potisnut bokom maršalovog konja i revolverskom pretnjom — Objasniću vam... Ne poznajem Mongiba! Ne znam šta hoćete od mene?

— Saznaćeš! Kreni napred!

— Kuda me vodite?

— U tvoju jazbinu — uzvratil Mahonej, strgavši mu sa glave šešir. — I ne sramoti ovo! — dodao je, otkinuvši zvezdu sa pantljike oko „krune”.

Posle toga su jahali ćutke.

Mahonej se nije trudio da šerifu stavi lisice na ruke. Podsvesno, očekivao je da bi ovaj uz put mogao na njega da nasrne i da mu pruži razlog da ga propisno propusti kroz šake.

No, Kusek kao da je to pogađao i držao se prilično rezervisano.

XVII

Lari Tanherd, vlasnik „Rajskog puta” samo što nije isterivao svoje goste iz saluna. Bio je nervozan, nabusit, neljubazan i rasejan. Mislima je bio svuda osim za šankom.

Često bi pogledavao na vrata i uzdisao.

— Zatvaram! — najednom je viknuo, glasno, nadjačavši potmulu

žagor prepune sale. — Nešto mi ni je dobro — dodao je malo tiše.

Ljudi su ga pogledali, zgledali se, a onda odmahnuili glavom, kao: Tanherd se šali! Otkad se to u rane večernje sate zatvara salun?

Pucnjava na gornjem spratu bila je povod da se u „Rajskom putu” sjati više gostiju nego što je ikada bilo u Dadlijevoj kantini.

Međutim, Tanherda to nije obrađovalo.

Osetio je da mu pod nogama goiri i hteo je da na vreme spase kožu. A da bi to uradio, nije smeo da izaziva podozrenje.

Kusek mu je u prolazu dobacio da bude oprezan pošto je došao savezni maršal, i odjurio! Bez ijedne druge reči objašnjenja!

I niko više nije navratio da mu to spomene.

Nije čak ni znao kako izgleda ta „glava” iz Dalasa, sve dok mu Stokvel, kasnije, dok su iznosili mrtvog Vorna i ranjenog Skvitera, rekao da je to stočar bez ruke.

A stočar se odmah zatim pojavio, s obe!

— Nema pića — odbio je ljutito narudžbinu jednog golobradog momčića, s kožnim štitnicima oko pantalona — rekao sam da zatvaram! Razlaz!

— Šta te je spopalo, Lari? — upitalo je nekoliko glasova.

— Ništa! Hoćete li s puškom da vas izbacujem?

— Naručio sam brendi — prekinuo ga je Holidej sa strane. — I ne izlazim bez njega!

— Nema brendija! — prasnu Tanherd, zakasnivši da se ujede za jezik.

Kockar je sedeo, sam, skoro u produžetku šanka, zaturen u stolici, ispruženih nogu, oboda navučenog na čelo, skriven senkom, odbojan, nedokučiv, opasan.

I on je bio jedan od razloga da se „Rajski put” počeo puniti radoznalim. Vest da je slavni kockar u Frederiksburgu pokrenuo je i maštu i nagađanja. Dolazili su da ga vide, makar poizdalje, oni hrabriji sedali su sasvim blizu, pili i buljili u njegove tanke, aristokratske prste koje su volšebno paradržale nad špilom karata.

Tanherd pokupi sve prazne, oprane čaše i stavi pod šank. Krpom je obrisao ploču, a onda položio „sačmaricu”, izazivački kružeći pogledom po zabezeknutim građanima.

Kada se zaustavio na Holideju, kolena mu poklecnuše.

Džordžijanac se već uputio prema njemu.

On uzmače, pipajući iza sebe po polici ne bi li našao brendi.

— Mnogo se znojiš? — primeti kockar i dohvati ga za okovratnik, pribivši ga uz ivicu. — Žuriš li negde ovako rano?

— Ne... Nije mi samo dobro...

— Pa idi! Neka salun bude otvoren iza tebe.

— Ali...

Holidej ga pusti, obrisavši prste o vlažnu krpu.

— Ako misliš da se pakuješ, ne vredi ti.

— Ne razumem...

— Posluži me pićem — pokazao je na svoj sto — i nemoj se pomaći od mene dok ga ne popijem.

— Da, gospodine.

Prestrašen, Tanherd je trenutno zaboravio na ostale svoje nevolje i okrenuo se novoj.

Kada je nešto kasnije Bert Mahonej ušao u salun, njegov vlasnik je stajao iznad kockara poput kipa. Bila je to neobična i smešna slika, mada Mahoneju nije bilo do smejanja.

Svi su videli značku saveznog maršala na reveru njegove jakne. Nije više imao razloga da se krije.

I svi su začutili, dok je on koračao u pravcu Holidejevog stola.

Kockar mahnu rukom, i barmen se udalji, uzdahnuvši.

Mračno maršalovo lice nije obećavalo najpovoljnije vesti. Ali, Holidej nije bio radoznao, a ni ovaj nije žurio sa razgovorom. Tek kad su malo na njih zaboravili ostali, Mahonej je procedio:

— Zatvorio sam Kuseka.

— Nije rekao ništa?

— Ne... Govori gluposti, ali, ne priznaje ništa. A bio sam tamo kad je prelazio onaj ponor, i kad je ranč goreo...

Holidej podiže glavu.

— Brod tone — promrmljao je.

— Šta to znači?

— Osetili su da je krenulo na-

opako i beže. Zapalili su za sobom tragove, verovatno razjurili devojke i zatečene goste... Šta bi drugo moglo da bude?

— Da sam znao — procedio je maršal — tražio bih da se ovde umeša i vojska, a ne ja sam.

On skide šešir i položi na sto. Dlanom je zagladio već proređenu kosu.

— Mislio sam da je Kusek glava, ali, dobijam utisak da nije — promrmljao je kasnije. — Sam sebi upada u laži, a čovek koji je vodio ovaj trulež sigurno ima više mozga od jednog potkupljenog šerifa.

— I ja mislim — složi se kockar. — Izvucite jednu — stavi mu špil do šake.

— Nije mi do igre — odgovori ovaj.

— Sve je igra — zaključio Holidej. — Izvucite bilo koju kartu, mrašale. Bilo koju.

Mahonej izvuče kralja.

— Tako sam i mislio...

— Rešavate zagonetke, Dok?

— Rešio sam, ali potrebno mi je malo vremena da vam je ispričam. Imate nerava da slušate jednog revolveraša?

— Bivšeg zubara? Kockara? Bolesnika, i šta sve još? — nadovezao se i Mahonej umornim glasom. — Okrećem se, u krugu, imam u rukama nešto, a opet mi izgleda ništa!

— Taj šerif ćuti — zamišljeno će kockar — verovatno s razlogom.

**DOK
HOLIDEJ
SVAKOG 7.
U MESECU**

— Kakvim?

— Njegov šef će učiniti sve da ga oslobodi pre nego što izbrblja. On računa s tim.

— A ja nisam našao pouzdane momke da ga čuvaju. Još ne verujem nikome... Onaj puškar, koga sam ranio, nestao je iz grada. Kao dim. Znate šta osećam? Od grado načelnika pa do još nekih činovnika i trgovčiča, sve je upleteno u ovaj smrad! I svi ćute, jedan drugog štite! A ja nemam čime da im otvorim usta!

— Razumem vas.

— Poslao sam malopre telegram u Ostlin tamošnjem šerifu da mi pošalje tri pouzdana pomoćnika, najhitnije. Dotle ću se nekako snaći.

— A ako dotle glavna ptičica od leprša? — upita kockar.

— Ja nemam sto ruku — uzdahnu Mahonej. — Imam samo šerifa, a on može da bude moj adut. Neka vrsta mamca.

— I taj mamac može da slomi je krila.

— Govorite u zagonetkama — primeti Mahonej, naslućujući da se u kockarevoj glavi rodila ili neka ideja ili profesionalna podrugljivost.

— Neko, kome je stalo da Kusek ćuti, može ga učutkati zauvek.

Maršal je ćutao.

Iako se ključ od kancelarije nalazio kod njega, on nije mogao da bude na dva mesta istovremeno.

— Iako ste glasni u odluci da se ne mešate, osećam da to već činite — rekao je.

— Smeta li vam?

— Naprotiv!

— Onda da krenemo na jedan izlet, maršale?

XVIII

— Marta?

Doktor Džeri Džajl skide šešir, obrisao oznojeno lice maramicom i spusti kraj nogu svoju torbicu. Hol je bio poluosvetljen, utonuo u noćni mir.

— Marta?

Njegova sluškinja obično bi ga dočekala u bilo koje doba, spremna da mu donese čaj ili kafu ako je dan bio prenaporan.

Džajl otvori krilo velikog ormara, stavi unutra kaput, a preko leđa prebaci kućni ogrtač. Pogledao je u džepni sat i zavrteo glavom.

Zatim se stepeništem popeo u svoju radnu sobu.

Kresnuo je šibicu i prineo fitilju velike lampe na stolu. Zatim je stavio staklo i krenuo ka stolu.

Prstima je snažno stisnuo deo između očiju, kao da je time uništavao svu nataloženu napregnutost preko dana.

Dok se spuštao u tapaciranu, kožnu fotelju, učinilo mu se da nešto nije u redu.

Umor?

Ne, nije bilo to. U sobi se osećao neobičan miris.

Duvan koji se u toj kući nikada nije osećao.

On podiže pogled i, primeti, preko puta, uvučenog u senci, Doka Holideja!

— Dobro veče, doktore!

Džajlovo iznenađenje zamenilo je srdžba; međutim, potrajala je veoma kratko. Umirio se i podigao obrve.

— Hitan slučaj, zar ne?

— Vrlo...

— Moji pacijenti se obično javljaju — rekao je Džajl i stavio laktove na sto. — Kako ste ušli?

— Ne shvatam — slegnuo je ramenima kockar — zar se kod vas ulazi na neki drugi način?

— Pretpostavljam da niste bolesni?

— Naravno.

— Onda šta hoćete?

— Da popričamo...

Džajl se nasmeja nervozno.

— U ovo doba? Zar patite od ne sanice? Ili imate nastup griže savesti, Holideje? Muče vas senke vaših žrtava iz dvoboja...

— Upravo o tome, doktore — složi se Holidej. — Ali da se ne bismo zavaravali, što ne biste odmah rekli da ste vi glava organizacije za rasturanje opijuma?

Frederiksburški lekar se ukruti; kratak trzaj preleteo je njegovim spečenim, izbornim licem. Onda se nasmeja:

— Prilično neukusan vic za ovo doba — primeti.

— Mislite gorak, poput praha?

— Odmah napustite moju kuću! — prasnu Džajl. — Ja sam...

— ... ugledni lekar i ne dozvoljavam... i tome slično. Znam napamet, doktore. Ali, isto tako znam da ste vi onaj koji je držao konce ove prljave trgovine drogom i devojkama. Ispričajte mi kako vam je to uspevalo?

— Vi ste poludeli!

— Vi dobro znate da nisam — umiri ga kockar.

— U čije ime nastupate? Da niste prešli u redove zakona?

— Izgleda. Popunio sam prazninu koju ste ostavili ubistvom Pata Mongiba.

— Vi ste zaista ludi!

— Šerif je sve priznao — blefirao je Holidej.

— Šerif? O čemu govorite?

— Ne znate da je uhapšen?

— Naravno da ne znam! Zašto bi šerif bio uhapšen? I ko ga je uhapsio? Vi?

— Moram to smesta da vidim...

— Ne za... ali je uhapšen.

— pokrenu se Džejl.

Holidej ispruži ruku i kolt zablista u njegovoj ruci.

— Bez vašarskih trikova, doktore — opomenu ga suvo. — Sedite!

Džajl se vrati.

— I dalje ruke od fioka. Hoću da ih vidim na stolu, obe.

— Nećete valjda pucati? — upita ironično Džajl.

— Šta bi me omelo?

— Nemate razloga. Ni prava...

— Mislite?

— Ne mislim, siguran sam.

— Možda nemam prava, ali imam razloga. A to dvoje se dopunjuju.

— S vama nemam ništa. Vi ste običan uljez. Revolveraš i ubica. To ne smetnite sa uma, Holideje. Nisam ni tako bespomoćan kao što izgledam.

— U to sam se uverio — odgovori kockar.

— Kako vam je pala na um da luda pomisao da ja imam veze sa drogom? I o kakvoj drogi je reč?

— Odali ste se, doktore — nehajno mu uzvratil Džordžijanac. — Dva puta.

— Ma nemojte? A kada to, baš bih voleo da znam!

— Prvi put kad sam doneo onu ranjenu devojkicu...

— Šta je bilo s njom? — smeškao se Džajl.

— Dok je ležala na vašem stolu, vi ste je otrovali.

— To je još jedan dobar vic — nasmejao se ponovo lekar. — Kako ste to zaključili?

— Pomalo se razumem u medicinu — nadovezao se Holidej. — Dok sam osluškivao njeno srce da je zaista prestalo da kuca, po krajevima njenih usta bilo je malo pe ne. Siguran znak da ste joj kroz neko piće sasuli u usta cijankalij.

— Vi stvarno imate mašte! — uzviknuo je Džajl.

— Drugi put ste se takođe izrekli, što ne bi smeo da uradi vođa jedne takve lopovske i kriminalističke bande... Kad ste šerifu prenosili moju priču u vezi devojke, pomenuli ste i njeno ime, Bibi! A govorili ste da je ne poznajete.

— I šta?

— Ništa! — odgovorio je kockar. — Savršeno ništa! U gradu je Bert Mahovej, savezni maršal iz Dalasa. On očekuje da ćete se mirno pridružiti šerifu u zatvoru.

— Holideje, koliko dobijate za ovo ušunjavanje u tuđu kuću? Sto dolara? Dvesta?

— Zar je to važno?

— Hoćete li za hiljadu dolara da lepo izađete i odjašete dok još imate šanse?

— Ako je reč o šansama — zapljusnu ga metalni kockarev glas — onda one nisu na vašoj strani, doktore.

— Da se kladimo? — smeškao se Džajl.

— Izgubili biste u svakom slučaju.

— Ma nemojte? — naže se ovaj napred i lice mu se izmeni; kao da se prva koža sasušila i nestala i umesto nje izbila nova, pakosna, unakažena, nabrana i siva! — Dok ste me zabavljali vašim naklapanjem, Holideje, dok ste buljili u moje šake, ja sam nogom ispod stola već pritisnuo zvonice na uzbunu.

— Ne verujem da će se čuti — odgovori Holidej. — U kući nema nikog ko je sposoban da ustane i

pomogne vam. Vaš crni sluga i vaša sluškinja su zaključani.

— Pogledajte malo gore — poka-
zao je prema tavanici Džajl. —
Tamo je prostorija gde je u svako
doba spreman čovek da na moj
znak ubije svakog nezgodnog pose-
tioca. Očekivao sam jednu sličnu
posetu, mada ne tako rano...

Kockar podiže pogled.

Tamo gde se luster pridržavao za
tavanski svod, ukazao se četvrtasti
otvor veličine šake.

Kroz njega je bila proturena cev
puške, usmerljena tačno na nje-
govu glavu.

Nije mogao da se pomeri.

I ne čekajući naredbu, kockar
vrati svoj kolt za pojas.

— Pametno — isceri se Džajl i
ustade. Obišao je sto, a onda se na-
slonio na njegovu prednju ivicu.

— Sve sam predvideo kao što vi
dite — rekao je vedrim glasom. —
Uzalud ste me potcenjivali.

Kockar je ćutao.

— Odjednom ste izgubili moć
govora? — likovao je. — Tražili
ste priču? Mogu vam je reći, ako
vas interesuje, u kratkim crtama.
Nešto znate, zar ne, ali ne sve?

— Možda — izustio je Holidej
muklim glasom.

— Dobro ste primetili moje pro-
puste — nastavio je Džajl. — Bi-
bi Donovan sam stvarno otrovao
da ne bi izlanula ono što bi me od-
velo na vešala. Ubijen je i Mon-
gib, jer se našao na tragu. Sve je
to deo posla kojim se bavimo, zar
ne?

— Posla? Vi to zovete poslom?
— primeti kockar, naglo izmenivši
ton. Ponovo se u njega vratila mir-
noća. — Ubistva i trovanje dro-
gom?

— Trovanje je teška reč, Holide-
je. Ja bih to pre nazvao zabavom
najvišeg nivoa. Bogati ljudi pla-
ćaju debele pare da se nađu u ne-
kom drugom, lepšem svetu, okru-
ženi lepim devojkama. Ja mislim
da je to budućnost američkog po-
roka, Holideje. Ništa ga neće za-
ustaviti!

— Bolje se brinite o vašoj bu-
dućnosti — ironično će ovaj.

Ali, Džajl nije gubio raspolože-
nje.

— Tačno sam isplanirao koliko
opijuma treba u piće ili duvan da
bi ljudi bili samo „načeti”. Da im
bude lepo dok traje, a posle posta-
nu normalni, ali da ubrzo zatim
osete potrebu ponovo da dođu, na-
ravno i da to skupo plate. Imao
sam na ovom ranču stalne stanar-
ke, prostitutke iz velikih gradova,
spremne da učine sve za novac. Za
osveženje. dovodio sam i nove de-
vojke, vezanih očiju, naravno.
Moje mušterije bile su odabrane:
bogataši iz okolnih gradova dovo-
đeni su pod najvećom diskrecijom.
A opijum? To su strogo kontrolisa-
ni kanali iz Dalasa i Hjustona. Dok
dođu samo dovde, nekoliko puta
se menjanju nosioci i putevi. Čak
i policija na jednom tragu, gubi ga
pred pojavom sledećeg i vrti se u
krugu...

Pošto se na kockaru nije videlo kakav je utisak ostavila Džajlovo pričanje, frederiksburški lekar je zapalio cigaretu i vratio za sto.

Pušćana cev sa tavanice nepokretno je bila uperena u Holideja.

— Ako mislite da je to trik, slobodno se pomerite — dobacio je Džajl, čitajući mu misli.

Holidej se pokrenu, zaista, a cev pođe za njim.

— Nedostaje samo moj znak — prokomentarisao je Džajl. — Dobro plaćam svog ličnog čuvara da bdi nada mnom... Zato se klonite svake pomisli da ćete biti brži od njega. Ili biste to proverili?

— Ne bih — priznade Dok.

— Šta predlažete za kraj?

— Zar ste završili sa pričom? Očekujete li da poverujem u to da ćete nastaviti sa svojim poslom i da lje posle spaljivanja ranča?

— Naravno, ali ne ovde: Otpustio sam sve moje cure i poslao na određeno mesto da me sačekaju. Ako hoćete da znate, i to sam učinio preko drugih. Za mene zna samo jedan čovek: Rej Kusek. A nje ga ću likvidirati.

— Sad vi imate mašte, doktore — dobaci Džordžijanac.

— Mogu skromno priznati da imam — odgovorio je Džajl. — Uvek sam pripravan za neočekivane obrte. Međutim, moji kanali osjaju. Moje veze takode. I neki ljuđi, pod uslovom da me ne poznaju. Šteta što vi niste moj čovek, Holideje.

— Bila bi šteta da jesam.

— U svakom slučaju oprostićemo se kao prijatelji — raširio je lekar ruke sa skoro srdačnim smeškom. — Sami ste uleteli u klopku. Mislite da vam niko nije dorastao, zar ne? Mislite da će vam pomoći Mahonej? Badava! On je sam, a u gradu imam čitavu mrežu saradnika.

— Počevši od gradonačelnika?

— I to znate? Svejedno je sada, žalim — uzdahnuo je Džajl i zavalio se u fotelju. — Umoran sam i hoću na miru da razmišljam. Zbogom, Holideje!

On pljesnu šakama dva puta.

Međutim, pušćana cev ostala je nema.

On podiže glavu i pljesnu jače. Ništa!

— Lankastere? Zar si ogluveo? — odjednom je zaurao uspaničen. — Ubij ga.

Ali, cev je ostala nema.

A preko puta, kresnuo je palindrvoce i šibica se podigla prema mirišljivoj „virdžinija” cigareti u ustima čoveka iz Džordžije.

— Ne naprežite se — dobacio je on zanemalom Džajlu — vaš Lankaster vas ne čuje!

— Ka... kako?

— Prosto — slegnuo je ramenima kockar — ono gore je u stvari Bert Mahonej. Čuo je vašu priču i vaše priznanje, a to je dovoljno. Lankastera smo uklonili, prethodno izvukavši od njega tajnu tavaniskog otvora. Prosto, zar ne, doktore? Žalim...

Džajlove šake stegoše ivicu stola kao da će ih polomiti.

Bio je gotov!

Izigrali su ga, kao budalu!

Svet je počeo da se ruši oko nje ga; prestala mu je samo borba za goli život. A u toj borbi, nasuprot Doku Holideju, nije imao šanse.

— Blefirate! — muklo je kazao.

— U pokeru ponekad, ovde ne — odgovorio je kockar i ustao.

U tom su se vrata otvorila. Smrk nuto lice Berta Mahoneja tiho se uvuklo u doktorov raskošni kabinet.

Nekoliko trenutaka posmatrao je Džerija Džajla, spreman da ga ras-trgne.

— Zapamti — dobacio mu je tiho — da si još živ samo zato što nosim ovu značku. Inače...

Ovaj se osmehnu drsko.

— Vaša reč protiv moje, šerife — kazao je. — Koji će sud poverovati svedočenju jednog kockara?

— Ako stigneš do suda — kockar — kockar — prema njemu Mahonej.

Džajl ustuknu.

— Nemate prava...

— Imam sva prava — podiže Mahonej ruke. — Ti si ubio Mongiba, onu devojkicu, upropastio si ko zna koliko još života... Čemu se nadaš? Samo paklu! Vešala su poslastica za takvog nitkova!

— Ne prljajte ruke, maršale — osvesti Mahoneja kockarev glas.

— U pravu ste — zastade ovaj i iz džepa izvuče lisice. Ovamo vaše ruke, visosti!

Doktor Džajl ih ispruži.

Istog trenutka ih je povukao i na srnuo. U tom malom telu skrivala se zaista čudovišna snaga, spojena sa veštinom boksa.

Mahonej, iznenađen, primi dva udarca, jedan u stomak a drugi u bradu. Zanjihao se i pridržao za sto:

Beg očajnika zaustavio je Džordži janac.

Povukao je kolt i uputio samo je dan hitac.

Olovo je stiglo Džajla na samim vratima. Bio je pogođen u nogu. Pao je.

To je bio njegov kraj.

Mahonej se raskorači nad njim i dohvati za kosu.

— Pacove — zarežao je — trebalo je da te gađa u srce.

Zatim mu divlje savi ruke na leđa, lisice škljocnuše i frederiksburški lekar saže glavu. Čak nije mario ni za ranu. Izgledao je bedan, slomljen, uništen, sićušan...

Savezni maršal se okrete prema Doku.

— Ova značka — pokazao je na svoj rever — pre bi pristajala vama, Holideje.

— Ipak je sigurnija na tom mestu — uzvratio je ovaj.

XIX

Mahonej je radio brzo.

Smestio je iste noći u zatvor sa Kusekom i Džajlom još jednu grad

sku „glavu”: Vilbura Tila, gradonačelnika. Za ostale se nije žurio.

Gradonačelnik je brzo ispričao sve što je znao, mada se iskreno iznenadio saznajući da je legendarni „Čif”, glavom i bradom cenjeni Džeri Džajl!

Za Skviterom, Tanherdom i još nekima izdata je poternica. Rano ujutru Bert Mahonej je bio zauzet slanjem telegrama, najviše prema jugu, računajući da će begunci pokušati da se domognu meksičke granice.

Rej Kusek je progovorio i o lažnim komančerosima i o svojoj ulozi u celoj organizaciji. Svi su grehe svaljivali na Džajla, a ovaj se mučki smeškao, dobacujući: „Ne vredi vam, meni ide glava, ali ide i vama...”

Mehonej nije ni osetio da je noć prošla.

S obzirom da je bio usamljen, zadržao se u šerifovoj kancelariji budno motreći zatvorenike. Bila je to nepotrebna predostrožnost, s obzirom da su pacovi, kad je brod sa kapetanima počeo da tone, razbežali kud koji.

Kad je sunce probilo prozorska stakla i palo na umorne, neispavane maršalove oči, ovaj je ustao i izišao napolje. Zaključao je kancelariju i potražio Doka Holideja.

Nije ga našao ni u „Rajskom putu” ni u Dadlijevoj kantini.

Zbunjeni, zaplašeni i neodlučni građani nisu umeli da mu kažu gde je kockar.

Jednostavno je iščezao, kao duh. Mahonej se vratio u kancelariju, zamišljen i s nekom čudnom prazninom u sebi...

Iako je očekivao nešto slično, ipak se osećao prevarenim. Kockar mu nije dao priliku da se zahvali.

Pomogao mu je, i otišao.

Tiho, isto onako kako je došao na Zapad i ušao u legendu.

XX

Sonoral

Nekoliko dana kasnije, u „Žutom kaktusu”, okružen ustreptalom masom kibicera, čovek iz Džordžije je nemilosrdno čerupao svoje partnere. Jedan za drugim odustajali su ljudi, nemoćni da mu pariraju. Čak ni da mu prikaže bilo kakav trik.

Šerif Sonore pojavio se iznenada.

Neko vreme posmatrao je igru, a onda prišao s leđa kockaru.

— Dok Holidej? — upitao je.

Kockar je podigao glavu.

Opet nevolje?

Na zvuk tog imena ljudi su ustuknuli. Partneri su spustili karte.

— Odustajemo — rekli su i napustili stolice.

Šerif se smesti u jednu, preko puta. Bio je to preplanuo, lepuškast momak svetle kose.

— Vi ste Dok Holidej? — ponovo je upitao.

— Jesam, ako to nije prekršaj.

— Nije zasada — odgovorio je zvezdonosac. — Došao sam da vam prenesem pozdrave.

— Od koga? — bljesnuše kocka reve zenice.

— Jedan telegram čeka ovde odavno — nastavio je šerif i izvuкао iz džepa presavijen komad papira. — Savezni maršal iz Dalasa moli sve čuvare zakona, ako sretnu Doka Holideja, da ga pozdrave i poželeva mu dobrodošlicu... Šta kažete na to?

— A vi?

— Pa, dobrodošli, mister Holideje — nasmejao se čuvar zakona, a on da se podigao i otišao.

Kockar je zurio pred sebe.

Da li je dobro čuo: neko mu je poželeo dobrodošlicu? Možda u neku ruku pod pritiskom, pod naredbom, ali ipak je zazvučalo lepo...

— Svašta! — rekao je za sebe i okrenuo se prema šanku: — Bar-men? Piće za sve... ali odmah. Dok mi još bruji u ušima...

I dimom cigarete zakloni senku u očima.

K R A J

AUTORSKA PRAVA ZA JUGOSLAVIJU
OBEZBEĐENA PREKO
NIP „FORUM” – „MARKETPRINT”
AGENCIJA AUTORSKIH PRAVA. NOVI SAD

Prevod: M. Ćurković

Odgovorni urednik: Zorka Ćirić
Izdaje i štampa NIP „FORUM“ Novi Sad Vojvode Mišića 1.
Štampano: 3. marta 1977.

Tržište: 7. mart 1977.

Oslobođeno osnovnog poreza na prometu mišljenjem Pokrajinskog
sekretarijata za obrazovanje nauku i kulturu SAP Vojvodine,
broj 413-219/77 od 10 marta 1973 godine.

**NE ZABORAVITE
SLEDEĆI
BROJ DO KA
HOLIDEJA**

**IZLAZI 7.
APRILA
1977.**

7. mart 1977.